

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**  
**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

*Кваліфікаційна наукова  
праця на правах рукопису*

**ЛИМАР МАКСИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ**

УДК 392:676

**ДИСЕРТАЦІЯ**

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ  
В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;  
фінансове право; інформаційне право

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

---

**Лимар М.В.**

Науковий керівник: **Махмурова-Дишлюк Олена Петрівна**, кандидат юридичних наук

**Київ – 2025**

## АНОТАЦІЯ

**Лимар М. В. Поняття та зміст публічного адміністрування професійного навчання в національній поліції України.** – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У дисертації на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм законодавства, поглиблених наукових позицій, адміністративної практики здійснено науковий аналіз проблеми публічного адміністрування професійного навчання в національній поліції України, сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки, узагальнення й рекомендації щодо його вдосконалення.

Доведено, що публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є особливою формою зовнішнього виявлення функцій виконавчої влади, яка спрямована на забезпечення органів (підрозділів) поліції кваліфікованими й доброчесними кадрами. Працівники поліції мають бути здатними виконувати свої професійні обов'язки як у мирний час, так і в умовах дії правового режиму воєнного стану. Зміст публічного адміністрування професійного навчання охоплює розпорядчу, виконавчу та службову діяльність Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, центрального апарату Національної поліції, її підрозділів, а також самих працівників поліції.

З'ясовано сутність професійного навчання в Національній поліції України в умовах воєнного стану, запровадженого у зв'язку з відбиттям повномасштабного збройного вторгнення російської федерації в Україну. Професійне навчання в таких умовах постає як система засад і заходів реагування на екзистенційну загрозу для Української держави, в межах якої головна увага зосереджується на підготовці працівників поліції до виконання

функцій державної оборони, забезпечення прав і свобод громадян в екстремальних умовах, зумовлених ракетними ударами, руйнуванням інфраструктури, переміщенням великої кількості населення. Значну роль відіграє підтримання публічного порядку в умовах масового обігу зброї, вибухонебезпечних предметів, а також взаємодія з військовослужбовцями Збройних Сил, інших сил сектору безпеки й оборони України, ветеранами бойових дій, які мають загострене відчуття соціальної справедливості.

Актуалізовано, що принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України становлять собою фундаментальні засади загального й спеціального призначення. У більшості випадків ці принципи ґрунтуються на законодавчому визначенні компетенцій органів влади щодо ухвалення рішень у межах наданих повноважень і на підставі закону, із дотриманням конституційних прав і свобод людини. Вони реалізуються через спеціальні положення, що відповідають європейським цінностям, ураховують національні історичні, культурні та правові традиції Українського народу, не суперечать міжнародним стандартам і спрямовані на забезпечення наступності та якості поліцейської освіти. Це зумовлює підзвітність і відповідальність освітніх закладів перед МВС України та суспільством, інтеграцію теоретичного навчання з практикою, нетерпимість до корупції та дотримання принципу верховенства права.

Узагальнено підходи до поєднання принципів відкритості та закритості в системі професійного навчання Національної поліції. Зазначено, що в межах початкової професійної підготовки та перепідготовки застосовуються програми, орієнтовані на практичні знання та навички, із присвоєнням відповідних відомчих документів. Водночас у закладах вищої освіти МВС України зі специфічними умовами навчання для потреб Національної поліції зазвичай упроваджується відкрита модель освіти, яка передбачає навчання за акредитованими програмами. Такий підхід дозволяє формувати працівників поліції вищого рівня компетентності, спроможних ефективно взаємодіяти з

іншими суб'єктами публічного адміністрування, виконувати функції органів правопорядку на стратегічному рівні.

Систематизовано адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування у сфері професійного навчання в Національній поліції України. Установлено, що такі заклади є державними установами, які підпорядковані МВС або Національній поліції України чи функціонують як заклади вищої освіти з особливими умовами. Їх основною метою є підготовка працівників поліції різних рівнів кваліфікації, організація перепідготовки й підвищення кваліфікації, реалізація освітньо-професійних програм відповідно до чинного законодавства. Також ці установи здійснюють наукову і науково-технічну діяльність, мають повноваження щодо залучення фахівців, установлення взаємодії з іншими державними та міжнародними структурами. До обов'язків цих закладів віднесено забезпечення якості освітнього процесу, дотримання законодавчих норм, організацію безпечного середовища навчання.

Доведено, що під інструментами публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України слід розуміти зовнішні форми реалізації адміністративних дій, що мають однорідну правову природу та здійснюються Національною поліцією України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством внутрішніх справ, а також керівництвом, науковими і педагогічними працівниками відповідних навчальних закладів. Такі дії здійснюються у межах повноважень, визначених законами України «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» та супровідними нормативно-правовими актами. Основна мета інструментів – забезпечення ефективного добору, навчання та атестації працівників поліції, здатних до законного й результативного виконання адміністративних і правоохоронних функцій.

Актуалізовано поділ інструментів публічного адміністрування на кілька категорій залежно від їх функціонального призначення. До класичних інструментів віднесено видання нормативно-правових актів (наказів,

розпоряджень), організаційні дії, контроль за реалізацією освітніх завдань, застосування адміністративно-правових механізмів, електронне врядування. Особливі інструменти охоплюють розроблення стандартів освіти, ліцензування, акредитацію, оцінювання якості освітнього процесу, дотримання принципів академічної доброчесності, моніторинг і атестацію викладачів. До спеціальних інструментів належать виховна робота, діяльність кураторів, участь фахівців з інших галузей, а також активне упровадження інноваційних методик, зокрема віртуальних тренажерів і комп'ютерних симуляторів.

Окремо розкрито юридичну природу спеціальних інструментів як заходів, спрямованих на формування ключових моральних, патріотичних і професійних якостей працівників поліції. До таких інструментів належать виховна та наставницька робота, організація табірних зборів, складання присяги, застосування віртуальних технологій та симуляцій. Їх функційне призначення полягає у зміцненні дисципліни, відпрацюванні практичних навичок у змодельованих критичних ситуаціях, що сприяє формуванню працівників поліції з високим рівнем відповідальності, готовністю до дій у надзвичайних умовах, включаючи бойові дії чи стихійні лиха.

Зроблено висновок, що реформування професійної підготовки в Національній поліції України є важливим стратегічним завданням, ураховуючи міжнародний досвід і потреби сучасного українського суспільства. Актуалізовано значущість упровадження трирівневої системи навчання, яка охоплює початковий, середній та вищий рівні освіти для різних категорій поліцейських, що забезпечує безперервність освітнього процесу та можливість системного підвищення кваліфікації. Обґрунтовано доцільність упровадження нових стандартів підготовки, що поєднують теоретичну базу з практичними вміннями – через симуляційне навчання, тренінги, поліцейські квести. Наголошено на потребі використання новітніх інформаційних технологій, а також засобів психологічної підготовки для роботи в екстремальних умовах. Виявлено, що чисельність працівників поліції суттєво

перевищує аналогічні показники інших правничих професій, що зумовлює потребу окремого спеціалізованого підходу до їхньої професійної освіти. Недостатній рівень підготовки працівників територіальних центрів комплектування й соціальної підтримки до роботи з цивільними особами підтверджує потребу залучення до такої діяльності осіб з юридичною освітою, поліцейським статусом і відповідною спеціалізованою поліцейською підготовкою.

Удосконалено напрямки, засади, інструменти та запропоновано конкретні законодавчі зміни для підвищення ефективності професійної освіти в Національній поліції України. Так, обґрунтовано потребу актуалізації освітніх стандартів з урахуванням трирівневої структури підготовки кадрів, потреби поєднання теоретичних знань із практичними навичками, використання інноваційних технологій і психологічних тренінгів. Запропоновано закріпити на законодавчому рівні нову спеціальність «Поліцейська діяльність» у межах освітньої галузі «Право» як окремий різновид юридичної освіти, що відповідатиме сучасним безпековим проблемам і забезпечуватиме якісну фахову підготовку працівників поліції на всіх етапах їхньої професійної служби.

**Ключові слова:** адміністративний акт, адміністративний орган, інструмент публічного адміністрування, контроль, освітні компоненти, освітній процес, підзаконний нормативно-правовий акт, принципи, стандарт, фахова підготовка, юридична освіта.

## SUMMARY

**Lymar M. V. The Concept and Content of Public Administration of Professional Training in the National Police of Ukraine.** – *Professional scientific paper as manuscript.*

Thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Legal Sciences, specialty 12.00.07 – «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

This dissertation presents a comprehensive analysis of administrative law theory, legal regulations, scientific positions, and administrative practice, resulting in a scholarly examination of the issue of public administration of professional training within the National Police of Ukraine. It develops new theoretical and practical conclusions, generalizations, and recommendations for its improvement.

It is proven that public administration of professional training in the National Police of Ukraine is a special form of external expression of the executive branch's functions, aimed at ensuring qualified and honest personnel for police bodies (units). Police officers must be able to perform their professional duties both in peacetime and under martial law. The content of public administration of professional training includes regulatory, executive, and service activities by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Ministry of Education and Science of Ukraine, the central apparatus of the National Police, its units, and the officers themselves.

The nature of professional training in the National Police of Ukraine during martial law, introduced in response to the full-scale armed invasion by the Russian Federation, is clarified. In such conditions, professional training becomes a system of principles and measures responding to existential threats to the Ukrainian state. It focuses on preparing police officers for national defense functions and ensuring the rights and freedoms of citizens in extreme conditions caused by missile strikes, infrastructure destruction, and massive internal displacement. A critical role is played in maintaining public order amidst the widespread circulation of weapons

and explosives, and in cooperation with the Armed Forces, other defense and security sector forces, and combat veterans with an acute sense of social justice.

It is highlighted that the principles of public administration of professional training in the National Police of Ukraine constitute fundamental provisions of general and special purpose. In most cases, these principles are based on the legislative definition of government bodies' powers to make decisions within their jurisdiction and under the law, while respecting constitutional human rights and freedoms. These are implemented through special provisions aligned with European values, considering national historical, cultural, and legal traditions of the Ukrainian people, and not contradicting international standards. They aim to ensure continuity and quality in police education, accountability of educational institutions to the Ministry of Internal Affairs and society, integration of theoretical learning with practice, intolerance of corruption, and compliance with the rule of law.

Approaches to combining the principles of openness and confidentiality in the system of professional police training are generalized. It is noted that initial training and retraining programs are focused on practical skills, issuing departmental documents upon completion. Meanwhile, in higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs, with special conditions, open educational models are generally used, with instruction based on accredited programs. This allows the formation of high-competency officers capable of effective interaction with other public administration entities and performing law enforcement functions at a strategic level.

The administrative and legal status of subjects of public administration in professional training within the National Police of Ukraine is systematized. These institutions are established as state institutions subordinate to the Ministry of Internal Affairs or the National Police, or as higher education institutions with special conditions. Their core mission is training police officers of various qualification levels, organizing retraining and professional development, and implementing educational-professional programs in accordance with the law. They



also conduct scientific and technical activities, have the authority to engage specialists, and establish cooperation with other national and international entities. Their responsibilities include ensuring the quality of the educational process, complying with legal norms, and creating a safe learning environment.

It is established that instruments of public administration of professional police training are external forms of implementing administrative actions, uniform in legal nature, carried out by the National Police of Ukraine, the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs, and relevant academic institutions. These activities occur within the powers defined by laws such as “On Education,” “On the National Police,” “On Higher Education,” and “On Vocational (Vocational-Technical) Education,” along with accompanying regulations. Their primary purpose is to ensure effective selection, training, and certification of police officers who are capable of lawfully and effectively performing administrative and law enforcement functions.

The classification of public administration instruments by functional purpose is clarified. Classical instruments include the issuance of legal acts (orders, instructions), organizational actions, control over educational tasks, use of administrative and legal mechanisms, and digital governance. Special instruments include the development of education standards, licensing, accreditation, quality assurance, enforcement of academic integrity, and instructor certification. Targeted instruments include mentoring, the involvement of curators, the participation of professionals from other fields (e.g., medicine, psychology, judiciary), and the implementation of innovative methods such as virtual simulators and computer-based training.

The legal nature of targeted instruments as measures to form core moral, patriotic, and professional qualities in police officers is further disclosed. These include mentorship, training camps, the oath ceremony, and the use of virtual and simulation-based technologies. Their functional purpose is to strengthen discipline, develop practical skills in simulated critical scenarios, and cultivate responsible officers ready for extreme conditions, including combat and emergencies.

It is concluded that reforming professional training in the National Police of Ukraine is a strategic priority, taking into account international best practices and current needs of Ukrainian society. The relevance of a three-level education system is emphasized (initial, intermediate, and higher), ensuring continuity and ongoing professional development. The implementation of new training standards that combine theoretical knowledge with practical skills – including simulations, training, and police quests – is justified. The importance of digital tools and psychological readiness for high-stress environments is noted. The relatively high number of police officers compared to other legal professions confirms the necessity for a specialized educational approach. The inadequate preparation of employees in territorial recruitment centers for work with civilians shows the need to involve individuals with legal education, police status, and specialized police training.

The directions, principles, and tools for public administration of police education have been improved, and concrete legislative proposals for enhancing the effectiveness of professional training in the National Police of Ukraine are provided. This includes the need to update educational standards in line with the three-level training structure, combine theory with practice, use innovative technologies and psychological training, and legally establish a new specialty “Police Activities” within the field of Law as a distinct form of legal education that meets today’s security challenges and ensures high-quality training of police personnel at every career stage.

**Keywords:** administrative act, administrative body, component of education, control, educational process, instrument of public administration, legal education, principles, professional training, standard, subordinate regulatory act.

## СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

### *в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:*

1. Лимар М. В. Поняття та зміст публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. № 1. Т. 35(74). С. 83–88.

2. Лимар М. В. Поняття та класифікація інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Ампаро*. 2024. № 2. С. 44–48.

3. Lymar M. Issuance of bylaws as a tool of public administration of professional training in the National Police of Ukraine. *KELM*. 2024. №. 3 (63). P. 80–83 (Республіка Польща).

4. Лимар М. В. Принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 53–56.

5. Лимар М. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2024. № 69. С. 48–52.

### *які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:*

6. Лимар М. В. Принцип законності в публічному адмініструванні професійного навчання в Національній поліції України. *Актуальні питання адміністративного, морського і космічного права в умовах протидії коронавірусу COVID19: Міжнародна науково-практична онлайн-конференція (Київ, 24 квіт. 2020 р.)*. Київ: ААПН, 2020. С. 31–35.

7. Лимар М. В. Щодо врегулювання організаційних питань у сфері професійного навчання, спрямованих на підвищення рівня якісної складової професійної підготовки поліцейських. *Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських: матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу (Одеса, 30 листоп. 2022 року)*. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 106–108.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>ВСТУП.....</b>                                                                                                                                                                 | <b>15</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО<br/>АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В<br/>НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....</b>                                            | <b>24</b>  |
| 1.1. Поняття, зміст і сутність публічного адміністрування професійного<br>навчання в Національній поліції України.....                                                            | 24         |
| 1.2. Принципи публічного адміністрування професійного навчання<br>в Національній поліції України.....                                                                             | 36         |
| 1.3. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування<br>професійного навчання в Національній поліції України.....                                            | 49         |
| Висновки до розділу 1.....                                                                                                                                                        | 65         |
| <b>РОЗДІЛ 2. ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ<br/>ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ<br/>УКРАЇНИ.....</b>                                                         | <b>72</b>  |
| 2.1. Поняття та класифікація інструментів публічного адміністрування<br>професійного навчання в Національній поліції України.....                                                 | 72         |
| 2.2. Видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів<br>як інструментів публічного адміністрування професійного навчання в<br>Національній поліції України..... | 83         |
| 2.3. Стандарти професійної освіти як особливі інструменти публічного<br>адміністрування навчання в Національній поліції України.....                                              | 97         |
| Висновки до розділу 2.....                                                                                                                                                        | 110        |
| <b>РОЗДІЛ 3. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УДОСКОНАЛЕННЯ<br/>ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ<br/>В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....</b>                                | <b>116</b> |
| 3.1. Європейський досвід публічного адміністрування професійного навчання<br>поліції.....                                                                                         | 116        |

|                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.2. Удосконалення публічного адміністрування професійного навчання<br>в Національній поліції України..... | 144 |
| Висновки до розділу 3.....                                                                                 | 161 |
| <b>ВИСНОВКИ</b> .....                                                                                      | 170 |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....                                                                    | 176 |
| <b>ДОДАТКИ</b> .....                                                                                       | 200 |

## ВСТУП

**Обґрунтування вибору теми дослідження.** Національна поліція України є найбільш численним правоохоронним органом держави, що виконує широкий спектр функцій, спрямованих на надання поліцейських послуг, забезпечення громадської безпеки, правопорядку та боротьби зі злочинністю. Основний акцент діяльності поліції має бути зроблений не лише на чисельності особового складу, а й на якості та ефективності адміністративної та правоохоронної діяльності. Особливо ця потреба загострюється в умовах протидії повномасштабній збройній агресії росії проти України, коли працівники поліції змушені виконувати не лише традиційні поліцейські функції, а й брати безпосередню участь в обороні держави.

Провідну роль у забезпеченні національної безпеки, безперечно, відіграють Збройні Сили України, однак значна частина особового складу Національної поліції також залучена до виконання бойових завдань. Відповідно до Закону України «Про оборону України» підрозділи особливого призначення Національної поліції виконують завдання територіальної оборони, забезпечують правопорядок у зоні бойових дій та ефективно застосовують зброю і бойову техніку на рівні з підрозділами Збройних Сил. Це дозволяє їм не лише підтримувати правопорядок, а й безпосередньо долучатися до захисту територіальної цілісності України.

Водночас працівники поліції, які продовжують виконувати свої обов'язки в тилу, працюють у посиленому режимі, компенсуючи нестачу кадрів, що беруть участь у бойових діях. Це вимагає від них не лише високої майстерності, а й бездоганного професіоналізму, що має забезпечуватися через систему професійної підготовки. Формування компетентного працівника поліції можливе виключно за умови системного професійного навчання, яке охоплює як первинну професійну підготовку, так і подальше підвищення кваліфікації.

Професійна підготовка в Національній поліції України ґрунтується на відповідних законодавчих актах, зокрема законах України «Про Національну

поліцію», «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Вона передбачає первинну професійну підготовку для осіб, які вперше прийняті на службу, а також постійне підвищення кваліфікації працівників поліції упродовж їхньої кар'єри. Такий підхід сприяє формуванню належного рівня знань, умінь і навичок, що є необхідними для виконання визначених законодавством поліцейських повноважень.

У зв'язку з веденням активних бойових дій поблизу значної кількості поліцейських підрозділів система професійного навчання вимагає адаптації до нових реалій. Працівники поліції мають бути підготовлені до виконання завдань в екстремальних умовах, включаючи евакуацію цивільного населення, надання допомоги постраждалим, забезпечення правопорядку під обстрілами та в умовах безпосереднього зіткнення з противником. Це вимагає запровадження спеціалізованих навчальних програм, що охоплюють тактичну, медичну та кризову підготовку.

Загалом актуальність дослідження публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України зумовлена потребою забезпечення належного рівня підготовки працівників поліції в контексті сучасних проблем безпеки. Професійне навчання є ключовим компонентом кадрової політики поліції, що впливає на ефективність її діяльності, рівень довіри суспільства та здатність швидко реагувати на загрози.

Зважаючи на воєнний стан, зростає потреба в розширенні програм професійної підготовки та адаптації методик навчання до нових реалій. Зокрема потрібно вдосконалити систему підготовки працівників поліції до дій у кризових ситуаціях, запровадити нові форми спеціалізованої підготовки, а також посилити міжнародну співпрацю у сфері поліцейської освіти. Важливим напрямком також є нормативно-правове регулювання професійного навчання, що забезпечить його відповідність європейським стандартам і підвищить рівень підготовки кадрів.

Отже, публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції в Україні є стратегічно важливим напрямком реалізації державної

політики, що потребує наукового аналізу, удосконалення засад та інструментарію публічного адміністрування. Це дозволить підвищити рівень професіоналізму працівників поліції і забезпечити ефективне виконання ними службових обов'язків у мирний час та в умовах воєнного стану.

Проте згідно з результатами дослідження Київського міжнародного інституту соціології, проведеного у грудні 2024 року, рівень довіри громадян до Національної поліції України становить 37%. Для порівняння, рівень довіри до Збройних Сил України становить 92%, до Служби безпеки України – 54%, до Національної гвардії України – 85%, а до Державної прикордонної служби України – 78%. Результати власного соціологічного опитування щодо проблем професійної підготовки свідчать, що 96% громадян погоджуються з тим, що працівники поліції, яких вперше прийнято на службу в поліцію, обов'язково мають проходити первинну професійну підготовку. Також 83% респондентів підтримують потребу періодичного проходження професійної підготовки поліцейськими упродовж усього періоду служби. Водночас громадяни висловили сумнів щодо рівня комплексної підготовки чинних працівників поліції. Належний рівень професіоналізму правоохоронців відзначили 62% опитаних. Проте, оцінюючи етичні та особисті якості працівників поліції, лише 35% респондентів позитивно оцінили їхній моральний рівень (додаток Б до дисертації).

*Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями.* До певних теоретичних і правозастосовних проблем публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України звертали свою увагу вчені в галузі адміністративного та інших галузей права, зокрема В. Авер'янов, О. Авраменко, В. Барвіненко, В. Бевзенко, А. Берлач, Я. Берназюк, Ю. Битяк, О. Бойко, С. Божок, Т. Боярчук, С. Братель, М. Будзинський, Р. Бузунов, О. Буханевич, В. Валєєв, Н. Ваніна, В. Галуцько, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, Л. Голинська, Д. Голобородько, А. Голубов, М. Горелов, І. Гриценко, О. Джафарова, А. Замрига, О. Зайцев, О. Ісламова, Д. Калаянов, Т. Карабін, Ю. Кіріллова, З. Кісіль, І. Клименко, А. Ключко, О. Кобзар, Т. Коломоєць,



І. Коліушко, А. Комзюк, О. Крупицький, Л. Крупнова, В. Курило, К. Куркова, Л. Луценко-Миськів, С. Мандрик, О. Мандюк, А. Манжула, Д. Матюха, О. Махмурова-Дишлюк, Р. Мельник, Т. Мінка, Д. Монастирський, В. Мороз, Н. Новак, І. Орловська, І. Підберезних, В. Поливанюк, А. Пухтецька, Д. Приймаченко, Н. Пряхіна, М. Руденко, Р. Сербин, О. Ситников, М. Сідак, Є. Соболь, Л. Сорока, В. Сокурено, Х. Солнцева, В. Спрядько, С. Стеценко, В. Тимошук, О. Цуркан, В. Цебинога, В. Чернєй, Р. Шаповал, С. Шатрава, К. Шкарупа, Д. Швець та ін. Однак проблематика, окреслена межами даного дисертаційного дослідження, докладно ними не висвітлювалася.

Отже, високий рівень соціальної значущості для громадян ефективного забезпечення правоохоронної функції держави, якісного та своєчасного надання поліцейських послуг, зміцнення обороноздатності, а також суперечливі результати досліджень щодо діяльності Національної поліції України та наявність певних теоретичних, правотворчих, правозастосовних і правоохоронних невідповідностей у цій сфері, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Дослідження узгоджується з положеннями Стратегії **розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки**, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 286-р., Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 року № 527-р, Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1351-р, Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 року № 1252 (зі змінами, внесеними наказом МВС України від 28 лютого 2017 року № 165). Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного

права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

**Мета і завдання дослідження.** *Мета* роботи полягає в актуалізації засад, розкритті сутності та змісту публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких *завдань*:

- розкрити зміст і сформулювати поняття публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України;
- виявити й узагальнити принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України;
- розкрити адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України;
- розкрити поняття та здійснити класифікацію інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України;
- актуалізувати наукові положення щодо видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України;
- з'ясувати стандарти професійної освіти як особливі інструменти публічного адміністрування навчання в Національній поліції України;
- виявити та узагальнити європейський досвід публічного адміністрування професійного навчання поліції;
- удосконалити публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України.

*Об'єктом дослідження* є суспільні відносини, що виникають під час здійснення адміністративними органами публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України.

*Предмет дослідження* – публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України.

**Методи дослідження.** При здійсненні наукового аналізу було використано систему методів наукового пізнання. Основним серед загальнонаукових

методів був метод *системного підходу*, який забезпечив науковий аналіз об'єкта дослідження як цілісної системи з урахуванням складних зв'язків вертикального й горизонтального характеру щодо адміністративно-правового регулювання професійного навчання в Національній поліції (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). *Герменевтичний* метод було використано в усіх підрозділах дисертації для інтерпретації наукових, доктринальних, законодавчих, судових і певних публіцистичних текстів і документів. Методи *дедукції* та *індукції* широко застосовано для здійснення аналізу від загального до спеціального і навпаки. Саме завдяки їм було сформовано висновки й узагальнення в підрозділах 1.1, 1.2, 2.1, 3.1. *Логіко-семантичний спосіб* наукового аналізу допоміг проаналізувати доктринальні погляди вчених з досліджуваної проблематики (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2). Спеціальною юридичний *формально-догматичний метод* забезпечив аналіз чинного вітчизняного, європейського та законодавства країн-учасниць Європейського Союзу. Його використано в усіх без винятку підрозділах дисертації. *Статистичний* метод дозволив провести та обробити результати соціологічного опитування (додаток Б до дисертації). *Прогностичний* метод у поєднанні зі способами правотворчості сприяв удосконаленню публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України та розробленню відповідного проєкту правотворчого акта Кабінету Міністрів України (підрозділ 3.1).

*Нормативним підґрунтям* дослідження є Конституція, а також закони України «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту» та відповідне законодавство Бельгії, Естонії, Нідерландів, Норвегії та Швеції, а також підзаконні нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України.

*Емпіричну базу дисертації* становить адміністративна практика та емпіричний матеріал діяльності Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України

стосовно публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України.

**Наукова новизна отриманих результатів** полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у науці адміністративного права, що системно, у логічній послідовності розкриває засади, сутність і змістовні характеристики публічного адміністрування професійного навчання в національній поліції України. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

*уперше:*

– розкрито сутність професійного навчання в Національній поліції України в умовах воєнного стану, пов'язаного з відбиттям повномасштабного російського вторгнення в Україну, як системи засад і заходів реагування на екзистенційну загрозу для Української нації, в якій основна увага приділяється безпосередній підготовці працівників поліції до здійснення функції оборони держави та забезпечення прав громадян в умовах збройної агресії, забезпечення захисту великої кількості переселенців, підтримання безпеки та правопорядку в умовах обігу великої кількості зброї, боєприпасів, вибухонебезпечних предметів і взаємодії з військовослужбовцями Збройних Сил й інших сил оборони України;

– на прикладі держав північної Європи – Бельгії, Естонії, Нідерландів, Норвегії та Швеції – здійснено компаративну характеристику професійного навчання працівників поліції на основі загальноєвропейських стандартів, цінностей та етичних правил на засадах глибокого знання поліцейськими європейських і національних правових норм, професійної діяльності виключно в рамках закону, виваженого застосування поліцейського примусу в ситуаціях крайньої потреби з пріоритетом засвоєння практичних аспектів (на вищих рівнях навчання поєднання фундаментальний теорії та практики) та комунікативних здібностей, формування фахівців, здатних ефективно виконувати адміністративні та правоохоронні функції, швидко реагувати на

новітні проблеми, що прищеплюється здобувачам освіти зі специфічними умовами навчання, як правило, у спеціалізованих поліцейських академіях;

*удосконалено:*

– адміністративно-правовий статус академій (патрульної) поліції, ознаками яких є створення виключно наказами Міністерства внутрішніх справ України, установлене нормативно-правове регулювання профільними поліцейськими та освітніми законами, наказами Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України щодо забезпечення підготовки працівників поліції, організації освітньої діяльності, що включає первинну професійну підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку відповідно до державних і відомчих стандартів освіти за затвердженими програмами;

– юридичну природу адміністративних актів, які видаються адміністративними органами для забезпечення професійного навчання в Національній поліції України, які є односторонніми індивідуальними рішеннями загальних і спеціальних адміністративних органів й у більшості випадків ухвалюються імперативно без згоди осіб щодо яких вони спрямовані, вирішують питання, пов'язані із навчальним процесом і проходженням служби здобувачами освіти закладів зі специфічними умовами навчання, призводять до виникнення зміни чи припинення певних адміністративно-правових відносин, підлягають контролю з боку вищих адміністративних органів і можуть бути оскаржені в адміністративному та судовому порядку;

– наукові засади щодо стандартизації професійної освіти в Національній поліції України як інструмента публічного адміністрування навчання через адміністративну діяльність центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та провідних фахівців (учених) у сфері професійної поліцейської освіти стосовно розроблення, рецензування та затвердження на засадах консенсусу характеристик і правил навчання й оцінювання здобувачів поліцейських і правоохоронних спеціальностей, спрямованих на забезпечення Національної поліції України патріотичними, професійними та доброчесними працівниками;

– напрямки, засади, засоби підвищення ефективності професійної освіти в Національній поліції України шляхом актуалізації трирівневої системи підготовки кадрів, розвиток стандартів навчання, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками, використання новітніх інформаційних технологій та психологічних тренінгів для роботи в екстремальних умовах, обґрунтовано об'єктивну потребу утвердження нової спеціальності «Поліцейська діяльність» у межах освітньої галузі «Право», яка б відповідала сучасним вимогам і гарантувала спеціальну якісну підготовку працівників поліції;

*отримали подальшого наукового розвитку:*

– засади щодо поєднання принципів закритості й відкритості професійного навчання в системі Міністерства внутрішніх справ, а також принципу гібридного підходу до професійного навчання, коли на низових рівнях навчання (первинна професійна підготовка та перепідготовка) програми спрямовані виключно на потреби професійних знань, умінь працівників поліції з виданням документу відомчої форми. При здійсненні навчання працівників поліції у вищих закладах освіти Міністерства внутрішніх справ України зі специфічними умовами навчання для потреб Національної поліції застосовується, як правило, відкрита система навчання за акредитованими програмами, що дає більш широкі знання та забезпечує компетентні можливості більш ефективно взаємодіяти з публічними органами, посилюючи правоохоронну функцію держави загалом;

– наукові положення щодо спеціальних інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України як заходів, спрямованих на ефективну підготовку працівників поліції, їх адаптації до службових умов та розвитку ключових патріотичних професійних та етичних навичок. До таких інструментів належать контроль за процесом навчання, виховна робота, організація табірних зборів і присяги, комп'ютерних симуляторів та віртуальних тренажерів, які мають на меті зміцнення дисципліни й формування морально-етичних цінностей серед курсантів,

забезпечують практичне відпрацювання тактичних завдань і критичних ситуацій у безпечному середовищі, сприяють формуванню працівників поліції з високим рівнем професійної відповідальності та готовністю до виконання службових обов'язків у складних умовах, зокрема під час надзвичайних ситуацій чи воєнних дій.

**Практичне значення отриманих результатів** полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані в:

- *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового аналізу особливостей публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

**Апробація матеріалів дисертації.** Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення й висновки оприлюднено на науково-практичних конференціях: «Актуальні питання адміністративного, морського і космічного права в умовах протидії коронавірусу COVID19» (м. Київ, 24 квітня 2020 р.), «Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських» (м. Одеса, 30 листопада 2022 року).

**Структура та обсяг дисертації.** Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Робота містить список використаних джерел зі 191 найменування на 24 сторінках.

# **РОЗДІЛ 1**

## **ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ**

### **ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

#### **В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

#### **1.1. Поняття, зміст і сутність публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Український народ і держава переживають значні трансформації в умовах режиму воєнного стану, пов'язаного з повномасштабним російським терористичним вторгнення, що призводить до відповідних змін у правоохоронній системі. У таких умовах публічне адміністрування виваженого за програмою та якісного за виконанням професійного навчання працівників поліції стає ще більш актуальним. Воно вимагає не тільки добросовісної ефективності та педагогічної майстерності безпосередньо від викладачів, але й наукового узагальнення, розвитку щодо вироблення нової більш ефективної методології навчання.

Збільшується розуміння того, що новітня система професійного навчання, адаптуючись до умов воєнного стану, стає важливим чинником готовності правоохоронців забезпечувати національну безпеку та оборону України. Розроблення засад та ефективних протоколів професійного навчання впливає на здатність поліції забезпечувати обору держави та безпеку громадян, адже в системі МВС України продовжується створення зведених загонів Національної поліції, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної гвардії України, які будуть виконувати функції оборони держави. Запровадження цих загонів спрямоване на зміцнення обороноздатності України в боротьбі проти російських окупантів. У квітні 2024 року в Міністерстві внутрішніх справ України було оголошено про створення нових бойових підрозділів, включно з третьою бойовою бригадою прикордонників «Гарт», а також формування нових загонів поліції та інших



силових структур для участі у бойових діях. Станом на червень 2024 року близько 50% особового складу Нацполіції вже залучено до стабілізаційних заходів, документування воєнних злочинів, евакуації населення та оборонних операцій на найбільш небезпечних напрямках [27; 73].

Потреба суспільства в мотивованих, патріотичних, професійних та добросесних працівниках поліції за значних змін у нашій державі та технологічного розвитку вимагають нових навичок та компетенцій від них. У цьому аспекті вдосконалення публічного адміністрування професійного навчання має давати відповіді та питання, як забезпечувати формування компетентних і добросесних кадрів для Національної поліції України.

Ще більше актуальності нашому науковому аналізу надає те, що 19 червня 2024 року Верховна Рада прийняла за основу доопрацьований проєкт Закону України «Про Військову поліцію», який визначає правові засади її діяльності, загальну структуру, завдання та повноваження. Військова поліція, як частина сектору безпеки та оборони, буде військовим формуванням із правоохоронними функціями, основними завданнями якого стануть забезпечення правопорядку та військової дисципліни у Збройних Силах України, Міністерстві оборони України та Державній спеціальній службі транспорту. Військова поліція відповідатиме за виявлення й попередження кримінальних правопорушень, оперативно-розшукову діяльність, забезпечення безпеки військовослужбовців і захист державного майна. Її структура включатиме центральний орган управління, територіальні органи, спеціальні центри та навчальні підрозділи, а чисельність не перевищуватиме 1,5% від чисельності Збройних Сил України [154].

Відповідно до законодавства України про Національну поліцію навчання працівників поліції складається з кількох етапів основної професійної підготовки та вищої освіти в спеціалізованих навчальних закладах, післядипломної освіти та службової підготовки. Остання включає систему заходів для утримання та оновлення знань, навичок та умінь працівника поліції, ураховуючи оперативну обстановку та особливості його

службової діяльності [131]. Як приклад, майже два десятки інспекторів поліції з підрозділів зв'язків із громадськістю Києва та Київської області завершили курс «Базові навички шкільних офіцерів поліції». Проєкт «Шкільний офіцер поліції» став важливою складовою діяльності патрульної поліції Національної поліції України. Навчання передбачало підготовку до роботи в закладах освіти, що включало підтримання правопорядку та безпеки. Працівники поліції проходили курс за програмою «Базові навички шкільних офіцерів поліції», яка готує їх до роботи в закладах освіти з підтримання правопорядку та безпеки. Випускники отримали сертифікати про навчання [17].

У теорії адміністративного права публічне адміністрування розглядається як форма реалізації публічної влади й визначається як діяльність адміністративних органів до реалізації високих засад сучасного поліцейського права України. Воно представляє зовнішній аспект виконання завдань (функцій) виконавчої влади. Ця діяльність спрямована на задоволення публічного інтересу та відрізняється від законодавчої, судової й політичної сфер діяльності. За змістом публічне адміністрування поділяється на такі види: адміністративні послуги, коли адміністративні органи мають максимально задовольняти права, свободи та законні інтереси фізичних осіб та права і законні інтереси юридичних осіб; розпорядча діяльність, у рамках якої адміністративні органи видають підзаконні нормативно-правові акти на основі законів, уточнюючи та деталізуючи їх перед правозастосуванням; виконавча діяльність адміністративних органів, спрямована на безпосереднє здійснення правозастосування через ухвалення та виконання адміністративних актів на основі юридичних фактів і конкретних норм адміністративного права, а також здійснення фактичних дій та використання інших інструментів публічного адміністрування [2].

В аналізованій нами сфері зміст публічного адміністрування має певні особливості. Що стосується розпорядчої та виконавчої діяльності, то цей напрямок публічного адміністрування активно здійснюється спеціальними адміністративними органами. Звертаючись до інституту надання

адміністративних послуг можна зазначити, що в широкому розумінні надання освітніх послуг закладами освіти Національної поліції України за певним ознаками є таким, що притаманне адміністративним послугам. Так, у суміжній до нас сфері Київська обласна державна адміністрація видала тільки за перший квартал 2024 року 55 ліцензії на провадження освітньої діяльності закладу освіти у процесі надання відповідних адміністративних послуг [97].

Проте існує складність та ієрархічна підпорядкованість управлінського зв'язку: підрозділ, який направив працівника поліції на навчання до закладу професійного навчання в Національній поліції України, виявляє, що за більшістю ознак такі адміністративно-правові відносини характеризуються не нормами Закону України «Про адміністративні послуги», а нормами службового права, адже регулюють один з елементів службової діяльності професійного публічного працівника – поліцейського [123].

Отже, змістом публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є розпорядча діяльність МВС України, МОН України, центрального апарату Національної поліції, керівництва закладів освіти МВС України; виконавча діяльність закладів освіти, їх структурних підрозділів, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти; службова діяльність поліцейських (слухачів), підрозділів національної поліції, які направили їх на навчання, та самих закладів освіти МВС України щодо дотримання слухачами (поліцейськими) службової дисципліни та іншого порядку проходження служби в Національній поліції України. Публічне адміністрування професійної освіти поліцейських підлягає регулюванню на основі загальних і спеціалізованих нормативно-правових актів.

Це регулювання відбувається відповідно до Конституції України та законодавства, зокрема законів «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», та «Про професійний розвиток працівників». Також ураховуються норми постанов Кабінету Міністрів України, як-от «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». Важливі нормативні акти також включають Національний

класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затверджений Держспоживстандартом України, а також накази Міністерства освіти і науки України та МВС України, зокрема «Про розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу» та «Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями)» [147].

Згідно з Державним стандартом кваліфікаційної характеристики професії 5162 «Поліцейський» атестація проводиться після завершення первинної професійної підготовки й передбачає всебічне оцінювання рівня знань, умінь і навичок, набутих випускниками під час навчання. Основною її метою є перевірка відповідності компетентностей, які отримали здобувачі освіти, вимогам кваліфікаційної характеристики та сучасним професійним стандартам. Оцінювання базується на компетентнісному підході і проводиться за такими критеріями: «знає – не знає», «уміє – не вміє». Критерії для проведення кваліфікаційної атестації розробляються спільно навчальними закладами та замовниками робітничих кадрів (роботодавцями), що дозволяє максимально адаптувати навчальні результати до актуальних потреб роботодавців та вимог професійної діяльності. Роботодавці беруть безпосередню участь у процесі атестації, що забезпечує практичну спрямованість оцінювання. Важливо, що атестація не лише визначає рівень знань, але й перевіряє здатність випускника виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог професійної кваліфікації. За результатами атестації випускникам, які успішно підтвердили свої професійні компетентності, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований працівник» за професією «Поліцейський» (за відповідними спеціалізаціями), а також видається документ установленого зразка, що підтверджує отриману кваліфікацію [147].

Як приклад: 4 серпня 2023 року в Житомирській академії поліції відбувся випуск майже 60 правоохоронців. Випускники готувалися до служби в конвойній службі та секторі реагування патрульної поліції. У заході взяли

участь майбутні поліцейські, їхні рідні та представники Національної поліції України. Серед випускників є люди з різним досвідом – від випускників шкіл до учасників АТО. Під час випуску наголошувалося на важливості захисту правопорядку та підтримки громадян в умовах війни [36].

Паралельно та взаємопов'язано в юридичній літературі певна увага приділялась публічному адмініструванню професійного навчання в Національній поліції України в певних аспектах. Так, О. Цуркан розкрив, що механізм адміністративно-правового регулювання професійного навчання поліцейських спрямований на подальше вдосконалення структурних елементів, які його утворюють і, насамперед, правових основ кадрової політики в МВС України та Національній поліції, правових основ організації управління професійною освітою; правового статусу суб'єктів організації управління професійною освітою [156].

Р. Бузунов, розкриваючи адміністративно-правове регулювання кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах системи МВС України, доводить, що професійне навчання є першим кроком до підвищення професіоналізму (це належний відбір кандидатів до навчальних закладів, що передбачає ефективну мотивацію, початкову адаптацію та достатнє фінансове забезпечення). У контексті інноваційних модульних систем навчання підкреслюється потреба вдосконалення нормативного забезпечення, управління навчальним процесом і покращення педагогічно-методичної бази. Інноваційний підхід, на думку вченого, полягає у здійсненні навчання у формі кредитно-модульної системи організації процесу, сприяє підвищенню якості освіти та конкурентоспроможності випускників. Важливим є розуміння механізму адміністративно-правового регулювання, що забезпечує імперативно-нормативне впорядкування процесу навчання. Уводиться поняття модульного принципу як ключового для організації освітнього процесу в системі МВС, а також принцип мобільності, що дозволяє вільне переміщення студентів і викладачів [30],

О. Алексєєв пише, що підготовка слідчих має відповідати сучасним вимогам слідчої практики, що включає розвиток професійної підготовки, формування криміналістичного стилю мислення та практичних навичок. Одним із ключових аспектів підготовки є вдосконалення методів і форм навчання, зокрема через упровадження криміналістичної дидактики, яка базується на закономірностях педагогіки та криміналістики. Пропонується створення спеціальних державних освітніх стандартів для слідчих, що включають еталонні критерії рівня знань, умінь і навичок, які мають забезпечувати вирішення завдань щодо виявлення, розкриття та розслідування злочинів. Значна увага приділяється практичним методам навчання, що відповідають специфіці слідчої діяльності, а також розвитку тактико-психологічних якостей, аналітичного мислення та здатності працювати у складних ситуаціях. Важливою є також адаптація навчання до нових проблем, як-от зростання злочинності у сфері інформаційних технологій та економіки, що потребує розширення спектру знань слідчих [16]. Своєю чергою М. Горєлов присвятив свої наукові публікації організаційно-правовим основам діяльності слідчих підрозділів ОВС України [49], С. Легуша – сутності, функціям і механізмам правового виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України [89].

Отже, у доктринальних дослідженнях останніх років найбільш актуальними були питання адміністративно-правового механізму регулювання професійного навчання працівників поліції, сутності, функцій та механізму правового виховання курсантів навчальних закладів МВС України, адміністративно-правового забезпечення професійного навчання працівників поліції, адміністративно-правового регулювання кредитно-модульної системи навчального процесу, організаційно-правових аспектів навчання працівників слідчих підрозділів.

Переходячи до класифікації форм професійного навчання слід зазначити, що первинна професійна підготовка здійснюється тоді, коли працівники поліції, які вперше прийняті на службу, з метою набуття

спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними освітніми програмами Міністерства освіти та науки України [147] та Положенням про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яке затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 617 від 29 вересня 2022 року [117]. За результатами успішного закінчення навчання за програмами (планами) первинної професійної підготовки працівнику поліції видається документ зразка, визначеного Міністерством внутрішніх справ України. Працівники після успішного закінчення первинної професійної підготовки повертаються до органів (закладів, установ) поліції, з яких вони були направлені на навчання, для подальшого проходження служби в поліції [131].

Д. Швець доводить, що підготовка включає як теоретичні, так і практичні аспекти, що дозволяють працівникові поліції діяти в екстремальних умовах й ухвалювати правильні рішення. На думку вченого, для якісної підготовки працівників поліції навчання має тривати щонайменше 1-2 роки. Це потрібно для того, щоб вони могли здобути ґрунтовні знання з правозастосування, навчитися поводитися з вогнепальною зброєю, а також бути готовими до практичної діяльності в польових умовах. Підкреслюються проблеми скороченого терміну навчання. Як результат – недостатність годин на практичні тренінги, слабка теоретична база та недостатня юридична підготовка [161].

Отже, первинна професійна підготовка охоплює прийнятих уперше на службу працівників поліції для набуття ними необхідних навичок для виконання повноважень. Вона проводиться відповідно до освітніх програм, затверджених Міністерством освіти та науки України та Положенням про організацію цього процесу, ухваленим Міністерством внутрішніх справ України. Після успішного завершення цього етапу працівники поліції повертаються до органів поліції для подальшого проходження служби.

Підготовка працівників поліції у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту» за державним замовленням з урахуванням специфічних умов навчання, які здійснюють підготовку працівників на підставі контракту про здобуття освіти, який укладається між навчальним закладом, відповідним органом поліції та особою, яка навчається. Така підготовка здійснюється відповідно до Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України, який затверджений наказом МВС України від 15 квітня 2016 року № 315 [125].

На думку вчених і фахівців, у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання відбувається підготовка курсантів, студентів і слухачів для подальшої служби на посадах середнього та вищого складу поліції та інших правоохоронних органів. Ці заклади мають державну форму власності та здійснюють освітню діяльність на підставі ліцензій, поєднуючи навчання з науковою та науково-технічною діяльністю. Освітній процес орієнтований на формування професійної мотивації та здобуття знань, які перевищують рівень загальної середньої освіти. Принципи навчання включають єдність наукової і освітньої діяльності, залучення студентів до науково-дослідної роботи, органічне поєднання теоретичної та практичної підготовки, а також урахування індивідуальних здібностей кожного студента. Особлива увага приділяється формуванню професійної спрямованості навчання та забезпеченню академічної чесності в освітньому процесі.

Нормативно-правове регулювання закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання складається з трьох рівнів. Перший рівень – це закони України, як-от «Про освіту» та «Про вищу освіту», що визначають загальні положення і статус цих закладів. Другий рівень включає підзаконні акти Міністерства освіти і науки та Міністерства внутрішніх справ, які



деталізують особливості їх функціонування. Третій рівень – це локальні акти самих закладів, як-от статuti, положення про організацію освітнього процесу, стратегії розвитку тощо. Інші аспекти навчання полягають у професійній спрямованості навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, що спрямована на розвиток професійних якостей і здатності до самостійного вирішення професійних завдань у майбутній діяльності [61].

Отже, підготовка працівників поліції в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання відбувається згідно із Законом України «Про вищу освіту» за державним замовленням та з урахуванням специфічних умов навчання. Цей процес регулюється контрактом про здобуття освіти, укладеним між навчальним закладом, органом поліції та особою, яка навчається. Порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання визначається відповідно до встановленого порядку, який затверджено наказом МВС України. Післядипломна освіта працівників поліції здійснюється на загальних засадах, визначених Законом України «Про вищу освіту», з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про Національну поліцію», і складається зі спеціалізації [118; 119]; перепідготовки; підвищення кваліфікації [126]; стажування [115]. Така підготовка може здійснюватися безпосередньо в підрозділах поліції або в навчальних закладах, зокрема на договірних умовах.

Поліцейські зобов'язані проходити підвищення кваліфікації за відповідним напрямком службової діяльності: не рідше одного разу на три роки; перед призначенням на керівну посаду, зокрема вищу керівну посаду, ніж займана. За результатами успішного проходження спеціалізації, перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейському видається документ за зразком, визначеним Міністерством внутрішніх справ України. Отже, у післядипломній освіті працівників поліції дотримуються загальних принципів, визначених Законом України «Про вищу освіту», з особливим акцентом на вимоги Закону України «Про Національну поліцію». Ця освіта включає спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування, які

можуть проводитися в поліцейських підрозділах або навчальних закладах, включаючи умови договорів. Поліцейські працівники зобов'язані проходити підвищення кваліфікації щонайменше один раз на три роки та перед призначенням на керівну посаду, включаючи вищу керівну посаду. Треба зазначити, що аналізованій нами проблематиці завдають певної специфіки умови воєнного стану, адже публічна влада в умовах воєнного стану об'єднує Український народ на оборону держави від російсько-терористичної агресії. Вона характеризується публічністю та обов'язковістю виконання своїх рішень (дій), забезпечується адміністративним владним та сервісним апаратом через нормативно-правове регулювання суспільних відносин щодо захисту Вітчизни від російських терористичних військ і забезпечення прав, свобод та інтересів громадян [123].

Характеристика діяльності правоохоронних органів під час воєнного стану визначається законодавством, зокрема Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Дії органів залежать від завдань та оперативної обстановки, що вимагає складання спеціальних планів. Однак загальні тенденції регулюються на законодавчому рівні, і внутрішньоорганізаційна та зовнішньоорганізаційна адміністративна діяльність Національної поліції під час воєнного стану вже визначені. Основні особливості включають спрощений порядок присвоєння звань, спрощене носіння однострою та скорочення етапів служби. Запропоновано оптимізувати професійне навчання працівників поліції, ураховуючи особливості воєнного стану, зокрема призупинити навчання в цей період та дозволити призовникам відстрочку на весь термін служби [114].

Як приклад: Об'єднана штурмова бригада «Лють» є сучасним воєнізованим підрозділом Національної поліції України, створеним для виконання спеціальних завдань у контексті збройної агресії проти України. Вона репрезентує новий зразок поліцейських підрозділів, сформованих на основі високих стандартів бойової підготовки та дисципліни. Особовий склад бригади складається з умотивованих військовослужбовців, готових до

виконання завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України. До складу бригади «Лють» входять три штурмові полки та рота спеціальних операцій, що дозволяє виконувати широкий спектр бойових завдань. До складу бригади увійшли підрозділи спеціального призначення Національної поліції, такі як «Сафарі», «Цунамі» та «Луганськ-1 імені Героя України Сергія Губанова», які брали активну участь у бойових діях на різних стратегічно важливих напрямках – Київщині, Запорізькому, Харківському, Херсонському та Донецькому. Міста та населені пункти, як-от Буча, Ірпінь, Херсон, Лисичанськ, Сєверодонецьк, Ямпіль, Бахмут, Кліщіївка та Курдюмівка, стали місцями, де загартовувався бойовий дух та професійні навички військовослужбовців. Бригада оснащена різноманітними видами військової техніки, включаючи бронетехніку (БМП, БТР, КОЗАК, ROSHEL SENATOR, Kirpi, Oncilla), танки та артилерійське озброєння. Також до її арсеналу входять зенітні, протитанкові та снайперські системи. Основними завданнями бригади є стримування збройної агресії, проведення штурмових операцій, знешкодження диверсійно-розвідувальних груп противника, аеророзвідка та виявлення й знищення ворожих позицій. За свою діяльність воїни бригади неодноразово були відзначені як військовим, так і політичним керівництвом держави, що свідчить про їхній високий професіоналізм і значущість в обороні України [157].

Отже, публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України під час воєнного стану зумовлено адаптацією процесів навчання до вимог Закону України «Про правовий режим воєнного стану», коли внутрішньоорганізаційна та зовнішньоорганізаційна адміністративна діяльність Національної поліції в таких умовах визначається тенденціями діяльності правоохоронних органів щодо відбиття повномасштабного російського терористичного вторгнення. Основні особливості включають спрощений порядок присвоєння звань, носіння однострою та скорочення етапів служби, оптимізацію професійного навчання, адаптацію системи навчання до умов воєнного стану. Важливим є інтегрування гнучких

механізмів та гарантій для забезпечення працівникам поліції оптимальних умов служби в таких умовах.

Отже, загалом слід зазначити, що публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України – це зовнішній вияв функції виконавчої влади, направленої на забезпечення Національної поліції України професійними й добросовісними поліцейськими, які на належному рівні зможуть виконувати свої професійні обов'язки в умовах мирного та воєнного станів. Змістом публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є розпорядча, виконавча та службова діяльність МВС України, МОН України, центрального апарату, підрозділів і поліцейських Національної поліції України [91].

## **1.2. Принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Актуальність наукового аналізу принципів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України полягає у важливості забезпечення високої якості професійної підготовки поліцейських відповідно до сучасних вимог суспільства, європейський стандартів і реагуючи на проблеми воєнного стану. Наукова актуалізація та реалізація цих принципів сприяє зміцненню обороноздатності України, захисту прав і свобод людини, розвитку правової держави й демократичного суспільства. На основі законодавчого закріплення компетенцій владних структур, ухвалення рішень у межах компетенції та на підставі закону, а також дотримання конституційних прав і свобод забезпечується відповідальність і підзвітність освітніх закладів, інтеграція навчання з практичною діяльністю поліції, нетерпимість до корупції та дотримання верховенства права. Це сприяє розвитку професійної компетентності поліцейських, що є ключовим для

ефективного виконання ними своїх обов'язків у різних умовах – від забезпечення громадського порядку до реагування на надзвичайні ситуації.

Отже, новітній науковий аналіз принципів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України має важливе значення для подальшого розвитку правоохоронної системи України та забезпечення її готовності до діяльності в різних умовах.

Римське право запровадило основоположні юридичні концепції, як-от права приватної власності, правові інституції та норми, що стали невід'ємною частиною правових систем багатьох європейських держав. Ці принципи, які вирізнялися логічною структурою та повнотою, полегшили рецесію та адаптацію римського права в різних державах. Здатність римського права гармоніювати правовідносини суттєво сприяла розвитку сучасних правових систем і досі залишається ключовим впливом у традиціях цивільного права в усьому світі [186]. По-іншому принципи, які сформувались ще в епоху римського права, мають фундаментальне значення для сучасних правових систем, зокрема для розвитку приватного права. Вони включають концепції верховенства права, рівності перед законом, індивідуальної власності та її правового захисту. Ці принципи були закладені в римському праві та адаптовані в європейській цивілізації, що стало основою правових систем більшості європейських держав. Римське право сприяло формуванню універсальних правових формул, які застосовуються в сучасних правових парадигмах. Розподіл права на публічне та приватне, розвиток комерційного права та запровадження системи нотаріату є невід'ємною частиною впливу римського права на романо-германську правову традицію [168].

У теорії адміністративного права під принципами адміністративного права розуміють найбільш загальні та стабільні вимоги, об'єктивно зумовлені засади, на яких базується адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації з метою забезпечення права, свобод і законних інтересів приватних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави. Характерними рисами принципів адміністративного права є такі:

вони формуються з метою забезпечення прав і свобод людини та громадянина й нормального функціонування громадянського суспільства та держави; визначають найбільш загальні й стабільні вимоги, що сприяють їх утвердженню та захисту суб'єктами публічної адміністрації, визначають характер адміністративного права і напрямки його подальшого розвитку; установлюють керівні засади-настанови, що визначають найважливіші правила, за якими здійснюється та організується діяльність суб'єктів адміністративного права; принципи адміністративного права характеризуються прогресивністю, засвідчують ідеальні для умов сучасності основоположні засади поведінки суб'єктів адміністративного права, які є реально досяжними [2].

У юридичній літературі існують певні тенденції до з'ясування сутності принципів адміністративного права загалом і певних аспектів принципів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України зокрема. Так, М. Будзинський доводить, що в чинному законодавстві України не закріплено спеціальні принципи, які за своїм характером і змістом безпосередньо враховують специфіку адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. Однак принцип об'єктивності спрямований на якнайповніше виключення проявів суб'єктивізму, однобічності й упередженості, а його сутність полягає в забезпеченні встановлення, аналізу та оцінювання реальних фактів, які мають значення для ухвалення обґрунтованих рішень щодо розв'язання конкретних ситуацій та вчинення подальших дій; принцип неупередженості є потрібною умовою належного виконання уповноваженими суб'єктами у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. Під час виконання своїх обов'язків у процесі добору кадрів, проходження служби в поліції, професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, атестування, формування кадрового резерву, переміщення поліцейських в органах та підрозділах Національної поліції України, перебування поліцейських у розпорядженні, звільнення зі служби в поліції тощо уповноважені суб'єкти не

мають виявляти особистої прихильності, або упередженості; принцип підзвітності означає, що наділені владними повноваженнями й відповідальністю суб'єкти кадрового забезпечення Національної поліції України зобов'язані аргументовано доповідати та обговорювати результати своєї діяльності як із безпосереднім та вищим керівництвом, так і з громадськістю [29].

Отже, до спеціальних принципів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України належать такі: принцип об'єктивності, який спрямований на забезпечення неупередженого аналізу та оцінювання реальних фактів, що впливають на ухвалення обґрунтованих рішень під час професійного навчання працівників поліції; принцип неупередженості передбачає, що під час виконання своїх обов'язків уповноважені суб'єкти мають уникати будь-яких проявів особистої прихильності або упередженості при доборі кадрів, проходженні служби, атестуванні та переміщенні поліцейських; принцип підзвітності встановлює, що суб'єкти, відповідальні за кадрове забезпечення, зобов'язані звітувати про результати своєї діяльності не лише перед керівництвом, а й перед громадськістю.

О. Ісламова, аналізуючи засади професійної підготовки кадрів для органів поліції в США, доводить, що формування принципів професійної підготовки кадрів для американської та вітчизняної поліції пов'язане з низкою питань, зокрема й теоретико-методологічного характеру. Однією з головних проблем вироблення такої теорії є визначення поняття професійної підготовки кадрів. Ученою встановлено, що всесвітньо визнаним є надбання американського досвіду професійної підготовки кадрів для органів поліції, на основі яких ґрунтовно розглядається вивчення педагогічних особливостей професійної підготовки кадрів для поліції України, підвищення її рівня та інтеграції в світову педагогічну систему [66].

Отже, засади професійного навчання поліцаїв у ФРН будуються на принципі відомчої закритості. Це означає, що підготовка працівників поліції

здійснюється за специфічними програмами, орієнтованими на потреби саме поліцейних органів, а не на загальні державні стандарти. Випускники поліцейних навчальних закладів не отримують освітніх документів, що відповідають державним освітнім стандартам, а лише відомчі сертифікати, які дають право працювати виключно в поліції. Така система передбачає довічний найм працівників поліції, а також постійне підвищення кваліфікації впродовж усього періоду служби.

На наш погляд, найбільш доцільно серед різноманітних засад публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України виділити принцип законності як різновид принципу верховенства права та спеціальні основоположні засади навчальної діяльності закладів освіти МВС України, які здійснюють професійне навчання працівників поліції.

В Україні в усіх сферах суспільного життя, зокрема й в аналізованій нами сфері, діє принцип верховенства права – відповідно до частини першої статті 8 Конституції України. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема в закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним із проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Таке розуміння права не дає підстав для його ототожнення із законом, який іноді може бути й несправедливим, зокрема обмежувати свободу та рівність особи. Справедливість – одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Також елементами верховенства права є принципи рівності, правової визначеності, ясності й недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакового застосування, не



виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі [34].

Як приклад, працівники поліції в широкому форматі використовують пряму норму Конституції України, згідно з якою найвищою цінністю є життя і здоров'я людини. Це стосується насамперед надання невідкладної допомоги постраждалим у контексті функціонування аеромедичної служби з використанням поліцейських гелікоптерів для швидкого транспортування важкохворих пацієнтів і жертв нещасних випадків. Гелікоптери МВС України Airbus Helicopters H145 відіграють важливу роль у забезпеченні екстреної допомоги через швидкого транспортування постраждалих із місць ДТП та інших надзвичайних ситуацій до медичних закладів. Так, завдяки втручання поліційного гелікоптера вдалося врятувати життя потерпілим у жахливій аварії в селі Руденко Пустомитівського району, Львівської області, де водій і пасажирка отримали серйозні травми. Гелікоптери також використовуються для транспортування пацієнтів з інших областей, як у випадку перевезення чотириденного немовляти з Ужгорода до Львова для проведення термінової операції [101].

Однак безпосередньо в аналізованій нами сфері для нас найбільш цікавим є не безпосередньо принцип верховенства права, а його різновид для адміністративних органів – принцип законності. Законність – це фундаментальна юридична категорія і критерій правового публічного життя публічної влади та посадових осіб. Законність як принцип публічного адміністрування вимагає законодавчого закріплення компетенцій владних структур, ухвалення рішень у межах компетенції та на підставі закону, забезпечує дотримання діяльності суб'єктів владних повноважень конституційних прав і свобод людини. Законність як принцип поведінки публічних осіб у правовій сфері реалізує можливість здійснення суб'єктом права наданих йому прав за умови неухильного виконання покладених на нього обов'язків [63].

Принцип законності полягає в тому, що всі суб'єкти правовідносин, включаючи державні органи, органи місцевого самоврядування, посадових осіб, а також громадян, зобов'язані діяти на підставі та в межах чинного законодавства, не виходячи за його межі. Законність вимагає, щоб усі нормативно-правові акти були ухвалені відповідно до Конституції та законів України, і гарантує, що будь-яка дія чи рішення суб'єкта правовідносин, яка виходить за межі встановлених повноважень, є незаконною. Принцип законності є основою верховенства права, яке передбачає правову визначеність, дотримання прав людини, а також забезпечення прозорого, підзвітного й демократичного процесу ухвалення рішень. Він тісно пов'язаний із принципом поділу влади, презумпцією конституційності законів, принципом легітимних очікувань, належного урядування та правової визначеності. Законність вимагає правової визначеності, забезпечення рівності перед законом, прозорості та підзвітності дій органів влади, а також заборони свавілля в управлінських рішеннях. Адміністративні органи мають дотримуватися як національних законів, так і міжнародних правових норм, ратифікованих Україною. Дотримання принципу законності вимагає, щоб усі суб'єкти правовідносин (зокрема суди) керувалися правовими нормами та правовими висновками, не перевищуючи своїх дискреційних повноважень [23].

Однак треба розуміти, що принцип законності є складним у правозастосуванні. Про це свідчить практика Європейського суду з прав людини. Так, у справі *Rotaru v. The Republic of Moldova* (заява № 26764/12) щодо відмови у виданні паспорта заявнику через несплату боргу ЄСПЛ постановив, що автоматична відмова у виданні паспорта без розгляду пропорційності цього заходу суперечить статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції (свобода пересування), оскільки вона не відповідала правовій визначеності та була непропорційною. У справі *Popović and others v. Serbia* (заява № 26944/13) заявники скаржилися на дискримінацію в наданні пільг цивільним особам з інвалідністю порівняно з військовими ветеранами. ЄСПЛ визнав, що держава

має право робити відмінності в пільгах на основі статусу осіб за умови, що такі відмінності є обґрунтованими та не є свавільними. Справа *Béla Németh v. Hungary* (заява № 73303/14) стосувалася законодавчого мораторію на виселення, що призупинив право власності заявника. ЄСПЛ визнав, що цей мораторій відповідав законності та переслідував легітимну мету суспільного інтересу, не порушуючи прав заявника на власність. Справа *Plaisier B.V. and Others v. the Netherlands* (заява № 46184/16) стосувалася додаткового податку на високі заробітки в умовах економічної кризи. ЄСПЛ вирішив, що запровадження ретроспективного податку було правомірним, оскільки відповідало вимогам публічного інтересу й не порушувало права заявників на власність. Ці рішення ЄСПЛ підкреслюють важливість забезпечення законності, правової визначеності та пропорційності заходів, прийнятих державою, особливо в питаннях, що стосуються прав на свободу пересування, власність і рівність перед законом [22].

Звертаючись до судової практики, слушним буде навести в розрізі забезпечення принцип законності рішення у справі №160/3728/20, коли Дніпропетровський окружний адміністративний суд відмовив у задоволенні позовних вимог позивача ОСОБИ\_1 щодо визнання протиправними та скасування наказів про його звільнення з Національної поліції, поновлення на посаді, а також стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу. Суд установив, що дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення було правомірним і відповідало Дисциплінарному статуту Національної поліції України. Суд також відхилив доводи позивача про порушення процедури звільнення через тимчасову непрацездатність, оскільки на момент видання наказу відповідач не мав інформації про його стан здоров'я [127].

Отже, принцип законності у сфері публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України за своїм характером і змістом враховує специфіку адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України, вимагає законодавчого закріплення компетенцій владних структур, ухвалення рішень у межах

компетенції та на підставі закону, забезпечення дотримання діяльності закладів освіти та їх персоналу виключно в порядок і спосіб, визначені Конституцією та законами України «Про освіти» «Про Національну поліцію» Принцип законності, як фундаментальна юридична складова верховенства права, забезпечує дотримання засад поведінки публічних осіб при здійсненні професійного навчання. Під час виконання своїх обов'язків у процесі добору кадрів, проходження служби в поліції, професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, атестування, формування кадрового резерву, переміщення працівників поліції в органах та підрозділах Національної поліції України, звільнення зі служби в поліції тощо.

Спеціальні принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України базуються на нормах насамперед законів України «Про освіту» та «Про Національну поліцію». Так, Закон України «Про освіту», є базисними для публічного адміністрування навчання усіх рівнів та різновидів, зокрема в Національній поліції України. До його засад належать: людиноцентризм, верховенство права, забезпечення якості освіти та освітньої діяльності, рівний доступ до освіти без дискримінації, розвиток інклюзивного освітнього середовища, забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування, науковий характер освіти, різноманітність освіти, цілісність і наступність системи освіти, прозорість і публічність управлінських рішень, відповідальність і підзвітність органів управління освітою та освітніх закладів перед суспільством, інституційне відокремлення функцій контролю та забезпечення діяльності закладів освіти, інтеграція з ринком праці, зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями, свобода вибору видів, форм і темпу здобуття освіти, академічна доброчесність, академічна свобода, автономія закладів освіти в межах, визначених законом, гуманізм, демократизм, єдність навчання, виховання та розвитку, виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, формування усвідомленої потреби в дотриманні

Конституції та законів України, формування поваги до прав і свобод людини, формування громадянської культури та культури демократії, формування культури здорового способу життя, екологічної культури, невтручання політичних партій та релігійних організацій в освітній процес, збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань, державно-громадське управління, державно-громадське та державно-приватне партнерство, сприяння навчанню впродовж життя, інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір, нетерпимість до проявів корупції, доступність освітніх послуг для кожного громадянина [132].

У свою чергу принципи діяльності Національної поліції України, закріплені в Законі України «Про Національну поліцію», є основою для публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. До них належать: верховенство права, що передбачає визнання людини, її прав та свобод найвищими цінностями, та застосування цього принципу з урахуванням практики Європейського суду з прав людини; дотримання прав і свобод людини, забезпечення їх реалізації та припинення обмежувальних заходів після досягнення їх мети; заборона сприяння, здійснення чи терпимого ставлення до катувань або жорстокого поводження; недопущення будь-якої дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань; законність, що означає дію виключно на підставі Конституції та законів України, заборону виконання злочинних наказів; відкритість та прозорість діяльності, включаючи інформування громадськості та забезпечення доступу до публічної інформації; політичну нейтральність, яка передбачає незалежність від рішень політичних партій та заборону політичної діяльності в органах поліції; взаємодію з населенням на засадах партнерства, що спрямована на задоволення потреб громадян та територіальних громад; безперервність виконання завдань поліції та право кожного звернутися за допомогою у будь-який час, без відмови через вихідний або святковий день. Ці принципи створюють основу для ефективного та відповідального публічного адміністрування у сфері професійного

навчання поліцейських, сприяючи розвитку професійної компетентності, дотримання прав людини та верховенства права у їх діяльності [131]. Не всі з вищенаведених засад є такими, що визначають спеціальні сталі положення публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. Однак значна частина з них є такими, які об'єктивно відображають аналізовану нами юридичну природу.

Отже, до спеціальних принципів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України належать засади, які здійснюється на основі національної історії, культури, традиції, які відповідають європейським цінностям правоохоронної діяльності. А саме:

1) визнання людини, її прав і свобод найвищими цінностями та застосування цього принципу з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Це положення ґрунтується на статті 3 Конституції України, яка визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищими соціальними цінностями. Відповідно права і свободи людини визначають спрямованість діяльності держави. У міжнародному контексті ця позиція підтримується Загальною декларацією прав людини та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод [48];

2) єдності навчання, розвитку та виховання патріотизму; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, формування поваги до прав і свобод людини, громадянської культури та культури демократії. Єдність навчання та виховання патріотизму полягає в інтеграції освітнього процесу з формуванням національної свідомості, моральних якостей і громадянської активності учнів. Основні засади включають національну спрямованість, що передбачає розвиток любові до України, культуровідповідність – через формування базової культури особистості, та гуманізацію процесу, яка ставить особистість в центр уваги як найвищу цінність. Важливим є створення умов для самореалізації особистості та виховання активної життєвої позиції, поваги до державних символів, Конституції України та національних традицій [111];

3) забезпечення якості поліцейської освіти та її наукового характеру. Якість професійної підготовки працівників поліції залежить від вивчення теоретичних основ правозастосування та практичного досвіду, зокрема у сфері боротьби зі злочинністю та забезпечення громадського порядку. Підготовка має відображати актуальні тенденції в правоохоронній діяльності та бути тісно пов'язаною з науковими дослідженнями в суміжних галузях. Науковий характер освіти підкреслюється інтеграцією досліджень у професійну підготовку. Важливість особистісних якостей, як-от емпатія, терпимість, ініціативність та комунікативні навички, акцентується для забезпечення ефективної взаємодії працівників поліції із громадськістю. Професійна освіта працівників поліції має включати сучасні методи оцінювання та розвитку психофізіологічних і когнітивних здібностей, оскільки вони мають безпосередній вплив на ефективність службової діяльності та здатність швидко реагувати на екстремальні ситуації. Науково обґрунтована методика навчання спрямована на розвиток самостійності, критичного мислення та здатності вирішувати складні правові проблеми в умовах швидкої зміни ситуацій. Важливим є також підготовка до міжкультурної комунікації та взаємодії з різними групами населення [140];

4) цілісності й наступності системи поліцейської освіти. Так, послідовність етапів відбору та призначення працівників поліції зазвичай здійснюється, коли кандидат заповнює онлайн-анкету та подає потрібні документи для розгляду, проходить медичний огляд для визначення придатності за станом фізичного та психічного здоров'я. Здійснюється також перевірка його рівня фізичної підготовки. Стосовно кожного кандидата й кандидатки проводиться перевірка на предмет існування обмежень, пов'язаних із прийняттям на службу до поліції, згідно із Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законодавчими актами. Після успішного проходження попередніх етапів усі подані кандидатом / кандидаткою документи оформлюються в особову справу, яка надсилається до закладу вищої освіти або відповідного органу поліції. Кандидат, орган поліції та

навчальний заклад укладають тристоронній контракт на навчання та службу [124];

5) відповідальності й підзвітності закладів освіти системи перед МВС України та громадянським суспільством. Засади відповідальності закладу професійної освіти поліції пов'язані із забезпеченням якісної підготовки працівників поліції, ураховуючи правові, фізичні та морально-психологічні вимоги до службовців. Вони мають створювати умови для розвитку професійних навичок і знань, необхідних для ефективного виконання завдань, які ставляться перед поліцією, включаючи захист прав інтелектуальної власності, що також підкреслює важливість відповідної освіти [60];

6) інтеграції освіти з практикою діяльності підрозділів поліції. Взаємозв'язок освіти та практики діяльності поліції сприяє підвищенню професійних навичок і формуванню критичного мислення, що є важливим елементом у виконанні поліцейських функцій. Вона також допомагає адаптувати нові методи роботи, підвищує рівень відповідальності та професіоналізму, що є важливими аспектами сучасної правоохоронної діяльності. Освіта, зокрема вищий освітній рівень, забезпечує ефективну комунікацію з громадою, формує морально-етичні стандарти та дає можливість діяти в складних соціальних ситуаціях із більшою впевненістю [74];

7) нетерпимості до проявів корупції. Зокрема це має здійснюватися через якісну службову підготовку та антикорупційне навчання працівників поліції відповідно до положень законодавства. Основними напрямками є організація курсів підвищення кваліфікації та проведення навчальних занять з акцентом на зміни в антикорупційному законодавстві, вимоги до декларування, а також виявлення та запобігання конфлікту інтересів. Значна увага приділяється впровадженню програм із вивчення антикорупційного законодавства у вищих навчальних закладах і під час службової підготовки [46].

Ці спеціальні принципи створюють основу для ефективного та відповідального публічного адміністрування у сфері професійного навчання



працівників поліції, сприяючи розвитку їх професійної компетентності, дотримання прав людини та верховенства права у їх діяльності.

Отже, принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України базуються на законодавчому закріпленні компетенцій владних структур, ухваленні рішень у межах компетенції та на підставі закону, забезпеченні дотримання конституційних прав і свобод людини та реалізуються через спеціальні засади, які враховують національні історичні, культурні та правові традиції, а також європейські цінності. Ці принципи забезпечують якість і наступність поліцейської освіти, відповідальність і підзвітність освітніх закладів перед МВС України та суспільством, інтеграцію навчання з практичною діяльністю поліції, нетерпимість до корупції та дотримання верховенства права, сприяючи розвитку професійної компетентності працівників поліції та забезпеченню прав і свобод людини.

### **1.3. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Аналіз адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування, які здійснюють професійні навчання в Національній поліції України, є важливим з кількох причин.

По-перше, повномасштабне російське терористичне вторгнення, законодавчі зміни та реформи у правоохоронній системі вимагають більш чіткого практично спрямованого визначення ролі й функцій закладів освіти зі специфічними умовами навчання, що готують працівників поліції. Так, у м. Києві і Київській області заклади освіти, ураховуючи постійні обстріли російських терористів, підготувались до навчання в таких умовах. Це охоплює, зокрема, організацію укриттів у кожному закладі освіти або в безпосередній близькості до них, розрахованих на всіх учнів і працівників.

Перед початком навчального року здійснюються інспекції закладів освіти на готовність до змішаного формату навчання – очного і онлайн. За закладами освіти закріплюються наряди Національної поліції, які в разі обстрілів мають прибувати для надання невідкладної допомоги [18].

По-друге, сучасні проблеми у сфері безпеки потребують наявності кваліфікованих кадрів, здатних ефективно працювати у складних умовах. В умовах тривалої російсько-української війни на виснаження може бути використано можливості ветеранів війни для педагогічної діяльності у сфері професійної освіти працівників поліції з акцентом на кількох ключових аспектах: ветерани володіють значними практичними навичками, зокрема першої домедичної допомоги, управлінням людьми, роботи з технікою, використання безпілотних літальних апаратів, а також навичками з логістики, інженерії та роботи з комп'ютерними системами. Ці компетентності можуть бути корисними для підготовки поліцейських в умовах реальних загроз. Окрім практичних навичок, ветерани набувають таких особистісних якостей, як відповідальність, дисциплінованість, стресостійкість, критичне мислення та лідерські здібності, що також є необхідними для навчання майбутніх поліцейських. Важливою є також їхня здатність до самостійного ухвалення рішень та управління в кризових ситуаціях, що особливо актуально для служби в поліції. Ураховуючи ці особливості, ветерани можуть ефективно передавати свої знання та досвід під час педагогічної діяльності, сприяючи розвитку професійної освіти поліцейських. Вони можуть не лише навчати теоретичних аспектів, але й підготовлювати правоохоронців до реальних викликів, які можуть виникнути під час виконання службових обов'язків, включаючи ситуації екстремальних умов, тактичну підготовку, кризове управління та психологічну стійкість [71].

По-третє, інтеграція України до європейської правової системи вимагає відповідності освітніх програм міжнародним стандартам.

По-четверте, якісна підготовка поліцейських є ключовим чинником забезпечення безпеки громадян та дотримання прав людини. Так, діяльність

Національної поліції України щодо надання невідкладної допомоги потерпілим є важливим напрямком роботи в умовах військових дій і терористичних загроз. Поліцейські на місці події виконують функції першочергової медичної допомоги громадянам, які постраждали внаслідок обстрілів або інших надзвичайних ситуацій. Це включає накладення турнікетів для зупинки кровотечі, використання оклюзійних наліпок, кровоспинних пов'язок і тампонування ран. Патрульні часто першими прибувають на місце події, надаючи невідкладну допомогу до прибуття медичних працівників. Вони також здійснюють евакуацію постраждалих до найближчих медичних закладів, забезпечують охорону місця події для уникнення подальших загроз для потерпілих та інших громадян. Такі дії спрямовані на збереження життя і здоров'я людей у найскладніших обставинах [153].

Науковий аналіз адміністративно-правового статусу закладів професійного навчання в Національній поліції України сприятиме вдосконаленню правової бази, підвищенню якості освіти та професійної підготовки працівників поліції, а також ефективній реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» професійне навчання працівників поліції складається з первинної професійної підготовки; підготовки у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання; післядипломної освіти; службової підготовки – системи заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності. Для забезпечення цього в системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення, заклади професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання. При цьому порядок, організацію та терміни проведення професійного навчання визначає Міністерство внутрішніх справ України [131].

Професійна підготовка проводиться на базі закладів вищої освіти МВС України зі специфічними умовами навчання, що забезпечують спеціальну підготовку працівників поліції, уперше прийнятих на службу, а також підвищення кваліфікації й перепідготовки молодшого складу поліції, проведення окремих видів службової підготовки. Проходження професійної підготовки підтверджується довідкою про закінчення первинної професійної підготовки, яка долучається до особової справи працівника поліції, а також дипломом встановленого зразка при присвоєнні освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований працівник». Професійна підготовка організовується за формами здобуття освіти, визначеними законодавством України, з урахуванням особливостей, що дозволяють працівникам поліції виконувати завдання, покладені на поліцію під час навчання. Суб'єктами професійної підготовки є штатні працівники закладів, що залучаються до організації та проведення занять, працівники поліції, державні службовці та працівники органів Національної поліції, а також фахівці інших установ, закладів, організацій, що залучаються до забезпечення проведення занять за напрямками підготовки відповідно до чинного законодавства [117].

Виходячи з таких законодавчих положень у системі МВС України утворюються заклади освіти зі специфічними умовами навчання: Національна академія внутрішніх справ; Харківський національний університет внутрішніх справ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ; Донецький державний університет внутрішніх справ; Львівський державний університет внутрішніх справ; Одеський державний університет внутрішніх справ, при яких утворюються центри первинної професійної підготовки «Академія поліції».

Згідно з теорією адміністративного права адміністративно-правовий статус публічної особи міститься в нормах Конституції та загального законодавства, що регулює діяльність органів і посадових осіб публічної адміністрації. Цей статус не залежить від конкретних обставин, що

складаються при здійсненні публічного адміністрування. Він характеризується сталістю та є базовим – із нього виходять всі інші права та обов’язки публічних осіб. Адміністративно-правовий статус включає за змістом такі юридичні елементи: адміністративні обов’язки, пов’язані з виконанням службових завдань, які мають бути чітко визначені в нормативно-правових актах; адміністративні права, які надаються публічним особам з метою поставлених завдань та функцій в рамках службових обов’язків, включаючи спеціальні права, потрібні для виконання службових функцій; відповідальність як положення про потребу понести несприятливі (матеріальні, організаційні та психологічні) наслідки за невиконання або неналежне виконання публічних зобов’язань, закріплених у відповідних законах і регламентах; юридичні та соціальні гарантії, які забезпечують реалізацію прав та виконання обов’язків публічною особою; етичні норми як систему взаємних прав та обов’язків між публічною особою та іншими публічними і приватними суб’єктами права, що регулюють взаємини, які утверджують повагу до людини, права та суспільства держави [87; 99].

Проте, що є об’єктивним, повноваження закладів освіти системи МВС України зі специфічними умовами навчання мають певні особливості, які визначаються на основі профільних та спеціалізованих нормативно-правових актів, до яких належать закони України «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників» і підзаконних нормативно-правових актів у формі постанов Кабінету Міністрів України, зокрема «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». Важливі норми адміністративного права зосереджені в таких джерелах, як Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затверджений Держспоживстандартом України, а також накази Міністерства освіти і науки України та МВС України, зокрема «Про розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу» та «Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями)» [147].

А. Ключко відзначає, що в навчальних професійних поліцейських закладах України підготовка здійснюється на засадах випереджальної освіти, адаптованої до нових соціальних, інформаційних, технічних та технологічних вимог, що передбачає кваліфіковане здобуття нових знань через самоосвіту. Первинна професійна підготовка поліцейських включає вивчення дисциплін, як-от основи забезпечення прав і свобод людини, дотримання антикорупційного законодавства, взаємодія з населенням на засадах партнерства, попередження насильства в сім'ї, перевірка документів, виявлення ознак їх підробки, дії поліцейського на місці події, профілактична поліцейська діяльність, первинна домедична допомога, вогнева підготовка тощо. Особлива увага приділяється тактичній підготовці, організаційно-правовим засадам діяльності дільничного офіцера поліції, його діяльності під час застосування норм КУпАП, методиці розслідування окремих кримінальних правопорушень, застосуванню законодавства України щодо реагування на звернення громадян, ролі дільничного офіцера під час дорожньо-транспортних пригод. Висока популярність таких навчальних закладів в Україні та якість професійної підготовки працівників поліції створюють передумови для підготовки осіб з інших держав Євросоюзу. В Україні опрацьовується можливість застосування моделей професійної підготовки кадрів поліції європейських країн, переймається позитивний досвід професійної підготовки працівників поліції, включаючи багатоваріантне навчання з відтворенням на заняттях ситуацій, що виникають у поліцейській діяльності, та проведення виїзних занять безпосередньо в органах і підрозділах поліції [75].

Отже, адміністративно-правовий статус вищих навчальних закладів МВС України, які здійснюють професійну підготовку поліцейських, визначається їх порядком створення, завданнями, структурою, повноваженнями щодо здійснення професійної підготовки, обов'язками, відповідальністю та можливостями. Вони створюються за рішенням Міністерства внутрішніх справ України і діють на підставі нормативно-

правових актів, серед яких – закони України «Про вищу освіту» та «Про Національну поліцію». Заклади здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації поліцейських, виконують державні замовлення та угоди на підготовку фахівців правоохоронців. Структура включає навчальні підрозділи, науково-дослідні інститути, кафедри, центри первинної професійної підготовки, що забезпечують реалізацію освітніх програм. Вищі навчальні заклади МВС мають право організовувати навчання за затвердженими програмами, видавати дипломи та сертифікати, а також залучати провідних фахівців і науковців для навчальної та науково-дослідної роботи. Зобов'язані дотримуватись державних стандартів освіти, забезпечувати якісні умови навчання та безпеку учасників освітнього процесу, а також виконувати угоди, зокрема міжнародні. Несуть відповідальність за забезпечення належної якості освітніх послуг, дотримання вимог нормативно-правових актів та фінансової дисципліни, збереження державного майна. Мають право надавати платні послуги, підтримувати міжнародні зв'язки, здійснювати науково-дослідну діяльність, залучати експертів на умовах сумісництва та формувати тимчасові творчі колективи для виконання наукових робіт.

Як уже доводилося вище, академії патрульної поліції в багатьох випадках функціонують в системі навчальних закладів МВС України, які є державними закладами, що підпорядковані МВС, діють згідно із законодавством України, реалізують освітньо-професійні програми підготовки фахівців за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб з урахуванням нормативних вимог у галузі вищої освіти, задовольняючи освітні потреби особи, суспільства й держави, а також здійснюють наукову та науково-технічну діяльність. Їх основними завданнями є освітня діяльність із підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та спеціалізації фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів, виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців з вищою освітою, наукова, науково-

педагогічна, науково-практична, науково-технічна і культурно-виховна діяльність, підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів для МВС України та їх атестація, спеціальна курсова підготовка.

Вони здійснюють освітню діяльність на підставі ліцензій та сертифікатів про акредитацію, надають платні послуги в галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності. Мають право залучати на умовах сумісництва провідних діячів науки і техніки України, провідних фахівців органів внутрішніх справ для проведення навчальної та наукової роботи, створювати тимчасові творчі колективи для виконання договірних робіт із розроблення науково-технічної продукції, підтримувати міжнародні зв'язки в галузі правоохоронної діяльності та науки. Зобов'язані дотримуватись вимог законодавчих, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, МОН і МВС України, стандартів вищої освіти, забезпечувати безпечні умови проведення освітньої діяльності, дотримуватися договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності та громадянами, зокрема за міжнародними угодами, дотримуватися фінансової дисципліни та збереження державного майна, забезпечувати соціальний захист учасників навчально-виховного процесу [116].

Як приклади: у Національній академії внутрішніх справ функціонує центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» (далі – Академія), який є структурним підрозділом навчально-наукового інституту №1. Первинна професійна підготовка поліцейських в Академії проходить за шестимісячною навчальною програмою, після успішного опанування якої слухачі отримують диплом кваліфікованого працівника за професією «Поліцейський». Основною метою проходження первинної професійної підготовки працівників поліції, яких уперше прийнято на службу в поліції, є отримання базових спеціальних знань для ефективного здійснення своїх функційних обов'язків у практичному підрозділі. Під час проходження підготовки слухачі за різними спеціалізаціями опановують програму, яка включає понад 40 навчальних дисциплін.



Особливість підготовки працівників поліції в центрах Академії полягає в тому, що теоретична складова поєднується з практичною. До проведення занять і факультативів постійно залучаються фахівці з практичних підрозділів Національної поліції України та інших відомств. На базі центру функціонують чинні навчальні полігони. У складі центру функціонують чотири цикли: загальних та кримінально-правових дисциплін, поліцейського права та превентивної діяльності, спеціально-тактичних дій та фізичної підготовки, вогневої підготовки. Також на базі центру функціонує навчально-тренувальне відділення домедичної підготовки [67].

Запорізький центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» Дніпровського державного університету внутрішніх справ є відокремленим структурним підрозділом, який забезпечує первинну професійну підготовку працівників поліції, уперше прийнятих на службу. Правовий статус Академії визначається такими нормативно-правовими актами, як Закон України «Про Національну поліцію» та накази Міністерства внутрішніх справ України, зокрема наказ МВС від 31.03.2017 № 283, яким затверджено створення Запорізького центру на базі «Запорізького навчального центру підготовки поліцейських». Академія має право на освітню діяльність згідно з ліцензією, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 19.03.2020 № 418. Основними завданнями Центру є здійснення освітньої діяльності, організація первинної професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовка молодшого складу поліції. Навчання працівників поліції триває 120 навчальних днів і відбувається згідно з державним стандартом професійної освіти. Також Центр здійснює підготовку фахівців за професіями охоронника та охоронця з терміном навчання 4-12 тижнів. Структура Центру складається з відділення навчально-методичної роботи, відділення організації служби та відділення забезпечення діяльності. Навчальний процес здійснюється в спеціалізованих аудиторіях, оснащених мультимедійними комплексами, тирами, спортивними залами та навчальними полігонами [64].

Сумський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» (м. Суми), що є структурним підрозділом Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, здійснює освітню діяльність у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на підставі ліцензії Міністерства освіти і науки України, виданої у 2019 році (протокол № 134 засідання Ліцензійної комісії МОН від 15.05.2019 року та наказ МОН від 15.05.2019 року № 509-Л). Академія здійснює підготовку за професією «Поліцейський (за спеціалізаціями)» з ліцензованим обсягом 250 осіб. Згідно з рішенням Акредитаційної комісії України (протокол № 138 від 12.03.2020) заклад визнано атестованим на строк 10 років. Центр виконує первинну професійну підготовку поліцейських за спеціалізаціями: слідчий (органи досудового розслідування), поліцейський патрульної поліції, поліцейський сектору реагування патрульної поліції, поліцейський підрозділів забезпечення спеціальної поліції. Слухачі центру – представники Національної поліції з різних регіонів України. На території центру розташовані навчальні корпуси, спортивні зали, тири, полігони та інші об'єкти, потрібні для професійної підготовки [150].

Західноукраїнський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» Львівського державного університету внутрішніх справ було створено 2018 року і здійснює свою діяльність на території навчально-тренувального відділу «Верещиця». Центр спеціалізується на підготовці поліцейських, яких уперше прийнято на службу в поліцію, відповідно до державних стандартів професії «Поліцейський». Правовий статус Академії визначається наказами МВС України, Положенням про організацію первинної професійної підготовки та Статутом Львівського державного університету внутрішніх справ. Основними завданнями Академії є організація навчальних курсів для дільничних офіцерів поліції, оперуповноважених карного розшуку, поліцейських патрульної поліції, слідчих та інших підрозділів. Навчальні плани та програми включають програму державної кваліфікаційної атестації для спеціалізацій: спеціальна поліція, поліція особливого призначення,

патрульна поліція, органи досудового розслідування, кримінальна поліція. Кваліфікації, що надаються, охоплюють такі посади, як поліцейський підрозділів забезпечення, поліцейський підрозділів поліції особливого призначення, патрульний поліцейський, слідчий, оперуповноважений. Програми навчання включають теоретичну і практичну підготовку, що забезпечується сучасними навчальними аудиторіями з мультимедійним обладнанням, спортивними комплексами та мультимедійними тирами. Практична частина навчання інтегрує підготовку під керівництвом практичних працівників поліції [65].

У системі МВС України успішно функціонують державні установи, які перебувають у системі безпосереднього підпорядкування центральному апарату Національної поліції України. Це низка академій патрульної поліції, зокрема Академія патрульної поліції (м. Київ) як державна установа Національної поліції України, яка забезпечує первинну професійну підготовку поліцейських, підвищення кваліфікації та окремі форми службової підготовки патрульних поліцейських. Академія відповідає на сучасні потреби суспільства щодо якісної підготовки поліцейських. Основною метою Академії є навчання та виховання нової генерації працівників поліції, які діють за трьома головними принципами – «чесність», «професіоналізм», «самовідданість», реалізуючи завдання поліцейського менеджменту згідно з українськими та міжнародними стандартами. Особлива увага приділяється захисту життя і здоров'я поліцейського та безпечному керуванню автомобілем [33].

Державний заклад професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання «Житомирська академія поліції» є державним навчальним закладом, що підпорядковується Національній поліції України. Академія надає освітні послуги у сфері професійної підготовки працівників поліції та спеціалістів у сфері розмінування. Вона здійснює освітню діяльність на підставі відповідних ліцензій, виданих Міністерством освіти і науки України (МОН). Академія має ліцензії МОН для підготовки таких фахівців: «Поліцейський» (за спеціалізаціями) – перший (початковий)

рівень, ліцензійний обсяг 240 осіб, освітню діяльність регулює наказ МОН від 15.05.2018 № 666-л; «Сапер (розмінування)» – перший (початковий) рівень, ліцензійний обсяг 30 осіб, відповідно до наказу МОН від 19.04.2021 № 49-л.; «Сапер (розмінування)» – другий (базовий) рівень, ліцензійний обсяг 30 осіб, також за наказом МОН від 19.04.2021 № 49-л. Навчання в Житомирській академії здійснюють виключно високопрофесійні працівники поліції. Воно має декілька циклів підготовки, кожен із яких очолюється старшими офіцерами поліції. Структура Академії включає цикли професійно-теоретичної підготовки, загальнопрофесійної підготовки, тактико-фізичної підготовки, вогневої підготовки, інології, вибухотехнічної підготовки. Також Академія має відділення кадрового забезпечення, навчально-методичної роботи, організаційно-аналітичного та інформаційного забезпечення, логістики та матеріально-технічного забезпечення, фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку, правового забезпечення та міжнародного співробітництва, а також стройове відділення [58].

Державний заклад професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання «Криворізька академія патрульної поліції» є державним навчальним закладом, який підпорядковується Національній поліції України. Академія здійснює свою освітню діяльність відповідно до наданих ліцензій Міністерства освіти і науки України та надає професійну підготовку поліцейським за різними напрямками. Основні функції Академії включають професійну підготовку працівників поліції, яка охоплює навчання з питань тактичної підготовки, профайлінгу, забезпечення правопорядку та безпеки. Виховна робота Академії спрямована на виховання патріотизму та національної свідомості серед слухачів через проведення заходів, присвячених пам'ятним датам і національним святкам. Одним із важливих напрямків діяльності Академії є профілактика соціальних проблем, зокрема організація тренінгів та лекцій з теми боротьби з домашнім насильством, що спрямовані на підвищення обізнаності поліцейських і надання ефективної допомоги постраждалим. Соціальні ініціативи та благодійність також відіграють

важливу роль у діяльності Академії, що включає участь у благодійних заходах і підтримку соціально значущих проєктів [54; 83].

Рівненська академія патрульної поліції є державним закладом професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання, який підпорядковується Національній поліції України. Метою діяльності академії є забезпечення первинної професійної підготовки працівників поліції, яких уперше прийнято на службу, підвищення їх кваліфікації, а також здійснення службової підготовки патрульних поліцейських. Академія здійснює свою діяльність на підставі Закону України «Про Національну поліцію», Положення про організацію первинної професійної підготовки працівників поліції, яких уперше прийнято на службу, та Статуту, затвердженого наказом Національної поліції України. Основними напрямками підготовки є первинна професійна підготовка працівників поліції за спеціальністю «Поліцейський», що охоплює загальні дисципліни, спеціалізовані напрями, тактичну підготовку, вогневу підготовку, правові аспекти діяльності, а також професійно-практичні тренування. Структура академії включає кілька циклів підготовки – загальнопрофесійну, вогневу, професійно-теоретичну, тактико-фізичну та професійно-практичну. Також функціонують адміністративні відділення – навчально-методичної роботи, кадрового забезпечення, логістики, інформаційно-технічного забезпечення, фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку, а також відділ правового забезпечення та міжнародного співробітництва. Зміст підготовки зокрема включає такі дисципліни, як основи адміністративно-юрисдикційної діяльності, службова документація, оформлення матеріалів, основи кримінального права, основи кримінального процесу, оформлення ДТП, безпека дорожнього руху, основні положення правил дорожнього руху, антикорупційне законодавство та інші правові аспекти діяльності працівників поліції. Практичні заняття охоплюють тактичну, фізичну та вогневу підготовку. Оцінювання знань та вмінь слухачів проводиться за 12-бальною системою. Оцінка «відмінно» (10-12 балів) виставляється за повне і впевнене

володіння матеріалом, «добре» (7-9 балів) – за знання з незначними помилками, «задовільно» (4-6 балів) – за неповне володіння матеріалом з суттєвими помилками, «незадовільно» (1-3 бали) – за незадовільне володіння матеріалом. Заліки та экзамени включають контроль теоретичних знань і виконання практичних завдань. За результатами навчання складається індивідуальний рейтинг слухачів [141].

На наш погляд, щодо виконання публічних функції немає значної різниці в тому, при кому створені академії (патрульної) поліції – безпосередньо в системі Національної поліції України чи закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України. Вони мають адміністративно-правовий статус, який за переваженою більшістю ключових ознак є тотожним. А саме:

1) регулюється відповідними нормативно-правовими актами, зокрема законами України «Про Національну поліцію» «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту» та низкою наказів Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції України;

2) академії поліції створюються на підставі наказів МВС України з метою забезпечення первинної професійної підготовки поліцейських;

3) основними завданнями академій поліції є організація освітньої діяльності, що включає первинну професійну підготовку, підвищення кваліфікації, перепідготовку та проведення навчальних курсів для поліцейських різних спеціалізацій. Академії забезпечують підготовку слідчих, патрульних поліцейських, дільничних офіцерів, оперуповноважених, поліцейських спеціальних підрозділів тощо;

4) академії мають повноваження здійснювати освітню діяльність на підставі державних стандартів професійної освіти, затверджених Міністерством освіти і науки України. Вони надають право на отримання дипломів кваліфікованого працівника за професією «Поліцейський» після успішного завершення курсів;

5) структура академій (патрульної) поліції включає навчальні цикли за різними напрямками, як-от загальноправові дисципліни, адміністративне право, кримінальне право, вогнева підготовка, спеціальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, тактична підготовка та фізична підготовка. Також академії можуть мати відділи організації навчально-методичної роботи, відділи забезпечення та інші адміністративні підрозділи;

6) академії зобов'язані забезпечувати навчання за програмами, які поєднують теоретичну і практичну підготовку. Вони організовують навчальні курси із залученням практичних працівників поліції, які допомагають слухачам опановувати професійні навички, потрібні для виконання службових обов'язків;

7) академії відповідають за якість наданих освітніх послуг, за дотримання вимог державних стандартів і законодавчих актів, що регулюють діяльність Національної поліції України. Невиконання навчальних планів або порушення правових норм може призвести до позбавлення ліцензії на освітню діяльність;

8) академії поліції надають можливості для кар'єрного зростання поліцейських через підвищення кваліфікації та здобуття нових професійних навичок. Вони забезпечують навчання в сучасних умовах, використовуючи мультимедійні тири, спортивні комплекси, тренінгові полігони, що дозволяє готувати поліцейських до виконання обов'язків на високому рівні.

Ще одним специфічним закладом освіти системи МВС України є Вінницьке вище професійне училище Департаменту поліції охорони, яке є державним закладом третього (вищого) рівня професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснює освітню діяльність для особового складу територіальних органів Національної поліції та надає освітні послуги у сфері професійної освіти цивільному персоналу органів поліції та цивільним особам, пов'язаним з охоронною діяльністю. Училище забезпечує первинну професійну підготовку, перепідготовку й підвищення кваліфікації працівників поліції, а також підготовку висококваліфікованих працівників з технологічно

складних професій для цивільних осіб. Діяльність закладу включає організацію освітнього процесу, розроблення освітніх програм, організацію професійно-практичної підготовки, атестацію викладачів, забезпечення матеріально-технічної бази, забезпечення якості освіти та національно-патріотичного виховання, а також заходи з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Училище також здійснює міжнародну співпрацю в межах компетенції та видає документи про професійну освіту державного й відомчого зразка [139].

Усе вищенаведене дає можливість сформулювати певні узагальнення щодо адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України:

– професійна підготовка поліцейських включає початкову професійну підготовку, навчання у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, післядипломну освіту та службову підготовку, яка спрямована на комплексне забезпечення всебічної підготовки працівників поліції з метою підвищення їх кваліфікації та ефективності виконання службових обов'язків. Підготовка здійснюється на базі навчальних закладів Національної поліції та МВС України, які організовують специфічні умови навчання, та структуруються відповідно до рівня та форми здобуття освіти, встановлених законодавством, з урахуванням специфічних вимог для виконання поліцейськими покладених на них завдань;

– основними суб'єктами, які забезпечують професійну підготовку, є працівники закладів зі специфічними умовами навчання, працівники поліції, державні службовці та інші залучені фахівці, які відповідають за проведення занять. Головні завдання цих закладів включають освітню діяльність із підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, виконання державних замовлень, наукову і культурно-виховну діяльність, а також підготовку науково-педагогічних кадрів для Національної поліції та загалом МВС України;



– адміністративні обов’язки закладів професійної підготовки Національної поліції України полягають у дотриманні ліцензійних вимог, наданні освітніх послуг, забезпеченні безпечних умов навчання й дотриманні фінансової дисципліни. Також заклади мають виконувати договірні зобов’язання з іншими освітніми установами й міжнародними партнерами, забезпечувати соціальний захист учасників освітнього процесу;

– законодавством закладам професійної підготовки Національної поліції України надаються адміністративні права щодо залучення провідних фахівців для навчальної роботи, створення наукових колективів для виконання договірних завдань, підтримання міжнародних зв’язків у сфері правоохоронної діяльності та ін.;

– система Національної поліції та закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України включає центри первинної професійної підготовки у формі академій поліції, які відіграють головну роль у забезпеченні базової професійної підготовки нових поліцейських, а також підвищення їх кваліфікації;

– адміністративно-правовий статус цих закладів передбачає, що вони є державними установами, які створюються виключно МВС України та є підпорядкованими Національній поліції України, або закладом вищої освіти зі специфічними умовами МВС України, реалізують освітні програми відповідно до нормативних вимог, забезпечують навчання та виховання працівників поліції, а також проводять наукову діяльність, задовольняючи потреби держави, суспільства та правоохоронних органів.

## **Висновки до розділу 1**

1. Установлено, що розпорядча діяльність здійснюється Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством освіти і науки України, центральним апаратом Національної поліції України та керівництвом закладів

освіти системи МВС України. Це здійснюється через уточнення й деталізацію профільних поліцейного, освітянського та спеціальних законів України до моменту правозастосування. Виконавча діяльність є ключовою формою адміністративної діяльності у процесі публічного адміністрування закладів освіти, їхніх структурних підрозділів, науково-педагогічного та педагогічного персоналу освітніх закладів МВС України через здійснення правозастосування відповідних норм адміністративного права.

2. Службова діяльність працівників поліції (слухачів) і практичних підрозділів Національної поліції, які направили їх на навчання, а також самих закладів освіти МВС України спрямована на дотримання слухачами (працівниками поліції) службової дисципліни та інших вимог проходження служби в Національній поліції України – не тільки як здобувачів освіти, але й працівників поліції (курсантів), що накладає на їх правовий статус та етичну поведінку законодавчі та етичні обмеження та наділяє їх специфічними поліцейними повноваженнями.

3. Початкова професійна підготовка є невід’ємною обов’язковою складовою набуття знань і навичок. Вона проводиться для працівників поліції, які вперше прийняті на службу, з метою оволодіння необхідними навичками для виконання посадових обов’язків. Ця підготовка здійснюється відповідно до освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України, і відповідно до Положення, затвердженого Міністерством внутрішніх справ України.

4. Перепідготовка працівників поліції є важливою складовою системи професійної освіти, яка спрямована на вдосконалення та оновлення знань і навичок для виконання службових обов’язків на вищому рівні. Працівники поліції зобов’язані проходити перепідготовку, спеціалізацію або підвищення кваліфікації не рідше одного разу на три роки, а також перед призначенням на керівну посаду або перед переведенням на посаду вищого рівня. Така перепідготовка дозволяє не лише підтримувати високий професійний рівень, але й сприяє адаптації до нових викликів і змін у законодавчому полі та

службових обов'язках. Перепідготовка працівників поліції передбачає як теоретичне навчання, так і практичні тренування, що можуть включати в себе симуляцію критичних ситуацій, розвиток управлінських навичок, а також підготовку до виконання нових завдань, пов'язаних з керівними обов'язками. У процесі перепідготовки особливий акцент ставиться на оволодіння новими методами роботи, застосування сучасних технологій, а також на зміцнення морально-етичних засад діяльності поліцейських.

5. Підготовка працівників поліції в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту» за державним замовленням з урахуванням особливих умов навчання. Цей процес регламентується контрактом про здобуття освіти, який укладається між навчальним закладом, органом поліції та студентом. Порядок відбору, направлення та зарахування кандидатів на навчання визначається встановленим порядком, затвердженим наказом МВС України. Післядипломна освіта поліцейських проводиться на загальних засадах, визначених Законом України «Про вищу освіту», з урахуванням специфіки, визначеної Законом України «Про Національну поліцію», і включає спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування. Така підготовка може проводитися як безпосередньо в підрозділах поліції, так і в навчальних закладах, зокрема на договірних умовах.

6. Публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України під час воєнного стану передбачає адаптацію навчальних процесів до умов, визначених Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Внутрішньоорганізаційна та зовнішньоорганізаційна адміністративна діяльність Національної поліції в таких умовах узгоджується із загальними тенденціями функціонування правоохоронних органів в умовах відбиття повномасштабної агресії російської федерації. Особливості публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України в умовах воєнного стану включають зміну навчальних підходів з акцентом на засвоєння військових знань і навичок, необхідних для оборони

України та виконання службових обов'язків під час воєнного стану, а також інтеграцію гнучких механізмів та гарантій для забезпечення оптимальних умов служби поліцейських у таких умовах.

7. Визначено, що серед засад публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України загальним є принцип законності як невід'ємна складова у сфері публічно адміністрування принципу верховенства права та спеціальні основоположні засади навчальної діяльності закладів освіти Національної поліції України, які здійснюють професійного навчання поліцейських.

8. Доведено, що принцип законності у сфері публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України за своїм характером і змістом враховує специфіку адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України, вимагає законодавчого закріплення компетенцій владних структур, ухвалення рішень у межах компетенції та на підставі закону, забезпечення дотримання діяльності закладів освіти та їх персоналу виключно в порядку й у спосіб, визначені Конституцією та законами України «Про освіту» і «Про Національну поліцію». Принцип законності як фундаментальна юридична складова верховенства права забезпечує дотримання засад поведінки публічних осіб при здійсненні ними професійного навчання – під час виконання своїх обов'язків у процесі добору кадрів, проходження служби в поліції, професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, атестування, формування кадрового резерву, переміщення поліцейських в органах та підрозділах Національної поліції України, перебування поліцейських у розпорядженні, звільнення зі служби в поліції тощо.

9. Пріоритет прав людини – це первинний спеціальний принцип професійної підготовки професійної поліцейських, похідний від принципу верховенстві права, який будується на визнанні найвищої цінності прав людини і свобод згідно з Конституцією України та міжнародними стандартами. Єдність освіти та виховання патріотизму полягає в тому, що

підготовка поліцейського спрямована на формування правової свідомості, поваги до законів та всебічного розвитку національної ідентичності.

10. Забезпечення якості та науковий підхід базується на сучасних методах навчання, теоретичних знаннях і практичному досвіді, інтегрованому з науковими дослідженнями. Наступність і цілісність освіти має дотримуватися на всіх етапах – від добору кандидатів до їхньої підготовки в навчальних закладах.

11. Підзвітність і відповідальність полягає в тому, що навчальні заклади поліції несуть відповідальність перед Міністерством внутрішніх справ, Національною поліцією України та суспільством за якісну підготовку працівників поліції. Інтеграція освіти з практикою означає, що професійна освіта має бути тісно пов'язана із практичною діяльністю підрозділів поліції для забезпечення професійного зростання поліцейських. Особлива увага приділяється нетерпимості до корупції, що включає регулярні навчання щодо змін у законодавстві та практичні заняття із запобігання корупційним правопорушенням.

12. Професійна підготовка працівників поліції включає початкову професійну підготовку, навчання у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, післядипломну освіту та службову підготовку. Метою цього комплексу заходів є забезпечення всебічної підготовки поліцейських, що сприяє підвищенню їхньої кваліфікації та ефективності виконання службових обов'язків. Підготовка проводиться на базі навчальних закладів Національної поліції та Міністерства внутрішніх справ України. Ці заклади організовують навчальний процес відповідно до рівнів освіти та вимог законодавства, ураховуючи особливості виконання поліцейськими покладених на них завдань.

13. Основними суб'єктами, що забезпечують професійну підготовку, є працівники навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, поліцейські, державні службовці та залучені фахівці, відповідальні за організацію та проведення занять. Головними завданнями цих закладів є

освітня діяльність, спрямована на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців, виконання державного замовлення, наукова й культурно-виховна діяльність, а також підготовка науково-педагогічних кадрів для потреб Національної поліції та МВС України загалом.

14. Адміністративні обов'язки цих закладів включають дотримання ліцензійних вимог, надання освітніх послуг, забезпечення безпечних умов навчання, фінансову дисципліну, а також виконання договірних зобов'язань з іншими освітніми установами та міжнародними партнерами. Вони також мають забезпечувати соціальний захист учасників освітнього процесу. Заклади професійної підготовки Національної поліції України мають адміністративні права на залучення провідних фахівців для навчальних занять, створення наукових колективів для виконання договірних завдань, підтримання міжнародних зв'язків у сфері правоохоронної діяльності.

15. Адміністративно-правовий статус навчальних закладів МВС України, що здійснюють підготовку працівників поліції, визначається їх створенням відповідно до законодавства, завданнями, структурою та повноваженнями щодо професійної підготовки. Ці заклади організовують навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації поліцейських, виконують державні замовлення, мають право видавати дипломи та сертифікати, залучати експертів для науково-дослідної діяльності, підтримувати міжнародні зв'язки. Вони зобов'язані дотримуватися державних стандартів освіти, забезпечувати якісні умови навчання та безпеку, відповідати за якість освітніх послуг і фінансову дисципліну.

16. Система Національної поліції включає заклади освіти зі специфічними умовами навчання, серед яких відзначаються центри первинної професійної підготовки – академії патрульної поліції. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні базової підготовки нових працівників поліції та підвищенні їхньої кваліфікації. Адміністративно-правовий статус цих закладів передбачає, що вони є державними установами, які створюються МВС України та підпорядковані Національній поліції. Заклади реалізують освітні

програми відповідно до нормативних вимог, забезпечують підготовку й виховання працівників поліції, а також ведуть наукову діяльність, задовольняючи потреби держави, суспільства та правоохоронних органів.

## РОЗДІЛ 2

### ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

#### **2.1. Поняття та класифікація інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Актуальність дослідження наукової проблематики інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України полягає в потребі ефективного забезпечення прав, свобод і законних інтересів приватних осіб та публічного інтересу держави й суспільства загалом, особливо в контексті забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану та здійснення стабілізаційних заходів щодо звільнення тимчасово окупованих територій від російських терористів. Інструменти публічного адміністрування характеризуються зовнішнім виразом форми адміністративної діяльності адміністративного органу, правовою динамікою публічного адміністрування, залежністю від змісту компетенцій адміністративного органу та специфікою поставленої мети щодо певного об'єкта публічного впливу.

Як приклад: Кабінет Міністрів України, використовуючи такий інструмент публічного адміністрування, як видання підзаконних нормативно-правових актів, своєю постановою від 30 грудня 2015 р. № 1187 затвердив Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, згідно з якими зокрема визначено, що професійна (професійно-технічна) освіта є важливим складником системи освіти України, спрямованим на підготовку кваліфікованих фахівців, здатних виконувати професійні обов'язки в різних галузях виробництва, науки й техніки. Ліцензійні умови для провадження освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) освіти регулюються законодавством України, зокрема законами «Про професійну (професійно-технічну) освіту» та «Про ліцензування видів господарської



діяльності». Ліцензований обсяг – це максимальна кількість здобувачів освіти, які можуть одночасно навчатися в закладі за певною професією чи класифікаційною групою професій. Він визначається в ліцензії і включає всі рівні освіти – початковий, базовий і вищий рівні професійної освіти. Професійно-технічні заклади готують кваліфікованих робітників за професіями, що відповідають національному класифікатору професій ДК 003:2010. Навчання може проводитися як у навчальних закладах, так і на виробництві. Освітня діяльність має здійснюватися в належних умовах, за адресами, зазначеними в ліцензії. Це також стосується практичної підготовки, якщо вона відбувається у виробничих умовах. Усі особи, залучені до освітньої діяльності, мають працювати за трудовими договорами. Зокрема, це стосується керівників закладів, педагогічних і науково-педагогічних працівників. Здобувачі професійної освіти, які цього потребують, мають бути забезпечені гуртожитками. Основним видом діяльності закладів професійної освіти має бути освітня, спрямована на підготовку кадрів. Заклади професійної освіти мають забезпечити відкритий доступ до інформації на своїх вебсайтах щодо своєї діяльності, зокрема щодо ліцензій, кадрових вимог та освітніх програм [98].

Класичні особливі та спеціальні інструменти публічного адміністрування навчання працівників поліції реалізовані в межах норм адміністративного права, визначених законами України «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», які надають компетенції відповідним адміністративним органам як можливість якісно та своєчасно здійснювати добір, навчання й атестування поліцейських, які будуть спроможні законно та ефективно виконувати покладені на них адміністративні, правоохоронні та функції. Так, згідно з вимогами норм права статті 49 Закону України «Про Національну поліцію» на службу в поліції можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту та володіють українською мовою, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних,

релігійних чи інших переконань, статі, етнічного або соціального походження, майнового стану чи місця проживання. Вимоги щодо рівня фізичної підготовки для поліцейських та кандидатів, що вступають на службу, установлюються Міністерством внутрішніх справ України. Незалежно від їх професійних і особистих якостей, фізичної підготовки та стану здоров'я не можуть бути прийняті на службу особи у випадках, передбачених частиною другою статті 61 Закону України «Про Національну поліцію», а також ті, хто відмовляється дотримуватись установлених обмежень, скласти Присягу поліцейського, або ті, хто підлягав звільненню згідно із Законом України «Про очищення влади» [35].

У теорії адміністративного права під інструментом публічного адміністрування розуміють зовнішній вираз однорідних за своїм характером і правовою природою груп публічних дій адміністративних органів, реалізованих у межах визначеної законом компетенції з метою досягнення бажаного публічного інтересу. Розуміння інструментів публічного адміністрування полягає в тому, що вони є комплексом адміністративно-правових заходів, які безпосередньо використовують адміністративні органи з метою забезпечення (охорони) прав, свобод і законних інтересів приватних осіб та публічного інтересу держави й суспільства загалом, зокрема звільнення тимчасово окупованих територій від російських терористів. Інструменти публічного адміністрування характеризуються такими ознаками: зовнішній вираз форми адміністративної діяльності адміністративного органу; правова динаміка (адміністративна діяльність) публічного адміністрування; залежність від змісту компетенцій адміністративного органу; специфіка поставленої мети щодо певного об'єкта публічного впливу. Вибір інструментів зумовлюється специфікою мети, установлюючи найефективніший варіант діяльності [123].

Як приклад: через застосування правотворчого інструмента публічного видання підзаконного нормативно-правового акта наказом Міністерства

внутрішніх справ України від 14 лютого 2008 р. № 62 було затверджено Положення про вищі навчальні заклади МВС України, у якому уточнено й деталізовано закони України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про Національну гвардію України», «Про наукову та науково-технічну діяльність» та визначено, що вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України є державними навчальними закладами, які підпорядковані МВС України, засновані й діють згідно із законодавством України, реалізують відповідно до наданої ліцензії (ліцензій) освітньо-професійні програми підготовки фахівців за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб з урахуванням нормативних вимог у галузі вищої освіти з метою задоволення освітніх потреб особи, суспільства й держави, а також здійснюють наукову і науково-технічну діяльність [116].

До класичних інструментів публічного адміністрування належать широкий перелік форм і засобів публічної адміністрування, зокрема видання нормативно-правових актів та адміністративних (індивідуальних) актів; укладення адміністративних договорів; розроблення й утвердження планів; здійснення фактичних дій; використання заходів заохочення, переконання та примусу та контролю; адміністративно-правових режимів та електронного врядування [2]. Так, через ухвалення такого класичного інструменту публічного адміністрування, як здійснення планування, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1619-р. було ухвалено Концепцію Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки. Зміст її полягає в підвищенні рівня компетентності фахівців на національному й регіональному рівнях, а також розвитку спроможності закладів професійної освіти, зокрема тих, що працюють за специфічними умовами навчання. Програма спрямована на модернізацію системи професійної освіти відповідно до вимог ринку праці, міжнародних стандартів і практик. Важливим аспектом є створення гнучких

умов для формування професійних компетентностей, зокрема для осіб з особливими потребами, а також адаптація програм до потреб різних категорій громадян. Заклади професійної освіти зі специфічними умовами навчання відіграють ключову роль у підготовці кваліфікованих кадрів, забезпечуючи практичні умови навчання та співпрацю з бізнесом і громадськими організаціями для надання якісних освітніх послуг [78].

Згідно із Законом України «Про освіту» у процесі освітньої діяльності використовуються певні спеціальні інструменти публічне адміністрування. Серед яких слід відзначити розроблення та затвердження стандартів освіти, освітніх програм, оцінювання якості освіти, дотримання академічної доброчесності, ліцензування освітньої діяльності, акредитацію освітніх програм, зовнішнє незалежне оцінювання, моніторинг якості освіти, громадську акредитацію закладів освіти, атестацію та сертифікацію педагогічних працівників [132].

Так, наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 р. № 669 затверджено Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти СП(ПТ)О 5162.0.84.24–2018 «Професія: Поліцейський (за спеціалізаціями). Код: 5162. Кваліфікації: поліцейський (за спеціалізаціями)». Згідно з ним стандарт до навчання передбачає підготовку кваліфікованих робітників за професією «Поліцейський» (за спеціалізаціями), що зосереджена на первинній професійній підготовці, яка базується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом. Структура компетентностей включає три основні групи. Загальнопрофесійні компетентності є загальними знаннями та навичками для професії, які набуваються для оволодіння професійними компетентностями. Ключові компетентності охоплюють загальні здібності, такі як психологічні, когнітивні, соціальні, інформаційні та комунікативні, що допомагають особі досягати успіху у професійному та особистісному житті. Професійні компетентності – це знання, уміння та навички, що дозволяють поліцейському виконувати свої службові обов’язки та швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності. Спеціалізація

спрямована на оволодіння конкретними знаннями та навичками в межах певного напрямку службової діяльності згідно із законодавством України [147].

Вимоги до професійної підготовки передбачають використання кваліфікаційних характеристик (КХ) і професійних стандартів (ПС) для побудови навчальних модулів. До компонентів навчального плану входять загальнопрофесійна, теоретична та практична підготовка, консультації та державна кваліфікаційна атестація. Освітні програми розробляються на основі стандарту та містять комплекс освітніх компонентів, індивідуальних занять, контрольних заходів, а також обсяг годин для їх засвоєння. Навчальні плани визначають послідовність опанування освітніх компонентів та кількість навчальних годин для їх засвоєння [147].

Певну специфіку мають спеціальні інструменти публічного адміністрування навчання поліцейських. Поряд з особливими освітніми інструментами, що включають заходи, організацію, регулювання і контроль навчального процесу підготовки поліцейських, вони визначають специфіку навчання, його обов'язкові складові та критерії оцінювання, а саме внутрішній контроль і виховна діяльність забезпечується курсовими офіцерами та кураторами, які здійснюють безпосередній контроль за навчальним процесом, дисципліною та побутом курсантів, надаючи необхідну допомогу та підтримку. Курсанти проходять табірний збір на початку навчання, після чого складають присягу, що символізує їх офіційний вступ до лав поліції. У навчанні активно залучаються представники різних професій – медики, психотерапевти, психологи, судді, адвокати, громадські активісти, що сприяє розвитку в курсантів міждисциплінарних знань та навичок. Здійснюється використання засобів активного, конструктивного та проблемного навчання, що забезпечує формування ключових компетентностей та soft skills. Сучасні технології, такі як комп'ютерні симулятори та віртуальні тренажери, використовуються для відпрацювання практичних навичок, зокрема стрільби

та виконання тактичних завдань, боді-камери дозволяють аналізувати відеозаписи, зроблені під час служби, для рефлексії та навчання [31].

Як приклад: табірний збір для курсантів-першокурсників у Національній академії внутрішніх справ є важливим етапом їхньої підготовки до майбутньої служби в Національній поліції України. Він є комплексним інструментом публічного адміністрування професійного навчання, спрямованим на адаптацію курсантів до навчання, перевірку їхніх фізичних і моральних якостей та формування початкових професійних компетентностей. Основною метою табірної збори є виховання у курсантів морально-етичних цінностей, дисциплінованості, професійної відповідальності, а також поваги до символіки та традицій Національної академії та Національної поліції. Завдання збору включають оцінювання здатності курсантів адаптуватися до фізичних і психологічних навантажень, виявлення потенційних лідерів і тих, хто потребує додаткової уваги, а також забезпечення курсанта необхідними знаннями щодо службової дисципліни, носіння однострою та правил внутрішнього розпорядку. Заняття під час табірної збори охоплюють як теоретичні, так і практичні аспекти, зокрема з військової та фізичної підготовки, а також з надання домедичної допомоги, що є важливим для майбутньої служби в органах поліції [122; 152].

Також комп'ютерні симулятори та віртуальні тренажери є важливим інструментом сучасної поліцейської освіти, зокрема в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Вони дозволяють курсантам відпрацьовувати різноманітні сценарії, як-от стрільба чи взаємодія у критичних ситуаціях, у безпечному навчальному середовищі. Це дає змогу ефективно моделювати реальні події та випробувати дії поліцейських в умовах, наближених до реальності. Віртуальні тренажери також забезпечують гнучкість навчання, оскільки можуть бути адаптовані до різних завдань і рівнів підготовки курсантів [31].

Класифікація інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України охоплює класичні, спеціальні та

особливі форми і засоби адміністративної діяльності закладів освіти системи МВС України та їх працівників. До класичних інструментів належать видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів, які регулюють навчальний процес; фактичні дії, спрямовані на реалізацію навчальних заходів і контроль їх виконання; заходи заохочення, переконання та примусу, які мотивують курсантів (слухачів) до належного виконання навчального процесу та підтримання службової дисципліни; адміністративно-правові режими й електронне врядування, що використовують сучасні інформаційні технології для управління навчальним процесом. Так, курсанти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ упродовж місяця несли службу на території Чернівецької області, виконуючи завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку під час воєнного стану. За дорученням керівництва МВС України вони допомагали місцевим поліцейським і прикордонникам в охороні державного кордону. Понад 30 курсантів були заохочені за вагомий внесок у цю діяльність, зокрема за дисциплінованість, ініціативу та наполегливість, виявлені під час виконання завдань. На підсумковій нараді представники керівництва ГУНП в Чернівецькій області та Чернівецького прикордонного загону відзначили високий рівень підготовки курсантів, що стало підставою для їх нагородження грамотами [88].

Особливі інструменти включають розроблення й затвердження стандартів освіти для професійної підготовки поліцейських; освітні програми, що відповідають сучасним вимогам; оцінювання якості освіти для забезпечення визначених стандартів; академічну доброчесність і прозорість; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм, що підтверджують відповідність стандартам, моніторинг якості освіти; атестацію і сертифікацію наукових та педагогічних працівників. Так, забезпечення якості освітньої діяльності в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ ґрунтується на поєднанні національних ліцензійних умов надання освітніх послуг, європейських та міжнародних освітніх стандартів. Одним із ключових способів забезпечення якості є постійний моніторинг

вищої освіти, який включає оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, дотримання принципів академічної доброчесності, а також врахування вимог стейкхолдерів. Це дозволяє гарантувати відповідність освітніх програм потребам держави та реаліям практичної діяльності, особливо в умовах російсько-української війни [59].

Спеціальні інструменти публічного адміністрування навчання працівників поліції включають внутрішній контроль і виховну діяльність через курсових офіцерів і кураторів; табірний збір та присягу на початку навчання; інтеграцію представників різних професій, як-от медиків, психотерапевтів, психологів, суддів, адвокатів і громадських активістів, до навчального процесу; використання методів активного, конструктивного та проблемного навчання для розвитку ключових компетентностей та soft skills; сучасні технології, як-от комп'ютерні симулятори, віртуальні тренажери та боді-камери для практичного навчання та аналізу. Так, основними способами забезпечення якості освіти в Харківському національному університеті внутрішніх справ є удосконалення змісту освіти та впровадження новітніх технологій навчання. Відділ організації освітнього процесу університету здійснює координацію навчальних підрозділів щодо розроблення освітньо-професійних програм, навчальних планів, організацію педагогічного контролю та аналіз якості навчання курсантів, слухачів та студентів. Важливим інструментом підвищення якості освіти є пошук і впровадження передового досвіду в галузі вищої освіти, зокрема з акцентом на практичну спрямованість освітнього процесу [39].

Отже, все вищезазначене у цьому підрозділі дає можливість сформулювати певні узагальнення щодо наукового розуміння та класифікації інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України:

— актуальність наукового аналізу інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України в умовах сьогодення значно зросла через повномасштабне російське



терористичне вторгнення. Сучасні проблеми, зокрема забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану та проведення стабілізаційних заходів на звільнених територіях, вимагають ефективної підготовки поліцейських. Інструменти публічного адміністрування дозволяють оптимізувати процес навчання й адаптувати його до нових умов, забезпечуючи підготовку кваліфікованих кадрів, здатних швидко реагувати на загрози, що виникають внаслідок агресії;

- наукове розуміння класичних інструментів публічного адміністрування, які використовуються при здійсненні професійного навчання Національній поліції України, охоплює цілу низку правових та адміністративних механізмів, що регулюють процес підготовки кадрів для забезпечення правопорядку. До класичних інструментів публічного адміністрування відносяться такі заходи, як видання нормативно-правових актів, адміністративних рішень, укладання адміністративних договорів, планування освітньої діяльності та контроль за її виконанням;

- видання підзаконних нормативно-правових актів, які затверджуються вищими, центральними та локальними наказами адміністративних органів, деталізують та уточнюють норми законів щодо вимог до навчання працівників поліції, критерії їх добору, а також стандартів освітньої діяльності. Адміністративні рішення та акти планування використовуються для встановлення конкретних завдань і планів навчання, а також для регулювання діяльності навчальних закладів поліції, таких як академії патрульної поліції. Планування освітніх процесів сприяє структурованій організації навчальних програм і забезпечує їх ефективне виконання;

- адміністративні угоди є важливим інструментом у співпраці навчальних закладів з іншими установами, що допомагає у впровадженні практичної підготовки, залученні кваліфікованих спеціалістів та використанні сучасних технологій навчання, як-от мультимедійні тири або тренувальні полігони. Фактичні дії, до яких належать реальні навчальні процеси, як-от підготовка поліцейських, проведення тренінгів з фізичної підготовки, тактики

та вогневої підготовки, забезпечують розвиток навичок і знань, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків;

– наукові положення щодо освітніх інструментів публічного адміністрування в контексті професійного навчання в Україні базуються на низці правових та освітніх актів, зокрема Законі України «Про освіту». Основними інструментами публічного адміністрування у сфері професійної освіти є затвердження стандартів освіти, розроблення освітніх програм, оцінювання якості освіти, забезпечення академічної доброчесності, ліцензування закладів освіти, акредитація освітніх програм і моніторинг якості освіти.

Отже, під інструментами публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України слід розуміти зовнішній вираз способів однорідних за своїм характером і правовою природою адміністративних дій Національної поліції України, МОН та МВС України, керівництва, наукових і педагогічних працівників закладів освіти, які здійснюють професійне навчання працівників поліції (курсантів), реалізованих у межах, визначених законами України «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» та виданих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, з метою добору, навчання та атестування працівників поліції, які будуть спроможні законно, справедливо й ефективно виконувати покладені на них адміністративні та правоохоронні функції.

За рівнем спеціалізації інструменти публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України кваліфіковані на такі категорії (підкатегорії):

– класичні інструменти: видання нормативно-правових та адміністративних актів (наказів, розпоряджень); здійснення фактичних дій, спрямованих на організацію та контроль за навчальним процесом; використання адміністративно-правових режимів та електронне врядування; заохочення та примус для дотримання дисципліни та ефективного навчання;

– особливі інструменти: розроблення та затвердження стандартів освіти; ліцензування, акредитація, оцінювання якості освіти; дотримання академічної доброчесності і прозорості у навчанні; моніторинг якості освіти та атестація наукових працівників;

– спеціальні інструменти: здійснення виховної роботи через кураторів і курсових офіцерів; інтеграція фахівців із різних галузей до навчального процесу (медиків, психологів, суддів тощо); використання активного та проблемного навчання; застосування новітніх технологій, як-от віртуальні тренажери, комп'ютерні симулятори.

## **2.2. Видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів як інструмент публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Актуальність наукового аналізу щодо видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів як інструмент публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України полягає в тому, що воно є головним невід'ємним способом публічного адміністрування, що забезпечує ефективну реалізацію законодавства у сфері професійного навчання поліцейських. Щодо першого слід підкреслити, що первинні норми права, які зосереджені в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» та інших, потребують уточнення та деталізації до моменту правозастосування, що є потрібною умовою публічного адміністрування в правових системах усіх романо-германської правової сім'ї.

Підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні акти мають різні юридичні характеристики та призначення, які визначають їхню роль у правовому регулюванні суспільних відносин. Загальними ознаками перших є те, що вони є офіційними документами, які встановлюють, змінюють або

скасовують норми права, що мають загальнообов'язковий характер для невизначеного кола осіб, на яких вони спрямовані. Їх норми розраховані на багаторазове застосування і діють до моменту їх скасування або зміни іншими актами. Сфера дії нормативно-правових актів поширюється на широку категорію суб'єктів і регулює однотипні суспільні відносини – як приклад, відносини між громадянами та державою або між органами влади. Нормативно-правові акти встановлюють загальні правила поведінки, обов'язкові для всіх учасників певних правовідносин. Адміністративний акт має індивідуальний характер і видається органом публічної влади з метою вирішення конкретної справи або питання стосовно визначених осіб. На відміну від нормативно-правових актів адміністративний акт адресований персоніфікованим суб'єктам. Він вичерпує свою юридичну силу після реалізації конкретної правової ситуації. Підзаконні нормативно-правові й адміністративні акти можуть бути оскаржені в судовому порядку в порядку адміністративного судочинства в разі їх незаконності або порушення прав осіб, на яких вони спрямовані. Проте адміністративна процедура їх оскарження є різною. Основна відмінність між підзаконними нормативно-правовими та адміністративними актами полягає в їх юридичній природі. Нормативно-правові акти мають загальний характер і поширюються на невизначене коло осіб, регулюючи однотипні суспільні відносини. Вони мають тривалий термін дії і застосовуються багаторазово. Водночас адміністративні акти регулюють індивідуальні правовідносини, спрямовані на конкретних осіб або суб'єктів, і мають обмежену юридичну силу до моменту вирішення відповідної ситуації. Класичними прикладами нормативно-правових актів є постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306, що затвердила Правила дорожнього руху [135], або адміністративний акт рішення органу місцевого самоврядування про виділення земельної ділянки конкретному громадянину [57].

Отже, науковий аналіз, розмежування цих двох категорій актів є важливим для розуміння того, як регулюються суспільні відносини у сфері

професійної освіти працівників поліції, як забезпечується публічний інтерес в аналізованій нами сфері. Від цього залежить, чи можуть відповідні акти бути оскаржені в адміністративному судочинстві та якими є наслідки їх невиконання [57].

У теорії адміністративного права під виданням нормативно-правових актів розуміють підзаконну законодавчу діяльність адміністративних органів, що передбачає діяльність через ухвалення загальних правил на основі законів та їх виконання, які породжують юридичні наслідки щодо конкретизації та деталізації законів до стадії їх застосування. Нормативно-правові акти мають такі характеристики: вони є інструментом публічного адміністрування, за допомогою якого публічна адміністрація здійснює адміністративну діяльність з виконання адміністративних зобов'язань; без них публічне адміністрування не може існувати, і суб'єкти публічної адміністрації не змогли б забезпечити права, свободи та законні інтереси приватних осіб, оскільки норми адміністративного права, сформульовані в законах, не можуть охопити всі аспекти, які потребують адміністративно-правового регулювання, тому виникає потреба в конкретизації та деталізації їх до стадії правозастосування; вони мають подвійну юридичну природу: по-перше, є інструментом адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації; по-друге, є нормами адміністративного права [123].

Як приклад: протоколом від 30 серпня 2023 р. № 2 Вченої ради Львівського державного університету внутрішніх справ було затверджено «Положення про порядок розробки, оформлення та затвердження навчально-методичного забезпечення освітнього процесу за освітньою програмою у Львівському державному університеті внутрішніх справ (зі змінами та доповненнями» та введено в дію наказом ректора від 31 серпня 2023 р. № 298. Згідно з ним встановлено єдині підходи до порядку розроблення, оформлення та затвердження навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у Львівському державному університеті внутрішніх справ. Визначено складові навчально-методичного забезпечення, серед яких – програма навчальної

дисципліни, робоча програма, силабус, плани занять, методичні рекомендації, програми практики, атестації, підручники та посібники. Визначено, що кафедри можуть розробляти додаткові види забезпечення, потрібні для якісного викладання дисципліни, і такі розробки мають затверджуватися Науково-методичною радою. Поставлено за обов'язок, що науково-педагогічні працівники відповідальні за своєчасне розроблення і якість навчально-методичного забезпечення. Здобувачам вищої освіти має забезпечуватися постійний доступ до матеріалів через електронні ресурси та бібліотеки. Програми навчальних дисциплін розробляються відповідно до освітніх програм, узгоджуються з відповідними радами та рецензуються зовнішніми і внутрішніми фахівцями. Програми мають містити мету дисципліни, перелік компетентностей, зміст програмного матеріалу, рекомендовану літературу, інформаційні ресурси та форми підсумкового контролю [121].

На думку Є. Гетьмана, підзаконні нормативно-правові акти виконують регулятивну функцію, яка поділяється на первинне (встановлення норм права) та вторинне (конкретизація та вдосконалення чинних норм) регулювання; управлінську функцію (роз'яснення та конкретизація норм); правовстановну функцію (уведення норм права) та правореалізаційну функцію (закріплення певних порядків і положень). Підзаконний нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом уповноваженого органу виконавчої влади, створеним на підставі Конституції та законів України, що містить, змінює або скасовує норми права. У правовій системі України виділяють такі види підзаконних нормативно-правових актів органів виконавчої влади: постанова (документ Кабінету Міністрів України з загальнообов'язковим характером), наказ (документ міністерства або центрального органу виконавчої влади), розпорядження (документ голови місцевої державної адміністрації). Складовими частинами цих актів можуть бути положення (визначають завдання та структуру державних органів), правила (визначають порядок організації діяльності), інструкції (регулюють управлінські відносини),

статути (регулюють порядок організації діяльності державних і громадських організацій) [45].

Загалом підтримуючи наукові погляди Є. Гетьмана, ми не можемо в повному обсязі погодитися з його твердженням, що підзаконні нормативно-правові акти можуть бути первинними – установлювати норми права. При цьому підкреслюємо вторинність підзаконних нормативно-правових актів, коли здійснюється конкретизація та деталізація вже чинних норм законів України.

Отже, підзаконні нормативно-правові акти, які видаються адміністративними органами у сфері публічного адміністрування професійної освіти в Національній поліції України, не можуть заміняти закони й бути первинними нормами права. Вони виключно можуть деталізувати та уточнювати вже чинні норми права, які виписані в відповідних законах України. Саме тому вони називаються вторинними нормами адміністративного права.

Д. Бараненко доводить, що основними ознаками нормативно-правового акта центральних органів виконавчої влади є риси, які пов'язані зі створенням нормативно-правового акта (нормативно-правовий акт ухвалюється уповноваженим суб'єктом за встановленим законодавством порядком (процедурою)). Ознаки, притаманні саме нормативно-правовому акту як офіційному письмовому документу, що у свою чергу можна класифікувати на ознаки форми (нормативно-правовий акт має внутрішню форму, складається з розділів, статей, пунктів тощо та зовнішню форму – назва, реквізити тощо); ознаки змісту (містить загальнообов'язкове правило поведінки, норму права, встановлює, змінює або скасовує її). Регулятивні ознаки (неодноразово регулює певні відносини невизначеного кола осіб); ознаки, які є подальшими щодо нормативно-правового акту (офіційне опублікування, обов'язковість до виконання, виконання забезпечується можливістю застосування державного примусу). На думку вченого, основним призначенням підзаконних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади є

регулювання суспільних відносин через розвинення, розкриття та реалізацію законодавчих норм і часткове первинне регулювання суспільних відносин, які складаються у процесі життєдіяльності населення країни [19].

Так, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 24 грудня 2015 року № 1625 було затверджено «Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції України», цей підзаконний нормативно-правовий акт центрального органу виконавчої влади було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 р. за № 76/28206. Він регулює основні засади післядипломної освіти працівників Національної поліції. Визначає, що післядипломна освіта здійснюється на основі Конституції та законодавства України і спрямована на забезпечення професійного зростання та відповідності сучасним вимогам. Метою післядипломної освіти є підвищення професіоналізму, оволодіння новими знаннями та навичками, необхідними для виконання службових обов'язків у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, а також протидії злочинності. Основні завдання післядипломної освіти включають навчання працівників необхідних знань для ефективного виконання своїх обов'язків, удосконалення управлінських навичок, формування почуття відповідальності, а також вивчення прийомів забезпечення особистої безпеки під час виконання службових завдань. Аналізований підзаконний нормативно-правовий акт детально визначає види післядипломної освіти, серед яких – спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування. Післядипломна освіта може здійснюватися у формах очного, заочного або дистанційного навчання, а її зміст визначається навчальними планами та програмами. Успішне завершення навчання підтверджується відповідним підзаконним нормативно-правовим актом про освіту [118].

Закон України «Про правотворчу діяльність» визначає, що підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, ухвалений суб'єктом правотворчої діяльності на основі та на виконання Конституції України, законів, чинних міжнародних договорів України та спрямований на їх реалізацію. Підзаконні



нормативно-правові акти мають відповідати Конституції України, законам, чинним міжнародним договорам України, підзаконним нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та узгоджуватися між собою. Підзаконний нормативно-правовий акт ухвалюється у визначеній Конституцією України та (або) законом формі. Визначення Конституцією України та (або) законом форми підзаконного нормативно-правового акта не є делегуванням законодавчих повноважень щодо кола суспільних відносин, що може регулюватися виключно законом. У разі якщо Конституцією України та (або) законом передбачено ухвалення підзаконного нормативно-правового акта у формі положення, порядку, інструкції, правил або іншого виду акта, що містить норми права, такий акт затверджується суб'єктом правотворчої діяльності підзаконним нормативно-правовим актом, визначеним відповідним законом. Затверджений акт є невід'ємною складовою підзаконного нормативно-правового акта, яким його затверджено, та має силу такого підзаконного нормативно-правового акта. У випадках та в межах, передбачених законом, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, суб'єкти правотворчої діяльності можуть ухвалювати спільні підзаконні нормативно-правові акти [136].

Так, Положення про вищі навчальні заклади МВС України як підзаконний нормативно-правовий акт, виданий адміністративним органом в процесі розпорядчої діяльності через використання інструментарію адміністративного права, визначає, що навчальні заклади зобов'язані дотримуватися вимог законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших законодавчих, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, МОН та МВС України. Керівництво філією (інститутом, факультетом) здійснює начальник (директор, декан), який призначається та звільняється відповідно до чинного законодавства, включаючи нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, МВС і статуту закладів вищої освіти. Порядок комплектування посад ректорів (начальників) та проректорів (заступників

начальника) закладів вищої освіти, начальників факультетів та їх заступників, науково-педагогічних, педагогічних і наукових працівників здійснюється відповідно до чинного законодавства, зокрема нормативно-правових актів, що регламентують призначення працівників Національної поліції України. Керівники підрозділів курсантів (слухачів) зобов'язані знати основні вимоги нормативно-правових актів щодо підготовки фахівців для органів внутрішніх справ та Національної гвардії України й організації навчально-виховного процесу закладів вищої освіти, вимоги освітньо-кваліфікаційних характеристик та основний зміст програм підготовки підлеглих курсантів (слухачів). Основними завданнями наукової і науково-технічної діяльності закладів вищої освіти є спрямування фундаментальних і прикладних досліджень і розробок на розв'язання актуальних проблем правоохоронної діяльності підрозділів МВС України відповідно до їх функцій та компетенції, а також проведення наукових експертиз проєктів законодавчих та інших нормативно-правових актів [116].

Ще одним наочним прикладом є наказ Міністерства внутрішніх справ України № 617 від 29 вересня 2022 року, яким було затверджено «Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських», яке через уточнення та деталізацію законів визначає порядок первинної професійної підготовки працівників поліції, прийнятих на службу вперше, відповідно до законів України, з метою набуття спеціальних навичок, і регулює організацію навчання, підтвердження його завершення, а також форми здобуття освіти, враховуючи специфіку поліцейської служби [117].

Усе вищенаведене дає можливість сформулювати певні узагальнення щодо видання підзаконних нормативно-правових актів як інструменту публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України:

— ознаками підзаконних нормативно-правових актів як інструменту публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є те, що вони створюються на основі Конституції та законів України

«Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», що забезпечує їх хоча й вторинну, однак незаперечну легітимність та правову силу;

- вони є письмовими документами, що ухвалюються уповноваженими на те адміністративними органами, виконують регулятивну функцію, забезпечуючи встановлення, конкретизацію та вдосконалення чинних норм права, що стосуються професійного навчання в Національній поліції;

- роз'яснюють і конкретизують норми, забезпечуючи чіткість та ефективність адміністративної діяльності у сфері професійного поліцейського навчання, утворюють норми адміністративного права, потрібні для організації та функціонування системи професійного навчання, через них здійснюється закріплення порядків та положень, необхідних для реалізації навчальних програм і підготовки кадрів у Національній поліції;

- безпосередньо на основі їх норм здійснюється призначення керівництво закладів освіти системи МВС, включаючи директорів та деканів, здійснюється навчальна діяльність курсантських підрозділів і слухачів, наукова та науково-технічна діяльність;

- виконання підзаконних нормативно-правових актів забезпечується можливістю застосування державного примусу, що гарантує їх дотримання, для набуття чинності вони підлягають офіційному оприлюдненню, що забезпечує їх публічність і доступність для виконання.

Отже, видання підзаконних нормативно-правових актів є провідним і єдиним правотворчим інструментом публічного адміністрування у сфері забезпечення професійного навчання в Національній поліції України. Ці акти створюються на основі законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію» як норми адміністративного права безпосередньої дії, які є письмовими документами, що ухвалюються Кабінетом Міністрів України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством освіти і науки України. Такі акти роз'яснюють та конкретизують норми, забезпечуючи чіткість та ефективність адміністративної діяльності у сфері професійного поліцейського навчання, утворюючи вторинні норми адміністративного права,

потрібні для організації та функціонування системи професійного навчання, закріплюючи порядки та положення, потрібні для реалізації навчальних програм і підготовки кадрів у Національній поліції України.

У теорії адміністративного права професор В. Тимощук визначає, що адміністративний акт – це правовий інструмент, що використовується публічною адміністрацією для вирішення індивідуальних справ, спрямованих на створення, зміну або припинення прав та обов'язків фізичних або юридичних осіб. Його ухвалення відбувається на підставі адміністративного права, яке регулює взаємовідносини між публічною владою та громадянами чи юридичними особами, забезпечуючи порядок і дотримання правопорядку в суспільстві. Адміністративний акт є індивідуальним правовим рішенням, яке ухвалюється адміністративним органом для вирішення конкретної справи, і є формою правозастосування, одним із найважливіших інструментів публічного управління. Основними ознаками адміністративного акта є його індивідуальність, підпорядкованість законам і нормативно-правовим актам, а також його односторонній характер. Індивідуальність означає, що адміністративний акт стосується конкретної ситуації, яка виникла у взаємовідносинах між державою і приватною особою або юридичною особою. Він завжди ухвалюється в межах компетенції адміністративного органу і стосується конкретних осіб, відрізняючись від нормативних актів, які поширюються на невизначене коло осіб або ситуацій. Односторонній характер адміністративного акта вказує на те, що він ухвалюється адміністративним органом без згоди сторони, до якої він звернений. Це означає, що рішення може бути ухвалене навіть у випадку незгоди суб'єкта, до якого воно стосується. Однак у демократичних системах існують механізми, що дозволяють особам, чії права або інтереси зачеплені адміністративним актом, оскаржувати такі рішення в судовому порядку. Адміністративні акти також можуть бути підконтрольні вищим адміністративним органам, що забезпечує дотримання законності та правильність їхнього ухвалення. Учений доводить, що юридична природа адміністративного акта полягає в тому, що він є

результатом застосування правових норм до конкретної життєвої ситуації і є джерелом правовідносин, які виникають між адміністративними органами та приватними особами або юридичними суб'єктами. Такий акт установлює конкретні права та обов'язки, що підлягають виконанню [151].

Так, адміністративним актом у формі наказу керівника Національної поліції України С. Князева від 6 липня 2017 року було створено Поліцейську академію з метою підготовки висококваліфікованих поліцейських, які будуть здатні на професійній основі виконувати свої обов'язки. Адміністративний акт про створення Поліцейської академії Національної поліції України є одностороннім волевиявленням адміністративного органу, яке спрямоване на вирішення конкретного питання – створення навчального закладу для підготовки поліцейських. Цей акт має зовнішню дію, оскільки впливає на права та обов'язки курсантів і працівників Національної поліції, а також на функціонування системи поліцейської освіти. Основні ознаки адміністративного акта виявляються в його односторонності, конкретності, юридичній значущості та здатності породжувати правові наслідки. Так, наказом затверджено положення про створення Академії за конкретною адресою: Київ, вул. Народного ополчення, 9. Визначено систему набору курсантів, яка передбачає прийом 500 осіб у першій хвилі з поступовим збільшенням до 1000-1200 курсантів [109].

О. Мандюк розкриває, що адміністративний акт – це одностороннє волевиявлення адміністративного органу, яке безпосередньо впливає на права, свободи або інтереси конкретних осіб і має зовнішню дію. Основними ознаками такого акта є його односторонність, індивідуальність (конкретність), зовнішня дія та здатність породжувати правові наслідки. У рамках дисертаційного дослідження запропоновано науково обґрунтовану класифікацію індивідуальних адміністративних актів, яка дозволяє точніше визначати ознаки таких актів і розмежовувати їх правову природу. Потрібно також зазначити, що неправомірні адміністративні акти можуть бути поділені на оспорювані та нікчемні. Нікчемний акт не потребує скасування

компетентними органами, оскільки не має юридичної сили з моменту свого ухвалення. Важливим аспектом є поділ вимог до адміністративних актів на юридичні та неюридичні. Юридичні вимоги тягнуть за собою юридично значущі наслідки, тоді як неюридичні вимоги стосуються таких аспектів, як лінгвістичні, лексичні, технічні та логічні вимоги. Чинність індивідуального адміністративного акта є потрібною передумовою для його дії, тобто його регулятивного впливу на правовідносини, і починається з моменту виникнення правових наслідків. Юридична сила акта визначає його обов'язковість для виконання, і саме вона забезпечує реальний вплив акта на поведінку його адресатів [100]. Так, через видання адміністративного акта у формі наказу «Про утворення постійно діючої робочої групи з координації розроблення предметів (комплектів) однострою поліцейських та затвердження її персонального складу» від Міністерства внутрішніх справ України від 29 січня 2016 року № 60 було утворено постійну робочу групу з координації розроблення нових і вдосконалення затверджених предметів однострою поліцейських. Основна мета наказу полягає у впорядкуванні процесу розроблення, затвердження та вдосконалення елементів однострою поліцейських. Відповідно до наказу утворюється робоча група, персональний склад якої затверджено цим адміністративним актом. Наказ також передбачає затвердження порядку розроблення нових предметів однострою, який додається до документа. Контроль за виконанням наказу покладено на заступника міністра та голову Національної поліції України [138].

На слушну думку М. Руденко, адміністративний акт є одним з основних інструментів публічного адміністрування, що застосовується для організації та реалізації діяльності органів виконавчої влади, зокрема МВС України. Адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, яку ухвалює адміністративний орган з метою вирішення конкретної індивідуальної справи. Він спрямований на набуття, зміну або припинення прав і обов'язків окремих осіб чи груп осіб. Основою для ухвалення адміністративних актів є реалізація норм адміністративного

права, а зовнішнім виразом цих норм є Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти, рішення Європейського суду з прав людини та рішення Верховного Суду України. Адміністративні акти спрямовані на врегулювання правовідносин між державою та громадянами або юридичними особами, забезпечення публічного порядку, захисту прав і свобод громадян. Адміністративний акт має індивідуальний характер, оскільки стосується конкретних осіб або груп осіб, що підлягають його виконанню. Він може бути як внутрішньоорганізаційним актом, так і актом зовнішньої адміністративної діяльності. Адміністративний акт є юридично значущою дією, оскільки спрямований на створення, зміну або припинення прав та обов'язків у конкретних правовідносинах. Він є юридичним фактом, що безпосередньо впливає на адміністративно-правові відносини між суб'єктами. Адміністративний акт має разовий характер, тобто його дія завершується після виконання або реалізації встановлених адміністративних прав і обов'язків. Контроль за ухваленням адміністративного акта здійснюється вищими адміністративними органами або через систему адміністративного судочинства, що забезпечує законність та дотримання адміністративних процедур при його ухваленні. Адміністративні акти МВС України є інструментом реалізації функцій органів внутрішніх справ, зокрема щодо забезпечення громадського порядку, безпеки, захисту прав і свобод громадян, а також охорони державних інтересів. Ухвалення адміністративних актів в МВС України здійснюється з метою забезпечення виконання адміністративних завдань, покладених на органи внутрішніх справ. Адміністративні акти МВС України підлягають контролю з боку вищих органів публічного адміністрування та можуть бути оскаржені в адміністративному та судовому порядку [142].

Як приклад: адміністративний акт щодо випуску 2024 року в Донецькому державному університеті внутрішніх справ, виданий у формі наказу ректора університету, фіксує завершення навчання 315 здобувачів та здобувачок вищої освіти за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна

діяльність». Урочистості відбулися в Кропивницькому та Кривому Розі, де 299 курсантів отримали погони лейтенанта поліції, а 16 відмінників – погони старшого лейтенанта поліції. До випускників звернулися представники керівництва Національної поліції, органів влади та громадськості, наголошуючи на важливості їхньої ролі в забезпеченні правопорядку на територіях, звільнених після війни. Випускники завершили стажування у підрозділах Національної поліції, здобувши практичний досвід роботи в умовах воєнного стану, і готові виконувати службові обов'язки у 20 областях України, зокрема у прифронтових регіонах. Видання зазначеного адміністративного акта у формі наказу ректора Університету призвело до виникнення нових адміністративних правових відносин. Зокрема, курсанти, які мали статус поліцейських Університету, офіційно стали офіцерами поліції Національної поліції України. Це означає, що після призначення на посади в територіальних органах Національної поліції України вони розпочнуть самостійну адміністративну та правоохоронну діяльність, пов'язану з виконанням службових обов'язків, забезпеченням правопорядку, охороною громадської безпеки та захистом прав громадян, відповідно до їх нового адміністративно-правового статусу [37].

Отже, адміністративні акти, які видаються адміністративними органами для забезпечення професійного навчання Національної поліції України, характеризуються такими ознаками:

- вони є односторонніми, тобто ухвалюються без потреби погодження з особами, на яких вони спрямовані (як приклад, призначення інструктора з підготовки курсантів здійснюється у більшості випадків без їх згоди);

- ці акти є індивідуальними, оскільки стосуються конкретних осіб або груп осіб (як приклад, відрахування курсанта з академії через невиконання навчальної програми чи грубі порушення дисципліни);

- вони мають юридичну значущість, оскільки змінюють правовий статус або зобов'язання осіб, як-от у разі призначення керівника навчального курсу;



- адміністративні акти врегульовують конкретні ситуації, пов'язані з навчальним процесом (як приклад, наказ про переведення курсантів, які успішно виконали навчальну програму другого курсу, на третій);

- мають зовнішню дію, оскільки їх наслідки поширюються на правовідносини між курсантами, адміністративними органами та поліцією (як приклад, наказ про завершення навчання курсантами, що дає їм змогу почати службу в органах національної поліції України);

- підлягають контролю з боку вищих адміністративних органів і можуть бути оскаржені як в адміністративному, так і в судовому порядку.

Отже, адміністративні акти, які видаються адміністративними органами для забезпечення професійного навчання Національної поліції України, є односторонніми індивідуальними рішення загальних і спеціальних адміністративних органів, які в більшості випадків ухвалюються імперативно без згоди осіб, щодо яких вони спрямовані. Вирішують конкретні питання, пов'язані із навчальним процесом та проходженням служби курсантами-поліцейськими. Вони мають зовнішню дію, впливаючи на правовідносини між здобувачами професійної освіти та адміністративними органами поліцейських закладів освіти зі специфічними умовами навчання, підлягають контролю з боку вищих адміністративних органів і можуть бути оскаржені в адміністративному та судовому порядку.

### **2.3. Стандарти професійної освіти як особливі інструменти публічного адміністрування навчання в Національній поліції України**

Розпочинаючи аналіз проблеми стандартизації професійної освіти в Національній поліції України слід відзначити, що Закон України «Про стандартизацію» встановлює правові та організаційні засади стандартизації, яка спрямована на формування та реалізацію державної політики у сфері стандартизації. Основною метою стандартизації є досягнення оптимального

ступеня впорядкованості в певній сфері через установлення правил, настанов і характеристик для загального використання. Це допомагає забезпечити безпеку, відповідність продукції стандартам, підвищити ефективність виробництва, охорону життя та здоров'я людей, зберегти навколишнє середовище, а також сприяти усуненню технічних бар'єрів у торгівлі. Стандартизація в Україні регулюється національними стандартами, що ухвалюються національним органом стандартизації, і базується на принципах відкритості, прозорості, участі заінтересованих сторін та адаптації до міжнародних стандартів. Варто відзначити, що дія Закону України «Про стандартизацію» не поширюється безпосередньо на деякі специфічні сфери, серед яких – питання, пов'язані з освітніми стандартами та вимогами [137].

Відповідно базовим щодо розкриття аналізованого сектору дослідження є безпосередньо Закону України «Про освіту», в якому словосполучення «стандарт освіти» в різних відмінках зустрічається сто два рази. Більше того, цілий розділ IV присвячений цій проблематиці. Згідно з нормами Закону стандарт освіти є ключовим нормативним документом, який установлює базові вимоги до освітніх програм і навчального процесу на різних рівнях освіти. Він визначає компетентності та результати навчання, тобто перелік знань, умінь, навичок і якостей, які мають бути сформовані у здобувача освіти по завершенню певного освітнього рівня. Компетентності можуть бути загальними або спеціальними залежно від освітньої програми та кваліфікаційних вимог. Стандарт передбачає мінімальний набір результатів навчання, обов'язковий для всіх здобувачів освіти. Важливою частиною стандарту є встановлення нормативів щодо обсягу навчального навантаження, що включає кількість годин для теоретичних і практичних занять, а також самостійної роботи. Стандарт також визначає тривалість навчальних програм і розподіл часу між обов'язковими та вибічковими освітніми компонентами. Також до стандарту можуть включатися вимоги до методів оцінювання результатів навчання, рекомендації щодо форм організації освітнього процесу, правила акредитації освітніх програм, а також вимоги до кваліфікації

викладацького складу та до навчальних матеріалів і ресурсів. Стандарти освіти розробляються на основі Національної рамки кваліфікацій, яка є ключовим документом для впорядкування освітніх і професійних кваліфікацій в Україні. Кожен рівень освіти пов'язується з відповідним рівнем кваліфікацій, що дозволяє гармоніювати освітні стандарти з вимогами ринку праці та міжнародними стандартами. Центральні органи виконавчої влади, уповноважені на затвердження стандартів освіти, зобов'язані забезпечувати відкритість процесу розроблення цих стандартів. Проекти стандартів мають бути оприлюднені для громадського обговорення на офіційних вебсайтах цих органів. Така прозорість важлива для того, щоб забезпечити врахування інтересів усіх зацікавлених сторін – освітніх закладів, роботодавців, здобувачів освіти та суспільства загалом. Після затвердження стандарти публікуються для загального доступу. Важливо також зазначити, що освітні стандарти мають бути адаптовані до сучасних досягнень у науці, техніці, соціально-економічних умовах і міжнародних освітніх тенденцій, щоб забезпечити конкурентоспроможність українських випускників на світовому ринку праці [132].

Також положення державних освітніх стандартів із професійного навчання в національній Поліції України розробляються на основі законів України «Про Національну поліцію», «Про професійно-технічну освіту», «Про професійний розвиток працівників» та інших нормативно-правових документів. А також ураховуються міжнародні норми, зокрема деякі загальноєвропейські, як-от Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 18 грудня 2006 року «Про основні компетенції для навчання упродовж усього життя» [134].

Розроблення та затвердження стандартів освіти у сфері поліцейської діяльності здійснюються на основі Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2017 р. № 1648). Згідно з

ними акцентується увага на важливості забезпечення якісного змісту освітніх програм і підготовки фахівців, що відповідають сучасним вимогам ринку праці та національній системі освіти. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти та кожної спеціальності з урахуванням компетентнісного підходу, спрямованого на формування у випускників необхідних знань, умінь, навичок і компетенцій. Вони мають відповідати принципам Болонського процесу та міжнародним вимогам, зокрема проєкту Європейської комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning). Основні положення включають такі елементи: структура стандарту, яка має чітко визначену структуру, що включає опис рівня та ступеня вищої освіти, перелік компетенцій випускника, нормативний зміст підготовки, форми атестації та вимоги до системи забезпечення якості освіти. Обсяг кредитів передбачає необхідну кількість кредитів ЄКТС для здобуття певного ступеня вищої освіти, де один кредит ЄКТС становить 30 годин навчального навантаження, а загальний обсяг для одного навчального року – 60 кредитів. Перелік компетентностей визначає інтегральні, загальні та спеціальні компетентності, якими має володіти випускник, де інтегральна компетентність відображає узагальнену характеристику підготовки, загальні компетентності стосуються універсальних навичок, а спеціальні компетентності спрямовані на професійну діяльність у межах спеціальності. Результати навчання формулюються у вигляді конкретних знань, умінь та навичок, які студент має здобути під час навчання, і які оцінюються під час атестації. Система внутрішнього забезпечення якості включає моніторинг і перегляд освітніх програм, оцінювання здобувачів освіти, підвищення кваліфікації викладачів, забезпечення необхідних ресурсів та інформування про освітні програми. Професійні стандарти враховуються у стандарті вищої освіти, якщо для певної спеціальності вони передбачені, що дозволяє інтегрувати професійні компетентності в освітню програму. Академічна доброчесність забезпечується через запобігання та виявлення академічного плагіату як із боку викладачів, так і студентів [108].

У теорії розкривається, що розроблення освітнього стандарту в системі професійної освіти є складним і багатоетапним процесом, що базується на компетентнісному підході, який орієнтований на підготовку фахівця, здатного конкурувати на ринку праці та володіти всіма необхідними професійними і соціальними компетенціями. У процесі розроблення освітнього стандарту основна увага приділяється тому, щоб фахівець відповідав вимогам сучасного ринку праці та був готовий до виконання професійних завдань на рівні світових стандартів. Основними етапами створення стандарту є розроблення кваліфікаційних вимог до випускника, визначення необхідних компетенцій, а також інтеграція міжнародного досвіду, де стандартизація професійної освіти включає не лише створення нормативних документів, а й методичний супровід їх впровадження. Це означає, що стандарти мають містити чіткі вимоги до результатів навчання, зокрема знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного виконання професійної діяльності. Ключовим елементом є також оцінювання якості навчання, яке має бути відповідно стандартизованим. Процес стандартизації передбачає врахування національних і міжнародних кваліфікаційних рамок, як-от Європейська рамка кваліфікацій (EQF), що визначає рівні компетенцій і кваліфікацій. Ця рамка забезпечує можливість гармонізації національних стандартів з міжнародними, дозволяючи випускникам брати участь у глобальному ринку праці. Структура стандарту включає професійні та освітні вимоги. Професійні стандарти визначають основні трудові функції, завдання і компетенції, потрібні для конкретної професії, а освітні стандарти встановлюють вимоги до змісту навчальних програм і досягнутих результатів. Також важливим аспектом є стандарт оцінювання, який визначає методи і критерії оцінювання досягнутих результатів навчання, що забезпечує прозорість і об'єктивність у присвоєнні кваліфікацій. У процесі стандартизації велика увага приділяється співпраці між державними органами та роботодавцями, що дозволяє створити стандарти, які відповідають реальним потребам ринку праці. Серед прикладів

таких моделей є європейська та японська системи, де державне регулювання тісно пов'язане з економічними основами [145].

Розроблення стандартів вищої освіти передбачає створення чіткої структури та змісту для кожної спеціальності й рівня освіти. Стандарти визначають рівень вищої освіти (від початкового до докторського), обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня, та вимоги до компетентностей випускників, включаючи загальні та спеціальні компетентності. Вони також описують результати навчання, які мають бути чітко сформульовані, вимірювані та відповідати вимогам професійних стандартів (якщо такі є). Важливою складовою є система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, що включає моніторинг освітніх програм, підвищення кваліфікації викладачів і контроль академічної доброчесності. Стандарти мають ураховувати вимоги професійних стандартів для регульованих професій, а також забезпечувати відповідність міжнародним стандартам і рекомендаціям [108].

Методика розроблення стандартів фахової передвищої освіти на основі компетентнісного підходу полягає у створенні нормативного документа, що визначає вимоги до якості освітньої діяльності. Ці стандарти формують основні засади для забезпечення безперервності освітнього процесу та орієнтації на потреби ринку праці. Стандарти фахової передвищої освіти мають ураховувати не лише національні вимоги, але й узгоджуватися з європейськими освітніми нормами та міжнародними рекомендаціями, зокрема в межах Болонського процесу. Головною метою розроблення таких стандартів є забезпечення відповідності між змістом освіти та компетенціями, що потрібні фахівцям в сучасних умовах. Це забезпечується через використання компетентнісного підходу, що полягає в орієнтації на кінцеві результати навчання, як-от здатність особи самостійно застосовувати знання і навички в професійній діяльності. Стандарти мають бути гнучкими, прозорими, інноваційними та відповідати вимогам сучасного суспільства. Методика розроблення стандартів передбачає кілька ключових етапів: аналіз

професійних вимог, визначення компетенцій, узгодження з роботодавцями та експертами, а також упровадження навчальних програм, що ґрунтуються на результатах навчання й відповідають потребам ринку праці [32].

Отже, розроблення стандартів професійної освіти є важливим процесом, що охоплює кілька ключових аспектів, орієнтованих на забезпечення якісної підготовки фахівців, здатних відповідати вимогам сучасного ринку праці. Наукові засади розроблення стандартів професійної освіти спираються на компетентнісний підхід, що є основою для формування навчальних програм та оцінювання результатів навчання. Цей підхід передбачає визначення чітких компетентностей, які мають бути сформовані у випускників, а також результатів навчання, що відповідають професійним вимогам.

Сутність розроблення стандартів професійної освіти полягає в установленні чітких вимог до освітнього процесу, зокрема до структури навчальних програм, обсягу навчального навантаження, методів оцінювання та змісту підготовки. Стандарти також визначають кваліфікаційні вимоги до фахівців, з урахуванням національних та міжнародних освітніх і професійних рамок, як-от Національна рамка кваліфікацій та Європейська рамка кваліфікацій. Це дозволяє забезпечити узгодженість між освітою і потребами ринку праці як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Основними етапами розроблення стандартів є аналіз професійних вимог і тенденцій ринку праці, визначення необхідних компетентностей для конкретних спеціальностей, розроблення освітніх програм і методик навчання на основі цих компетентностей, а також упровадження механізмів оцінювання результатів навчання. Цей процес передбачає активну взаємодію з роботодавцями, державними органами й освітніми установами для створення стандартів, які відповідають реальним професійним вимогам.

Науковий підхід до розроблення стандартів професійної освіти також включає в себе інтеграцію міжнародного досвіду, де стандартизація професійної освіти відображає сучасні досягнення науки і техніки. Це дає змогу випускникам не тільки відповідати вимогам внутрішнього ринку, а й

бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці. Важливою складовою цього процесу є гармонізація освітніх стандартів із професійними стандартами для регульованих професій, що забезпечує високий рівень підготовки фахівців у специфічних галузях.

Також розроблення стандартів передбачає врахування принципів академічної доброчесності, що сприяє забезпеченню чесності та прозорості в освітньому процесі. Підвищення кваліфікації викладацького складу та модернізація навчальних ресурсів є невід’ємними елементами процесу створення якісних стандартів. Стандарти також передбачають наявність системи внутрішнього контролю якості, яка включає моніторинг освітніх програм, оцінювання результатів навчання, а також постійне вдосконалення методики навчання.

Виходячи з таких засад і був розроблений та затверджений Державний освітній стандарт з професії «Поліцейський» за спеціальностями. Він був затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 8 лютого 2024 року № 299 [130]. Авторський колектив розробників освітнього стандарту складався з фахівців Національної поліції України, які займають ключові посади в різних департаментах, що відповідають за організацію та забезпечення професійного навчання, правову підтримку, а також кадрову роботу. Колектив включає представників вищого керівництва, зокрема старших офіцерів, які керують навчальними програмами та забезпечують методичну підтримку для підготовки професійної поліцейських. У розробленні освітніх стандартів брали участь начальники відділів, що займаються післядипломною освітою, первинною професійною підготовкою, фізичним розвитком, оперативною службою, а також патрульною поліцією. Зокрема, полковник поліції В. Бурлака – начальник 3-го відділу методичної роботи та правового забезпечення управління організації роботи і методичного забезпечення Головного слідчого управління Національної поліції України; полковник поліції Д. Давиденко – заступник начальника управління професійного навчання, начальник відділу організації



післядипломної освіти Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України; полковник поліції І. Рогульський – заступник начальника 4-го управління, начальник 1-го відділу Департаменту оперативної служби Національної поліції України; полковник поліції С. Терещенко – заступник начальника Департаменту кадрового забезпечення, начальник управління професійного навчання Національної поліції України [40].

Державний освітній стандарт з професії «Поліцейський» за спеціальностями визначає основні вимоги до здобувачів освіти та установ, що здійснюють підготовку працівників поліції. Зокрема, це заклади професійної (професійно-технічної) освіти, які забезпечують первинну професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників поліції. Підготовка працівників поліції передбачає формування ключових компетентностей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків, а також особистісних, соціальних і комунікативних навичок. Основні положення Стандарту визначають, що підготовка включає як теоретичну, так і практичну складову, яка відбувається в навчальних закладах, на полігонах, а також за участі працівників поліції. Стандарт установлює мінімальний обсяг навчального навантаження для досягнення необхідних результатів навчання, що складає 1142 години, зокрема з урахуванням часу на консультації. Професійно-практична підготовка має на меті забезпечити здобувачам освіти всі потрібні знання, уміння та навички для виконання обов'язків працівника поліції, включаючи забезпечення публічної безпеки, охорону прав і свобод громадян, протидію злочинності. Важливою складовою підготовки є навчання з охорони праці та надання домедичної допомоги. Оцінювання компетентностей здобувачів освіти здійснюється через державну кваліфікаційну атестацію, яка передбачає перевірку знань, умінь і навичок. Представники Національної поліції можуть брати участь у проведенні контролю знань та в атестації. Після успішного завершення навчання та проходження державної кваліфікаційної атестації здобувачам присвоюється кваліфікація «кваліфікований працівник» за професією «Поліцейський» (за

спеціалізацією)» з виданням відповідного диплома. Перепідготовка та підвищення кваліфікації проводяться відповідно до окремих освітніх програм, розроблених із урахуванням вимог ринку праці та професійних стандартів. Важливою складовою є гнучкість у навчальних програмах, які можуть адаптуватися залежно від потреб регіонального компоненту [130].

Звертаючись до професійної поліцейської освіти на вищому рівні слід звернути увагу на Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень, ступінь бакалавр, галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», який затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 р. № 578 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28 травня 2024 року № 769). Розробниками останньої редакції були члени підкомісії зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» Науково-методичної комісії № 12 з воєнних наук національної та цивільної безпеки сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, які є провідними науковцями та професіоналами у галузі права та безпеки, що представляють вищі навчальні заклади, які спеціалізуються на підготовці фахівців для правоохоронних органів. Заступник голови підкомісії, С. Іваницький є професором кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ і займається науково-методичною підтримкою та підготовкою поліцейських у сфері економічної безпеки. Голова підкомісії – О. Ковальова – є професором кафедри адміністративної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ і відповідає за розвиток навчальних програм з адміністративної діяльності. Секретар підкомісії – А. Мовчан – працює на кафедрі оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, спеціалізується на оперативно-розшуковій діяльності та розробляє освітні стандарти для підготовки фахівців у цій галузі. Експерти фахової експертизи також є провідними науковцями в галузі безпеки та права. Серед них – професор Р. Кайдалов, заступник начальника Національної академії

Національної гвардії України з наукової роботи, який спеціалізується на технічних аспектах безпеки; професор Є. Назимко, перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ; професор С. Халимон, полковник юстиції, заступник начальника кафедри теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України. Методичну експертизу стандарту провів професор В. Бахрушин, професор кафедри системного аналізу та обчислювальної математики Національного університету «Запорізька політехніка» [159].

Згідно зі Стандартом вищої освіти для спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти регламентуються ключові аспекти підготовки фахівців, які виконуватимуть завдання у сфері забезпечення правопорядку, публічної безпеки, прав і свобод громадян. Він розроблений з урахуванням законодавчих вимог України та міжнародних стандартів. Стандарт установлює обсяг освітньої програми, зокрема для спеціалізацій «Правоохоронна діяльність у прикордонній сфері» та «Правоохоронна діяльність військових частин і підрозділів Національної гвардії України», яка охоплює 180 та 240 кредитів ЄКТС відповідно. Основні компетентності випускників охоплюють здатність застосовувати законодавство в галузі правоохоронної діяльності, проводити превентивні заходи, використовувати спеціальні засоби і технології, а також здійснювати оперативно-розшукову діяльність. Особлива увага приділяється формуванню знань про національні та міжнародні стандарти прав людини, адміністративної та оперативної діяльності, протидії тероризму, торгівлі людьми, незаконному обігу наркотиків, а також кіберзлочинності. Практичне навчання займає важливу частину програми, і не менше 15 кредитів ЄКТС присвячені практичній підготовці у правоохоронних органах. До ключових компетентностей належать здатність ухвалювати обґрунтовані рішення, працювати в команді, застосовувати сучасні цифрові та інформаційно-комунікаційні технології, діяти в екстремальних умовах та у випадках

підвищеного психологічного навантаження. Випускники здатні кваліфікувати адміністративні та кримінальні правопорушення, грамотно оформлювати процесуальні документи, а також ефективно працювати в умовах військового та надзвичайного стану. Стандарт також регулює академічні права випускників, які можуть продовжувати навчання на магістерському рівні або здобувати додаткові кваліфікації. Стандарти розроблені з урахуванням вимог Болонського процесу, інтеграції з європейськими освітніми та професійними стандартами, а також підготовки фахівців, які здатні діяти на міжнародному рівні [146].

Усе вищенаведене дає можливість сформувати узагальнення щодо стандартів професійної освіти як особливі інструменти публічного адміністрування навчання в Національній поліції України:

- Державний освітній стандарт з професії «Поліцейський» за спеціалізаціями, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України, визначає ключові засади, зміст і принципи підготовки поліцейських у професійних закладах освіти. Основною метою цього Стандарту є формування фахівців, здатних ефективно виконувати складні завдання із забезпечення правопорядку, охорони громадського порядку, захисту прав і свобод громадян, а також протидії злочинності як у мирний час, так і в умовах воєнного стану;

- аналізований Стандарт передбачає комплексний підхід до навчання, що поєднує теоретичну підготовку з практичною. Теоретичні заняття охоплюють різноманітні правові аспекти, як-от законодавство України, міжнародні стандарти з прав людини, адміністративна та оперативно-розшукова діяльність. Практична частина проводиться на полігонах і в навчальних центрах із залученням працівників поліції. Це забезпечує формування в здобувачів освіти необхідних знань, умінь і навичок для ефективного виконання професійних завдань, як-от охорона громадського порядку, боротьба з тероризмом, кіберзлочинністю, протидія корупції та забезпечення державного кордону;

– значна увага приділяється розвитку як професійних, так і загальних компетентностей. Серед них – здатність працювати в команді, ухвалювати обґрунтовані рішення в екстремальних умовах, використовувати сучасні цифрові та інформаційні технології. Це дозволяє випускникам ефективно діяти в умовах підвищеного психологічного навантаження та складних оперативних ситуацій. Важливою складовою підготовки є також навчання з охорони праці та надання домедичної допомоги, що забезпечує безпеку поліцейських під час виконання службових обов’язків;

– Стандарт регламентує освітній процес на основі Болонської системи, визначаючи мінімальний обсяг навчального навантаження – 1142 години, з яких частина виділяється на консультації та практичну підготовку. Це включає використання сучасних методик і технологій, як-от автоматизовані системи управління, цифрові системи та спеціалізоване програмне забезпечення, що дозволяє підготувати фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасних вимог до правоохоронної діяльності;

– Стандарт передбачає гнучкість освітніх програм, що дозволяє адаптувати їх до потреб регіонів або до змін в оперативній обстановці. Це особливо важливо в умовах постійно змінюваної безпекової ситуації, коли підготовка фахівців має відповідати актуальним викликам. Стандарт також ураховує можливість перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейських, що дозволяє забезпечити безперервність навчання та професійного розвитку упродовж кар’єри;

– на вищому рівні освіти (бакалаврському) стандарти закладають основи підготовки фахівців у галузі цивільної безпеки та правоохоронної діяльності. Випускники бакалаврських програм мають володіти знаннями в галузі законодавства, прав людини, адміністративного та кримінального права, а також бути здатними проводити оперативно-розшукову діяльність й ефективно боротися з такими загрозами, як тероризм, торгівля людьми, кіберзлочинність і незаконний обіг наркотиків. Практична підготовка на

цьому рівні також охоплює не менше 15 кредитів ЄКТС, що дозволяє випускникам застосовувати свої знання в реальних умовах;

– Стандарт вищого рівня освіти (бакалаврського) передбачає можливість продовження навчання на магістерському рівні або здобуття додаткових кваліфікацій у системі освіти для дорослих, що забезпечує академічну мобільність випускників і їх готовність до подальшого професійного зростання.

Отже, стандарти професійної освіти як особливі інструменти публічного адміністрування навчання в Національній поліції України є важливими інструментами публічного адміністрування навчального процесу. Вони визначають ключові засади, зміст і принципи підготовки поліцейських кадрів, забезпечуючи комплексний підхід до їхньої підготовки. Ці стандарти орієнтовані на формування фахівців, здатних виконувати завдання із забезпечення оборони держави та охорони правопорядку, захисту прав і свобод громадян, а також протидії злочинності як у мирний час, так і в умовах воєнного стану. Важливим аспектом є гнучкість освітніх програм, що дозволяє адаптувати їх до змін у безпековій ситуації та до потреб регіональних особливостей. Ця адаптивність забезпечує актуальність підготовки фахівців і можливість їх перепідготовки та підвищення кваліфікації, що сприяє безперервності професійного розвитку упродовж кар'єри.

## **Висновки до розділу 2**

1. З'ясовано, що актуальність наукового аналізу інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України значно зросла в умовах повномасштабного російського вторгнення. Сучасні проблеми, як-от забезпечення правопорядку під час воєнного стану та проведення стабілізаційних заходів на звільнених територіях, вимагають якісної підготовки працівників поліції. Інструменти публічного

адміністрування дозволяють оптимізувати освітній процес і адаптувати його до нових умов, що сприяє підготовці кадрів, здатних швидко реагувати на загрози, які виникають внаслідок агресії.

2. Наукове розуміння класичних інструментів публічного адміністрування, що використовуються у професійній підготовці в Національній поліції України, охоплює широкий спектр правових та адміністративних механізмів. Вони регулюють процес підготовки кадрів для забезпечення правопорядку. Серед класичних інструментів публічного адміністрування варто відзначити видання нормативно-правових актів, ухвалення адміністративних рішень, укладання адміністративних договорів, а також планування освітньої діяльності та контроль за її виконанням.

3. Видання підзаконних нормативно-правових актів, затверджених наказами вищих, центральних і локальних адміністративних органів, деталізує вимоги до навчання поліцейських, критерії їхнього відбору та стандарти освітньої діяльності. Адміністративні рішення та акти планування спрямовані на встановлення конкретних завдань і планів навчання, регулювання діяльності навчальних закладів поліції, зокрема академій патрульної поліції. Планування освітнього процесу сприяє чіткій організації навчальних програм і забезпечує їх ефективне виконання.

4. Адміністративні договори є важливим елементом співпраці навчальних закладів з іншими установами, що дозволяє впроваджувати практичну підготовку, залучати кваліфікованих спеціалістів та використовувати сучасні технології навчання, як-от мультимедійні тири або навчальні полігони. Фактичні дії, включно з реальними навчальними процесами, як-от тренінги з фізичної, тактичної та вогневої підготовки працівників поліції, сприяють розвитку необхідних знань і навичок для ефективного виконання службових завдань.

5. Наукові положення щодо освітніх інструментів публічного адміністрування в Україні базуються на низці правових та освітніх актів, зокрема на Законі України «Про освіту». Основними інструментами

публічного адміністрування в системі професійної освіти є затвердження освітніх стандартів, розроблення навчальних програм, оцінювання якості освіти, забезпечення академічної доброчесності, ліцензування навчальних закладів, акредитація освітніх програм та моніторинг якості освіти.

6. Підзаконні нормативно-правові акти, що використовуються для управління професійним навчанням у Національній поліції України, мають такі основні ознаки: вони створюються на основі Конституції та чинного законодавства, зокрема законів «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про Національну поліцію», що надає їм правову силу. Ці акти є письмовими документами, ухваленими уповноваженими адміністративними органами, і виконують регульовальну функцію, установлюючи, уточнюючи та вдосконалюючи норми, що стосуються підготовки поліцейських. Вони роз'яснюють та конкретизують правові норми, забезпечуючи чіткість та ефективність адміністративної діяльності у сфері професійної підготовки поліцейських. Вони створюють правові основи для організації та забезпечення функціонування системи професійного навчання, зокрема через визначення правил та положень для реалізації навчальних програм і підготовки кадрів Національної поліції України.

7. Адміністративні акти, що ухвалюються для забезпечення професійної підготовки в Національній поліції України, мають односторонній характер, тобто ухвалюються без потреби погодження з особами, на яких вони спрямовані. Вони є індивідуальними, оскільки регулюють правовий статус конкретних осіб або груп осіб, і мають юридичну значущість. Ці акти врегульовують конкретні ситуації, пов'язані з навчальним процесом, мають зовнішню дію, оскільки їхні наслідки поширюються на правовідносини між курсантами, адміністративними органами та поліцією. Вони підлягають контролю з боку вищих адміністративних органів та можуть бути оскаржені як в адміністративному, так і в судовому порядку.

8. Доведено, що розроблення стандартів професійної освіти є важливим процесом, що охоплює кілька ключових аспектів, орієнтованих на



забезпечення якісної підготовки фахівців, які відповідають сучасним вимогам ринку праці. Основою цього процесу є компетентнісний підхід, що є базою для розроблення навчальних програм і оцінювання результатів навчання. Цей підхід передбачає визначення чітких компетентностей, які мають бути сформовані у випускників, а також результатів навчання, що відповідають професійним вимогам.

9. Основне завдання розроблення стандартів професійної освіти полягає у визначенні чітких вимог до освітнього процесу, які охоплюють структуру навчальних програм, обсяг навчального навантаження, методи оцінювання та зміст підготовки. Стандарти також визначають кваліфікаційні вимоги до фахівців, ураховуючи національні та міжнародні освітні і професійні рамки, як-от Національна та Європейська рамки кваліфікацій. Це сприяє узгодженню освіти з потребами ринку праці на національному та міжнародному рівнях. Етапи розроблення стандартів включають аналіз професійних вимог і тенденцій ринку праці, визначення необхідних компетентностей для конкретних спеціальностей, розроблення навчальних програм і методик навчання на основі цих компетентностей, а також упровадження механізмів оцінювання результатів навчання. Важливим аспектом цього процесу є активна співпраця з роботодавцями, державними установами та освітніми закладами для створення стандартів, що відповідають реальним вимогам професійного середовища.

10. Науковий підхід до розроблення стандартів професійної освіти також передбачає інтеграцію міжнародного досвіду, зокрема використання кращих світових практик стандартизації освіти, що дозволяє випускникам бути конкурентоспроможними не лише на внутрішньому ринку праці, а й на міжнародному. Важливою складовою є гармонізація освітніх стандартів із професійними для регульованих професій, що гарантує високий рівень підготовки фахівців у відповідних галузях. Також стандарти враховують принципи академічної доброчесності, що сприяє забезпеченню прозорості й чесності в освітньому процесі. Підвищення кваліфікації викладачів та

модернізація навчальних ресурсів є невід'ємними складовими процесу забезпечення якості освіти. Стандарти також передбачають систему внутрішнього контролю якості, яка включає моніторинг освітніх програм, оцінювання результатів навчання та постійне вдосконалення методик навчання.

11. З'ясовано, що Державний освітній стандарт із професії «Поліцейський» за спеціалізаціями, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України, визначає основні засади, зміст і принципи підготовки поліцейських у професійних навчальних закладах. Основною метою Стандарту є підготовка фахівців, здатних ефективно виконувати складні завдання із забезпечення правопорядку, охорони громадського порядку, захисту прав і свобод громадян, а також протидіяти злочинності як у мирний час, так і під час воєнного стану. Цей стандарт передбачає комплексний підхід до навчання, що поєднує теоретичну підготовку з практичною. Теоретичні заняття охоплюють різноманітні правові аспекти, включно із законодавством України, міжнародними стандартами з прав людини, адміністративною та оперативно-розшуковою діяльністю. Практична частина навчання здійснюється на полігонах та в навчальних центрах за участю працівників поліції. Це забезпечує формування у здобувачів освіти знань, умінь і навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків, як-от охорона громадського порядку, боротьба з тероризмом, кіберзлочинністю, протидія корупції та забезпечення державного кордону.

12. Стандарт визначає освітній процес відповідно до Болонської системи, установлюючи мінімальний обсяг навчального навантаження в 1142 години, частина яких присвячена консультаціям та практичній підготовці. Він передбачає використання сучасних методик і технологій, як-от автоматизовані системи управління, цифрові системи та спеціалізоване програмне забезпечення. Це дозволяє готувати фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасних вимог до правоохоронної діяльності. Значна увага приділяється розвитку як професійних, так і загальних компетентностей, серед

яких – здатність працювати в команді, ухвалювати обґрунтовані рішення в екстремальних умовах і використовувати сучасні цифрові та інформаційні технології. Це дає змогу випускникам ефективно діяти в умовах підвищеного психологічного навантаження та складних оперативних ситуацій. Важливим аспектом підготовки є також навчання з охорони праці та надання домедичної допомоги, що забезпечує безпеку поліцейських під час виконання службових обов'язків. Він передбачає гнучкість освітніх програм, що дає змогу адаптувати їх до потреб регіонів або змін в оперативній обстановці. Це важливо в умовах постійно змінюваної безпекової ситуації, коли підготовка фахівців має відповідати актуальним викликам. Стандарт також ураховує можливість перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейських, що забезпечує безперервність навчання та професійного розвитку упродовж кар'єри.

13. Доведено, що на вищому рівні освіти (бакалаврському) стандарти закладають основи підготовки фахівців у галузі цивільної безпеки та правоохоронної діяльності. Випускники бакалаврських програм мають володіти знаннями в галузі законодавства, прав людини, адміністративного та кримінального права, а також бути здатними проводити оперативно-розшукову діяльність і боротися з такими загрозами, як тероризм, торгівля людьми, кіберзлочинність і незаконний обіг наркотиків. Практична підготовка охоплює не менше 15 кредитів ЄКТС, що дозволяє випускникам застосовувати свої знання в реальних умовах. Стандарт вищої освіти передбачає можливість продовження навчання на магістерському рівні або здобуття додаткових кваліфікацій у системі освіти для дорослих, що сприяє академічній мобільності випускників і їхній готовності до подальшого професійного зростання.

### РОЗДІЛ 3

## ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

### 3.1. Європейський досвід публічного адміністрування професійного навчання поліції

Кодекс поведінки для посадових осіб правоохоронних органів, ухвалений резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї 17 грудня 1979 року визначає, що поліція має діяти як служба, яка забезпечує безпеку та захист громадян, дотримуючись норм національного та міжнародного права. Працівники поліції мають поважати та захищати людську гідність, а також права людини – усіх осіб незалежно від їхнього соціального статусу, походження, релігійних чи політичних переконань. Відповідно до цього працівники поліції зобов'язані утримуватись від будь-яких дій, що порушують права людини, зокрема уникаючи катувань, дискримінації та нелюдського поводження. Офіцери поліції, які працюють у країнах, де правоохоронні функції здійснюються військовими або силами державної безпеки, також мають керуватися цими принципами, зокрема в забезпеченні прав на життя, свободу та особисту недоторканність. Визначається, що поліція має бути відкритою до громадського контролю та працювати задля забезпечення справедливості, порядку й верховенства права, надаючи допомогу тим, хто цього потребує через надзвичайні особисті або соціальні обставини. Поліцейські мають не тільки уникати корупційних дій, але й активно протидіяти їм, повідомляючи про будь-які порушення через відповідні канали. Вони мають забезпечувати повагу до прав людини та людської гідності, дотримуватися національних та міжнародних норм. Їх обов'язки включають спостереження за дотриманням Кодексу, повідомлення про можливі порушення, збереження дисципліни та підтримку громадської безпеки [171].

Рада Європи виписує відповідні професійні й етичні вимоги до працівників поліції. Так, із професійного погляду, поліцейський зобов'язаний мати глибокі знання національного законодавства, а також міжнародних правових норм, зокрема Європейської конвенції з прав людини. Його обов'язки включають підтримання публічного порядку, забезпечення громадської безпеки, а також розслідування та запобігання правопорушенням. Поліцейський має бути добре обізнаний щодо своїх повноважень та обмежень, уміти застосовувати правомірну силу лише у випадках крайньої потреби та відповідно до закону. Важливою частиною професійної підготовки працівника поліції є вміння діяти у складних, іноді небезпечних умовах, зокрема під час надзвичайних ситуацій, збройних конфліктів або іноземної окупації. Він має знати процедури затримання осіб, надання їм правової допомоги та медичної допомоги, а також забезпечувати дотримання їхніх прав під час перебування під вартою. Поліцейський має володіти навичками комунікації, зокрема вмінням надавати інформацію громадянам та підтримувати зв'язки з громадськими організаціями. Етичні вимоги до працівника поліції полягають у дотриманні ним високих моральних стандартів. Він зобов'язаний діяти чесно, неупереджено, з повагою до гідності кожної людини незалежно від її раси, релігійних чи політичних переконань. Поліцейський не має права брати участь у діях, які порушують права людини, зокрема у випадках катування, жорстокого або нелюдського поводження. Він має виконувати лише законні накази, а у разі отримання незаконного наказу – відмовитися від його виконання та повідомити про це керівництву. За невиконання протиправних наказів працівника поліції не може бути притягнуто до відповідальності. Поліцейський несе особисту відповідальність за свої дії та за дії своїх підлеглих. У разі порушення закону він має бути готовий відповісти перед правосуддям. Водночас працівники поліції мають право на захист від необґрунтованих звинувачень і на юридичну підтримку, а також на справедливу оплату праці, яка враховує ризики та відповідальність їхньої роботи. Загалом від поліцейського вимагається бути професійним, етично

стійким і соціально відповідальним працівником, який поважає права людини та дотримується принципів законності в своїй діяльності [51].

Європейський кодекс поліцейської етики, ухвалений Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 року, установлює, що поліція має працювати згідно з принципами верховенства права, підтримуючи публічний спокій та захищаючи основні права і свободи людини. Поліція є державним органом, її діяльність має відповідати національному та міжнародному законодавству, а законодавство щодо поліції має бути доступним і зрозумілим для громадськості. Роль поліції в системі кримінальної юстиції відокремлена від судової влади, і має бути забезпечена співпраця з прокуратурою без виконання судових функцій. Організація поліції має сприяти позитивним зв'язкам із громадськістю, ефективно запобігати корупції та забезпечувати публічну відповідальність. Відбір та підготовка працівників поліції мають здійснюватися на основі кваліфікації, з урахуванням культурних і соціальних аспектів. Поліцейські мають поважати права людини та діяти згідно з принципами недискримінаційності та неупередженості. Поліція має забезпечувати належне ставлення до затриманих, а дисциплінарні заходи щодо поліцейських підлягають незалежному контролю. Кодекси етики мають бути розроблені в кожній державі-члені Ради Європи для забезпечення належної поведінки поліцейських [56].

Отже, міжнародні та європейські основоположні джерела м'якої дії визначають, що у процесі професійного навчання працівникові поліції має прищеплюватися широкий спектр професійних знань, навичок та цінностей:

- насамперед він має досконало знати національне та міжнародне законодавство, зокрема Європейську конвенцію з прав людини, а також інші правові норми, що регулюють діяльність поліції. Важливою складовою є вміння застосовувати правомірну силу виключно в межах потреби та відповідно до закону. Працівник поліції має бути добре підготовленим до роботи в надзвичайних умовах, як-от збройні конфлікти, надзвичайний стан або іноземна окупація;

– до його обов’язків входить підтримання громадського порядку, захист прав і свобод громадян, забезпечення їхньої безпеки, а також розслідування правопорушень і запобігання злочинам. Поліцейський має володіти знаннями щодо процедур затримання, надання правової та медичної допомоги, а також забезпечення гідного ставлення до осіб, затриманих за підозрою у правопорушеннях. Його діяльність має бути спрямована на захист життя і здоров’я громадян, дотримання їхніх прав на свободу та особисту недоторканність;

– з етичного погляду, працівник поліції має дотримуватися високих моральних стандартів. Він зобов’язаний діяти чесно, неупереджено, поважаючи людську гідність і права кожної людини незалежно від її раси, релігійних або політичних переконань. Поліцейський не може брати участь у катуваннях, дискримінації або інших формах нелюдського чи принизливого поводження. Виконує лише законні накази, а у випадку отримання протиправних наказів може відмовитися їх виконувати й повідомляє про це відповідні органи;

– поліцейський має бути готовий нести особисту відповідальність за свої дії та дії своїх підлеглих. У разі порушення закону він підлягає відповідальності перед правосуддям, однак має право на захист від необґрунтованих звинувачень та юридичну підтримку;

– цінності, які мають бути прищеплені поліцейським у процесі професійного навчання, – це повага до прав людини, верховенство права, справедливість, чесність, етичність і соціальну відповідальність. Він має сприяти налагодженню позитивних стосунків із громадськістю, активно боротися з корупцією та працювати на забезпечення безпеки і справедливості в суспільстві.

Правовий статус поліцейського в Естонії (ест. *politseinik* – укр. поліцайник) регулюється відповідними розділами законодавства про поліцію та прикордонну охорону. Поліційна служба є особливим видом державної служби, яка охоплює виконання обов’язків в Управлінні поліції та

прикордонної охорони, Управлінні поліції національної оборони або у вищих навчальних закладах внутрішньої оборони. Поліцайник, як офіцер поліції, виконує свої обов'язки відповідно до встановлених посад, і його службове звання присвоюється від імені Естонської Республіки. Служба в поліції є державним обов'язком, який вимагає дотримання національного та міжнародного законодавства, а також суворих етичних стандартів. Працівник поліції зобов'язаний підтримувати публічний порядок, забезпечувати громадську безпеку, розслідувати правопорушення і запобігати злочинам. Його діяльність має бути законною і спрямованою на захист прав і свобод громадян. Він також підлягає громадському та внутрішньому контролю, що включає відповідальність за його дії перед законом і керівництвом. Поліцайники мають чітко визначені права, обов'язки та етичні вимоги. Вони мають діяти чесно, неупереджено, поважати людську гідність, не брати участь у корупційних діях і катуваннях, а також дотримуватися норм національного та міжнародного права. Також працівник поліції має право на отримання відповідної оплати праці, соціальні пільги, а також компенсацію за носіння уніформи та інші пов'язані з професійною діяльністю видатки. Особлива увага приділяється підготовці поліцайників. Курсант, що навчається за спеціальністю поліцайника чи прикордонника, є слухачем закладу вищої освіти внутрішньої оборони і має відповідати вимогам професійної підготовки. Його підготовка включає вивчення правових норм, соціальних аспектів, а також практичні знання та навички, потрібні для виконання службових обов'язків. Поліцайник має службове посвідчення, яке має пред'являти під час виконання службових завдань [185].

На думку А. Рідамяє, професійне навчання працівників поліції є важливим аспектом забезпечення внутрішньої безпеки держави. Він вважає, що в умовах зростання терористичних загроз, збройних конфліктів та глобалізації висувуються підвищені вимоги до кваліфікації поліцайників. Для підтримки високого рівня компетентності та професіоналізму працівники поліції мають постійно вдосконалювати свої знання та навички. Важливою



частиною цього процесу є розроблення системи підготовки та перепідготовки поліцейників, яка включає навчальні програми, що відповідають сучасним вимогам безпеки. Це потребує створення кваліфікаційних рамок для оцінювання та порівняння рівня компетенцій працівників поліції не тільки на національному, а й на міжнародному рівні. Зокрема, підкреслюється потреба встановлення системи навчання в університетах внутрішньої безпеки, яка б включала спеціалізовану підготовку для виконання завдань з особистої охорони осіб. У поліції також мають бути розроблені стандартизовані навчальні програми та курси підвищення кваліфікації, які б забезпечували отримання відповідних сертифікатів і кваліфікацій. Така система дозволить поліпшити підготовку кадрів, мотивувати працівників поліції до постійного професійного зростання та відповідати новим викликам сучасного світу. Особлива увага приділяється тому, що підготовка охоронців має відповідати європейським стандартам та бути визнаною на міжнародному рівні. Це у свою чергу дозволить підвищити ефективність співпраці між державами у сфері внутрішньої безпеки, обміну досвідом та координації дій [187].

Професійні вимоги до працівників поліції Естонії встановлюються законодавством і мають значний вплив на їхню кар'єру. Основними критеріями для прийому на службу в поліцію є повна дієздатність, громадянство Естонії, принаймні середня освіта, відповідний рівень володіння естонською мовою та відповідність вимогам до фізичної та професійної придатності. Кандидати проходять медичний огляд, а також перевірку на відповідність моральним і етичним стандартам, включаючи перевірку відсутності судимості, участі в корупційних правопорушеннях або наявності підозр у кримінальних провадженнях. Поліцейники мусять мати хорошу фізичну підготовку, відповідний рівень освіти та професійну кваліфікацію. Їхня придатність до служби регулярно перевіряється, і в разі невідповідності вони можуть бути відсторонені від служби. Кар'єрний розвиток працівника поліції залежить від бездоганної служби, наявності відповідної освіти, досвіду та виконання вимог до професійної підготовки. Кар'єра поліцейника також

включає можливість підвищення в службовому званні. Підвищення можливе, якщо він виконав вимоги до служби, має необхідний стаж роботи на посаді та не має дисциплінарних стягнень. Пониження в посаді застосовується тільки як дисциплінарне стягнення і триває рік. Службове звання може бути підвищено більше ніж на одну категорію, якщо це виправдано характером служби [185].

Наукові узагальнення естонських учених щодо професійного навчання працівників поліції підкреслюють, що спеціальна підготовка є процесом безперервного навчання, необхідним для забезпечення адекватної реакції працівників поліції у ситуаціях ризику. Належне навчання використанню негайної сили та розуміння відповідних правових підстав є ключовими аспектами підготовки. Стратегії вдосконалення підготовки поліцейників включають збільшення практичної підготовки, а також кращу інтеграцію законодавства, що регулює застосування сили, в навчальні програми. Важливим є також адаптація програм підготовки до міжнародних стандартів та специфічних потреб поліційних підрозділів [178].

Отже, правовий статус працівника поліції в Естонії визначається законодавством, яке регулює діяльність поліції та прикордонної охорони. Поліційна служба є формою державної служби. Поліцейник виконує свої обов'язки в межах Управління поліції, прикордонної охорони та інших підрозділів, підпорядковується суворим вимогам національного та міжнародного законодавства. Він зобов'язаний підтримувати громадський порядок, забезпечувати безпеку та захищати права громадян. Працівник поліції має право носити службову форму та службове посвідчення, які підтверджують його статус.

Працівники поліції в Естонії мають володіти необхідними професійними знаннями, які включають розуміння національного законодавства, правозастосовних актів та міжнародних норм. Їх етична поведінка регулюється стандартами чесності, неупередженості, поваги до прав людини та заборони будь-якої форми корупції чи катувань. Поліцейники зобов'язані діяти відповідно до етичних норм і принципів, що регулюють їхні

службові обов'язки. Підготовка працівників поліції в Естонії має велике значення, зокрема в умовах зростання терористичних загроз і міжнародних викликів. Навчання включає як теоретичні, так і практичні аспекти, пов'язані з виконанням службових обов'язків. Значна увага приділяється адаптації навчальних програм до міжнародних стандартів. Під час підготовки працівники поліції мають опанувати практичні навички використання сили в екстремальних ситуаціях та вивчити законодавчу базу, яка регулює такі дії. Навчання відбувається у вищих навчальних закладах внутрішньої безпеки, і спеціальні курси підвищення кваліфікації є обов'язковими для всіх працівників поліції.

Засади діяльності поліції Швеції базуються на принципах підтримання громадського порядку та безпеки, а також надання допомоги суспільству. Основні завдання поліції включають запобігання, виявлення та розслідування злочинів, забезпечення громадського порядку, захист населення та надання допомоги у випадках, коли це доцільно. Поліцейські операції здійснюються Управлінням поліції та поліцією безпеки. Поліція також виконує спеціальні завдання з охорони свідків та інших осіб, яким загрожує небезпека, на підставі спеціальних нормативних актів. Управління поліції включає кілька департаментів, зокрема Національний оперативний департамент, який координує поліцейську діяльність на національному рівні, та Департамент спеціальних розслідувань, що відповідає за кримінальні справи щодо співробітників поліції, прокурорів та суддів. Також Національний центр криміналістичних досліджень виконує судово-експертні завдання та проводить розслідування. Поліція безпеки відповідає за запобігання злочинам проти національної безпеки та тероризму, а також розслідування та переслідування таких злочинів. Поліція безпеки також виконує завдання з охорони державного керівництва та інших осіб, визначених урядом. Вона несе особливу відповідальність за виконання завдань, визначених законодавством. Правовий статус поліцейського (шв. polis – укр. поліс) визначається як посадова особа Управління поліції або поліції безпеки. Полісмен виконує свої

обов'язки відповідно до законодавства та інструкцій уряду, що забезпечує виконання їхніх функцій у правовій сфері та відповідно до законодавства [182].

У Швеції для вступу на поліцейську підготовку кандидату потрібно бути громадянином Швеції та досягти 18 років на момент подання заявки, при цьому верхньої вікової межі для подачі заявки не існує. Кандидат має мати шведське водійське посвідчення категорії В, хоча заявку можна подавати і без нього, але на момент початку навчання посвідчення повинно бути дійсним. Кандидат має вміти плавати 150 метрів брасом, 25 метрів на спині без рук, витягнути манекен з глибини 1,5 метра та буксирувати його 10 метрів, а іспит з плавання потрібно пройти упродовж 10 хвилин без перерв. Медичні вимоги включають зір не менше 0,1 без корекції та 0,8 з корекцією в кожному оці, нормальний кольоровий зір, слух, де середній тон найгіршого вуха не має перевищувати 20 дБ на частотах 500, 1000 і 2000 Гц та не більше 30 дБ на частотах 3000, 4000 і 6000 Гц, а також індекс маси тіла (ІМТ) у діапазоні від 18 до 33. Фізичні вимоги перевіряються на велоергометрі, і для успішного проходження тесту кандидат має досягти рівня фізичної працездатності не менше 5 для чоловіків та 3 для жінок. Психологічні вимоги передбачають, що кандидат має мати базову психологічну стабільність та впевненість, які є необхідними для роботи в поліції, і ці риси мають бути у кандидата з самого початку, оскільки їх не можна розвинути під час навчання. Кандидат має мати повну середню освіту або відповідний рівень кваліфікації, причому є варіанти для тих, хто не має атестату про середню освіту, але має інші спеціальні кваліфікації або досвід роботи. Додаткові вимоги включають обов'язковий негативний тест на наркотики, а також перевірку безпеки, яка включає співбесіду та перевірку записів [172].

Професійне навчання працівників поліції у Швеції є складним і багатостороннім процесом, що поєднує теоретичну та практичну підготовку, спрямовану на формування широкого спектра знань і навичок, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків. Базове навчання триває чотири

семестри і передбачає денну форму, яку можна пройти як у кампусі, так і дистанційно. Обидва варіанти забезпечують однакову компетенцію, з акцентом на польові навчання, практичні вправи, тактику, самозахист і роботу зі зброєю. Важливо, що після завершення навчання студенти проходять шестимісячне оплачуване стажування, що дозволяє на практиці застосувати отримані знання. Програма підготовки охоплює низку дисциплін, серед яких право, кримінологія, поведінкові науки, соціальна робота, політологія, медицину, а також спеціальні поліцейські предмети, як-от запобігання злочинності, розслідування злочинів, методологія допитів, криміналістика, управління конфліктами, ІТ та системи зв'язку, дорожня безпека та поліцейське тактичне водіння. Особлива увага приділяється розвитку фізичних здібностей, адже самозахист та інші фізичні навички є важливою складовою роботи полісмена. Для цього студенти проходять фізичну підготовку, включно з вправами на силу та витривалість. Крім технічних і правових аспектів, важливим елементом навчання є вивчення етики, прав людини та цінностей, що допомагає майбутнім працівникам поліції формувати усвідомлене ставлення до своїх обов'язків і професійної відповідальності. Під час навчання постійно підвищується самосвідомість студентів та їх здатність ухвалювати відповідальні рішення в різних ситуаціях. Що стосується форми навчання, то воно доступне в п'яти університетах Швеції – Умео, Седертерні (Стокгольм), Боросі, Векше та Мальме. Дистанційне навчання дозволяє студентам поєднувати навчання з роботою, навчаючись за місцем проживання і відвідуючи кампус лише на навчальні тижні. Також доступна стисла поліцейська підготовка (FPU), яка орієнтована на швидку професійну підготовку фахівців із різних сфер для роботи у поліції. Останній семестр навчання включає оплачуване стажування, де студенти працюють під наглядом досвідчених полісменів, які пройшли спеціальну підготовку для наставництва. Це стажування забезпечує практичну підготовку в різних аспектах поліцейської діяльності, дозволяючи студентам зміцнити свої знання та впевненість у виконанні обов'язків поліцейського. Після завершення навчання

та успішного проходження перевірки безпеки випускники отримують пропозицію постійної роботи в поліції з шестимісячним випробувальним терміном. Отже, професійне навчання працівників поліції у Швеції є не лише освітою, а й комплексною програмою, яка готує фахівців до широкого спектру завдань, включаючи захист громадян, боротьбу зі злочинністю, управління конфліктами та забезпечення громадської безпеки [183].

Професійне навчання працівників поліції у Швеції ґрунтується на поєднанні теоретичної та практичної підготовки, що охоплює різні аспекти поліцейської діяльності. Програма навчання триває чотири семестри, під час яких кандидати проходять денну або дистанційну форму навчання. Основні теми навчання включають право, кримінологію, соціальні науки, політологію, методику розслідувань, криміналістику та питання безпеки дорожнього руху. Особлива увага приділяється розвитку навичок самозахисту, управління конфліктами та поліційної тактики, які є необхідними для виконання службових обов'язків. Навчання також охоплює роботу зі зброєю та фізичну підготовку. Важливим компонентом є інтеграція етичних питань, прав людини та цінностей упродовж усього навчального процесу. Це дозволяє підготувати полісменів до вирішення складних ситуацій, які потребують як твердої позиції, так і комунікативних навичок. Також значна увага приділяється самосвідомості майбутніх працівників поліції і їхній здатності ухвалювати виважені рішення у різних умовах. Навчання в університетах доповнюється шістьма місяцями оплачуваної аспірантури під керівництвом досвідчених працівників поліції. Це дає змогу студентам закріпити та поглибити отримані знання, а також на практиці застосовувати навички у реальних ситуаціях. Студенти вчаться виконувати свої обов'язки у законний та професійний спосіб з урахуванням сучасних проблем суспільства. Шведська система професійної підготовки поліцейських також передбачає можливості заочного та дистанційного навчання, що дозволяє кандидатам поєднувати навчання з роботою. Дистанційне навчання здійснюється за умови періодичних візитів до університетських кампусів для практичних занять. Після завершення навчання

та аспірантури працівники поліції отримують постійні посади у відділеннях поліції та можуть пройти додаткову підготовку для кар'єрного росту [175].

Отже, професійне навчання працівників поліції у Швеції характеризується такими особливостями:

- основні засади діяльності поліції Швеції базуються на забезпеченні громадського порядку, безпеки та наданні допомоги суспільству. Поліція виконує завдання з попередження, виявлення та розслідування злочинів, захисту населення та громадського порядку. Поліційні операції здійснюються через Управління поліції та Поліцію безпеки, які також займаються спеціальними завданнями, як-от охорона свідків і осіб, яким загрожує небезпека;

- полісмен у Швеції є посадовою особою органу поліції або Поліції безпеки. Він виконує свої обов'язки на підставі законодавства, урядових інструкцій та нормативних актів. Працівники поліції зобов'язані діяти відповідно до закону, забезпечуючи правопорядок і безпеку в суспільстві;

- для вступу на поліцейську підготовку кандидат має бути громадянином Швеції, досягти 18 років (без верхньої вікової межі) і мати шведське водійське посвідчення категорії В (обов'язково на момент початку навчання). Вимоги включають також фізичну підготовку (плавання), проходження медичних і психологічних тестів, а також перевірку безпеки.

- навчання у Швеції складається з чотирьох семестрів денного або дистанційного навчання. Програма поєднує теоретичні та практичні заняття з акцентом на тактику, самозахист, роботу зі зброєю, а також навчання в реальних умовах. Навчання завершується шестимісячною оплачуваною аспірантурою під наглядом досвідчених працівників поліції;

- поліційна підготовка в Швеції доступна в п'яти університетах – Умео, Седертерні (Стокгольм), Борсі, Векше та Мальме. Навчання можна проходити на денній формі або дистанційно, де здобувачі навчаються за місцем проживання з періодичними візитами на практичні заняття;

– програма навчання охоплює дисципліни, як-от право, кримінологія, соціальні та поведінкові науки, політологія, методологія розслідувань, криміналістика, управління конфліктами, безпека дорожнього руху, поліцейське водіння, а також фізична підготовка і самозахист. Особлива увага приділяється вивченню етики, прав людини та цінностей, що допомагає працівникам поліції ухвалювати відповідальні рішення в різних ситуаціях.

Закон про поліцію 1993 року Нідерландів (BWBR0006299) є нормативно-правовим документом, що закріплює засади організації та діяльності поліції, визначає її завдання, структуру та підпорядкування органам державної влади. Основна мета закону – встановити нові правові норми для діяльності поліції. Поліція в Нідерландах відповідальна за підтримання громадського порядку, забезпечення правопорядку та надання допомоги громадянам у межах чинного законодавства. Вона також виконує функції розслідування кримінальних злочинів, забезпечує безпеку в суспільстві та співпрацює з іншими державними органами. Організація поліції є такою: складається з 25 регіональних підрозділів та однієї національної поліції. Закон встановлює структуру керівництва, визначає компетенції та повноваження начальників поліції та їхніх заступників. Управління поліцією здійснюється на різних рівнях, зокрема регіональні підрозділи підпорядковуються обласним радам та прокурорам. Окрім регіональної поліції, у Нідерландах діє Агентство національної поліції, яке відповідає за виконання національних і спеціалізованих поліцейських завдань. Це агентство займається збором та обробкою інформації, забезпеченням безпеки високопосадовців та міжнародною співпрацею з правоохоронними органами. Поліцейські в Нідерландах є державними службовцями (нідерл. *politieagent* – укр. політіагент), які виконують завдання поліції відповідно до закону. Вони мають право застосовувати силу в законний спосіб, забезпечувати правопорядок і мають низку спеціальних повноважень, включаючи можливість вимагати пред'явлення документів, що посвідчують особу. Закон передбачає тісну співпрацю поліції з іншими державними органами, зокрема Королівською



військовою поліцією та міжнародними правоохоронними структурами. Установлюються також механізми координації між прокурорами, керівництвом поліції та місцевими органами влади. Працівники поліції призначаються на посади і проходять підготовку згідно з установленими кваліфікаційними вимогами, а їх діяльність контролюється як на місцевому, так і на національному рівнях. Управління поліцією здійснюється через регіональні органи та національне агентство, що відповідає за координацію та контроль поліцейських дій [184].

Для того, щоб стати політіагентом (поліцейським) у Нідерландах, кандидати мають відповідати ряду вимог. Насамперед вони мають мати відповідний диплом попередньої освіти (наприклад, диплом VMBO-TL/GL, MBO-3 або MBO-4) або сертифікат про перехід до 4 HAVO/VWO. Якщо в кандидата немає відповідного диплома, він може скласти вступний іспит. Для навчання на ступінь бакалавра, необхідний для таких посад, як детектив або керівник поліції, потрібен диплом HBO. Окрім цього, кандидати мусять мати голландське громадянство, оскільки це є вимогою закону, і володіти нідерландською мовою на рівні щонайменше B1. Важливою вимогою є також наявність водійського посвідчення категорії B, яке потрібно отримати упродовж перших дев'яти місяців навчання, і це має бути посвідчення для автомобілів із механічною коробкою передач. Також кандидат має бути фізично здоровим, володіти хорошими спортивними навичками, зокрема швидкістю, силою, витривалістю та спритністю. Також потрібно добре плавати. У поліції також висувають вимоги до моральної та емоційної стабільності кандидата. Він має бути емоційно стійким, вміти справлятися з психологічними проблемами та уникати залежностей. Також політіагенти мають бути надійними та морально стійкими, оскільки вони будуть працювати з конфіденційною інформацією та стикатися зі складними етичними дилемами. Під час процедури відбору, яка триває близько шести місяців, кандидати проходять кілька етапів перевірки, включаючи когнітивні тести, медичний огляд, перевірку на фізичну підготовку та психологічну

оцінювання. Тільки після успішного проходження всіх етапів відбору кандидати можуть розпочати навчання у поліції [190].

Навчання в академії поліції Нідерландів включає як теоретичну, так і практичну підготовку. Після вступу студент призначається до підрозділу поліції, де проходить стажування. Курс базується на денній формі навчання й у середньому займає 38 годин на тиждень. Вступ до Академії вимагає відповідної попередньої освіти, яка варіюється залежно від курсу. Навчання можливе на різних рівнях, включаючи середню та вищу професійну освіту. Після завершення бакалаврату є можливість скоротити тривалість навчання. У Поліційній академії Нідерландів існує інститут звільнення від екзаменаційних завдань. В Академії поліції дозволяють студентам отримати звільнення від окремих іспитів за результатами оцінювання їх знань, умінь і досвіду. Для цього потрібно подати портфоліо з резюме, дипломами та описом професійного досвіду. Процедура прийому здійснюється за методикою STARR (ситуація, завдання, дія, результат і роздуми), де студент демонструє свій рівень знань і навичок. Якщо студент вважає, що частину навчання він уже опанував, він може подати заявку на звільнення від певних екзаменаційних завдань також за методом STARR [189].

При цьому на вищому управлінському поліційному рівні Нідерландів здійснюються певні заходи щодо підвищення ефективності професійного навчання політіагентів. Так, відбуваються обговорення з міністром безпеки і юстиції питань щодо реорганізації Поліційної академії та її ролі в системі національної поліції Нідерландів. Комісія зазначила, що існує зв'язок між реорганізацією Академії та Національної поліції, що спричинило занепокоєння серед персоналу через зміни в управлінні та функціях. Члени комісії висловлювали сумніви щодо доцільності поєднання обох реорганізацій одночасно. Було піднято питання про вплив бюджетних скорочень на якість освіти в Академії, деякі з них вже реалізовані, але нові скорочення викликали особливе занепокоєння. Також обговорювалася проблема недостатньої

координації між Поліційною академією та Національною поліцією Нідерландів, включаючи роботу навчальних систем та кадрові питання [189].

Отже, досвід професійного навчання публічного адміністрування в Нідерландах доводить, що:

- поліція Нідерландів складається з 25 регіональних підрозділів та одного національного агентства, яке відповідає за спеціалізовані поліційні завдання. Основні функції поліції включають підтримання громадського порядку, забезпечення правопорядку, розслідування кримінальних злочинів та надання допомоги громадянам. Організація поліції функціонує на різних рівнях управління та тісно співпрацює з місцевими органами влади і прокуратурою;

- працівники поліції є державними службовцями, які виконують свої обов'язки відповідно до закону про поліцію. Вони наділені правом застосовувати силу у випадках, передбачених законом, а також мають спеціальні повноваження, зокрема право вимагати документи, що посвідчують особу, і проводити розслідування злочинів. Політіагенти мають дотримуватися етичних стандартів і діяти неупереджено;

- кандидати на посади політіагентів мають мати відповідну освіту нідерландське громадянство й володіти нідерландською мовою на рівні B1. Вони проходять медичний огляд, когнітивні тести, фізичну підготовку та психологічну оцінювання. Процедура відбору займає близько шести місяців і включає декілька етапів перевірки;

- професійне навчання працівників поліції здійснюється в Поліцейській академії Нідерландів, яка пропонує різні курси для різних рівнів професійної освіти. Студенти чергують теоретичні заняття з практичними стажуваннями в підрозділах поліції;

- навчання в Поліцейській академії є денним і займає приблизно 38 годин на тиждень. Курси включають базову підготовку для агентів та спеціалізовані програми для детективів і керівників поліції. Після завершення

бакалаврату можливо скоротити тривалість навчання. Програми навчання передбачають фізичну, правову та психологічну підготовку;

– Поліційна академія Нідерландів постійно вдосконалює свої програми з метою підвищення ефективності професійної підготовки. Обговорюються питання реорганізації Академії, покращення координації між Академією та Національною поліцією, а також удосконалення навчальних систем і кадрових процедур.

Цілі та завдання поліції Норвегії включають надання послуг, необхідних суспільству, забезпечення правової безпеки, захист громадського порядку, запобігання злочинам та іншим порушенням, надання допомоги громадянам у небезпечних ситуаціях, а також співпрацю з іншими державними органами. Поліція має захищати осіб, майно, громадські блага та законну діяльність, забезпечуючи громадську безпеку. У разі потреби поліція має надавати захист і підтримку іншим органам державної влади під час виконання ними своїх обов'язків. Поліція також несе відповідальність за виконання інших завдань, передбачених законом або звичаєм, як-от виконання судових рішень. Поліційні повноваження надаються особам, які мають спеціальну підготовку та відповідно до положень закону. Усі громадяни зобов'язані негайно виконувати накази та знаки, що надаються поліцією. Поліційна діяльність регулюється як національним законодавством, так і міжнародним правом, включаючи угоди з іноземними державами [180].

Поліція Норвегії є національною організацією, підпорядкованою Міністерству юстиції та громадської безпеки, з центральним керівництвом і регіональними підрозділами. Основні завдання норвезької поліції включають охорону громадського порядку, забезпечення безпеки, боротьбу зі злочинністю, розслідування кримінальних справ, надання допомоги громадянам, а також підтримку інших органів влади. Поліція також виконує функції правозастосування, зокрема переслідує порушників закону. Правовий статус поліцейського (норв. *politimann* – укр. політіман) в Норвегії визначається національним законодавством, яке надає поліцейським особливі

повноваження щодо застосування сили, арештів та проведення розслідувань, з урахуванням захисту прав громадян. Поліцейські зобов'язані діяти відповідно до закону, дотримуючись етичних стандартів і прав людини. Вимоги до поліцейського включають наявність громадянства Норвегії, фізичну та психологічну придатність, відсутність судимостей, а також моральну репутацію. Полісмени мають володіти аналітичними та комунікаційними навичками, а також здатністю ухвалювати швидкі рішення в стресових ситуаціях. Щодо навчання, то кандидати на посаду поліцейського зобов'язані пройти три роки навчання у Норвезькому поліцейському коледжі. Програма включає теоретичні курси з права, криміналістики, етики, а також практичні тренінги, що охоплюють фізичну підготовку, самозахист, використання зброї та управління стресом. Після завершення навчання полісмени проходять стажування, де отримують досвід роботи під керівництвом досвідчених офіцерів [176].

Особливості нормативного регулювання діяльності поліції Норвегії включають низку положень, які визначають порядок підтримання громадського порядку, забезпечення безпеки та координацію певних дій громадян. Поліційні статути регулюють місцеве життя, коли муніципалітети ухвалюють правила для контролю за окремими аспектами суспільного життя. Ці правила мають бути затверджені міністерством або іншим відповідним органом. Основні напрямки регулювання включають підтримання миру та порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, запобігання забрудненню, а також питання утримання собак. Власники нерухомості мають обов'язок підтримувати чистоту прилеглих територій, як-от тротуари, та забезпечувати очищення від снігу та сміття під час зими. Також передбачене зобов'язання повідомляти поліцію про масові заходи, що потребують нагляду для забезпечення громадського порядку або безпеки, включаючи танці чи інші соціальні заходи. Для заходів, які потребують суттєвого регулювання дорожнього руху чи безпеки, потрібні спеціальні дозволи. Обмеження щодо участі дітей до 15 років у публічних заходах

передбачають супровід батьків або опікунів. Регулювання діяльності на громадських просторах охоплює, зокрема, акцепторську діяльність та діяльність ломбардів. Жебракування в громадських місцях може бути заборонено або обмежено за певних умов. Контроль за виконанням цих статутів здійснюється поліцією, яка має право вживати заходів та накладати санкції за порушення, включаючи виконання обов'язків за рахунок порушника. Муніципалітети можуть бути наділені правом виконувати деякі положення, як-от забезпечення чистоти вулиць, і накладати штрафи за порушення. Ці статути надають муніципалітетам можливість виконувати певні завдання в межах регулювання громадського порядку, доповнюючи діяльність поліції [177].

Організація та регулювання персоналу поліції Норвегії передбачає високі вимоги до кандидатів на посади, а також чітко визначені правила їх роботи та обов'язків. Кожен, хто бажає працювати в поліції або шерифських службах, включно з Директоратом поліції, має мати бездоганну репутацію та бути придатним для служби. Кандидати на посаду мають подавати вичерпну та розширену поліційну довідку, щоб підтвердити свою поведінку. Співробітники з поліційними повноваженнями мають бути громадянами Норвегії. Призначення на посади керівників поліції, включаючи директора та його заступників, здійснюється на термін до шести років із можливістю повторного призначення. Окремі положення стосуються керівників спеціальних підрозділів, зокрема служби безпеки, де призначення може бути припинене за рішенням Короля без попередження. Керівники таких підрозділів отримують компенсацію упродовж шести місяців після звільнення, за умови, що вони не займають іншу державну посаду. Поліційні службовці мають право діяти в межах усієї території Норвегії. Їм можуть надаватися тимчасові призначення в інші округи або спеціальні підрозділи, і вони зобов'язані виконувати будь-які завдання без огляду на адміністративні кордони. Усі, хто має поліційні повноваження, мають носити поліційні посвідчення та на вимогу показувати їх під час виконання службових

обов'язків. Особливе місце займають положення щодо поведінки полісменів поза службою, зокрема заборона на вживання алкогольних напоїв під час виконання обов'язків або у формі в громадських місцях. У разі підозри в порушенні цієї заборони працівники поліції мають пройти медичний огляд. Персонал поліції також має обов'язок дотримуватися конфіденційності в роботі з інформацією, пов'язаною з кримінальними справами, або іншими службовими завданнями. Порушення цього обов'язку суворо регламентується законодавством. Також працівники поліції зобов'язані проживати на розумній відстані від місця служби і можуть бути викликані на службу в неробочий час у разі потреби [165].

Академія поліції Норвегії є законодавчим органом, що визначає її як центральний навчальний заклад, який займається професійною підготовкою поліцейських. Вона підпорядковується Міністерству юстиції, а її діяльність координується колегією, яка є вищим органом управління. Керівник Норвезького поліцейського коледжу відповідає за загальне керівництво й діяльність Академії. Міністерство встановлює детальні правила щодо складу правління, виборів, призначення членів правління, завдань колегії, а також організації та управління закладом. Прийом на базову освіту в Академії здійснюється приймальною комісією, яку призначає рада. Для вступу кандидат має мати добродісний характер, відповідати встановленим вимогам і бути придатним до служби в поліції або шерифських службах. Кандидати подають вичерпну поліційну довідку, що дозволяє отримати інформацію про закриті кримінальні справи або інші обставини, що можуть вплинути на придатність кандидата. Міністерство визначає детальні правила щодо складу приймальної комісії, вимог до вступу, критеріїв оцінювання та відбору кандидатів. упродовж усього періоду навчання Академія оцінює придатність студентів до служби в поліції. Для цього створюється спеціальна комісія з придатності, яка має право рекомендувати відрахування студентів у разі їхньої непридатності. У серйозних випадках керівник Академії може тимчасово відрахувати студента, а подальше рішення ухвалює колегія. Студент, якого

визнано непридатним, може за рішенням комісії завершити останній рік навчання після спеціального оцінювання. Також студенти, які грубо порушують правила поведінки, за рішенням ради можуть бути відраховані на термін до одного року. За особливо серйозні порушення або загрозу життю чи здоров'ю осіб, з якими студент контактує під час навчання, студент може бути відсторонений на строк до трьох років. Використання заборонених допінгових речовин або відмова від участі в допінг-контролі також може призвести до виключення на термін до трьох років. Рішення про відрахування або виключення можуть бути оскаржені до Міністерства відповідно до Закону про публічне управління. Студенти мають право на допомогу адвоката або іншого помічника у справах щодо придатності, відрахування чи виключення. Правила службової поведінки, тверезості та конфіденційності, що застосовуються до працівників поліції, також поширюються на студентів Академії. Студенти зобов'язані дотримуватися вимог щодо тверезості під час навчання та забезпечувати конфіденційність у роботі з інформацією, пов'язаною зі службовими обов'язками [176].

Навчання в Академії поліції Норвегії здійснюється на рівнях бакалаврату, безперервної освіти та підвищення кваліфікації, а також у магістратурі [174]. Як приклад, навчання за бакалаврською програмою в Академії поліції Норвегії триває три роки і включає теоретичну та практичну підготовку для майбутніх полісменів. Студенти опановують широкий спектр знань і навичок, необхідних для виконання різноманітних поліцейських завдань. Упродовж навчання значна увага приділяється поєднанню лекцій, аудиторних занять, групових вправ і самостійної роботи. Перший рік навчання зосереджений на вивченні таких предметів, як робота цифрової поліції та криміналістика, профілактика злочинності, патрулювання, кримінальне право та процес, тактичні розслідування. Паралельно студенти вивчають етику, суспільну роль поліції та соціальні аспекти поліцейської діяльності. Другий рік навчання передбачає практику під наглядом наставників, де студенти застосовують теоретичні знання в реальних умовах. Вони виконують слідчі та



профілактичні завдання, працюють над комунікацією та етичними аспектами, вдосконалюють оперативні навички та участь у патрулюванні. Також студенти проходять спеціальне навчання з водіння в екстрених ситуаціях і використання поліцейської зброї. Третій рік навчання націлений на поглиблене вивчення методів розслідування, профілактичної роботи та соціальних аспектів злочинності. Студенти також працюють над бакалаврськими роботами, розвиваючи навички дослідження та аналізу. Практичні завдання спрямовані на подальший розвиток оперативних знань, використання тактик і прийомів, спілкування та управління конфліктами. Усі три роки навчання супроводжуються регулярними оцінюваннями та практичними завданнями, що забезпечують всебічну підготовку до служби в поліції [166].

Отже, довід професійного навчання працівників поліції в Норвегії доводить, що:

- поліція Норвегії є національною організацією, підпорядкованою Міністерству юстиції та громадської безпеки. Її діяльність охоплює охорону громадського порядку, забезпечення безпеки, боротьбу зі злочинністю, розслідування кримінальних справ та надання допомоги громадянам. Поліція також забезпечує виконання судових рішень та співпрацює з іншими державними органами. Її основна мета – забезпечення правової безпеки та захист громадського порядку, що регулюється національним і міжнародним законодавством;

- працівники поліції в Норвегії мають особливі повноваження, визначені національним законодавством, які включають застосування сили, арешти та проведення розслідувань. Їхня діяльність регулюється строгими етичними стандартами, і вони мають дотримуватися прав людини. Полісмени мають право діяти на всій території країни, а також можуть отримувати тимчасові призначення в інші округи або спеціальні підрозділи;

- кандидати на посаду полісмена мають бути громадянами Норвегії, відповідати фізичним і психологічним стандартам, не мати судимостей і мати високі моральні якості. Вони також мають володіти аналітичними та

комунікаційними навичками і бути здатними ухвалювати швидкі рішення у стресових ситуаціях. Обов'язковою є трирічна підготовка в поліційному коледжі;

– Академія поліції Норвегії є центральним навчальним закладом, який підпорядкований Міністерству юстиції та забезпечує професійну підготовку полісменів. Академія регулюється колегією, яка є вищим органом управління, і керівником, який відповідає за загальне керівництво. Приймальні комісії оцінюють придатність кандидатів до служби, а також оцінюють студентів упродовж усього навчального процесу;

– програми навчання в Академії поліції Норвегії включають бакалаврат, безперервну освіту, підвищення кваліфікації та магістратуру. Бакалаврська програма триває три роки й охоплює як теоретичну, так і практичну підготовку. Навчальні дисципліни включають право, криміналістику, профілактику злочинності, патрулювання та етику. Під час навчання студенти також проходять стажування та спеціалізовані тренінги з водіння в екстрених ситуаціях і використання зброї.

Закон про поліцію Бельгії здійснює регулювання діяльності працівників поліції, спрямовану на забезпечення правопорядку та захисту прав і свобод громадян. Поліцейський (фр. *policier* – укр. поліцир) зобов'язаний дотримуватись високих стандартів етики, не зловживати наданими ресурсами, зокрема службовим транспортом та обладнанням, а також уникати поведінки, яка може зашкодити репутації служби або викликати недовіру громадськості. Працівники поліції мають діяти згідно із законом, проявляти лояльність до державних інституцій і виконувати свої обов'язки сумлінно. Вони мають відповідати за свої дії, уникати конфлікту інтересів і забезпечувати прозорість у своїй діяльності. Також велика увага приділяється питанням навчання, підтримання фізичної форми та дотримання правил гігієни на робочому місці. Закон про поліцію Бельгії визначає правовий статус працівника поліції, його обов'язки, відповідальність, а також вимоги щодо професійного навчання. Поліцири в Бельгії виконують свої обов'язки відповідно до принципів

верховенства права, захисту прав і свобод громадян та дотримання демократичних інституцій. Визначено, що поліцир є державним службовцем, який виконує завдання як у сфері адміністративної, так і судової поліції. Він має право застосовувати заходи примусу лише відповідно до закону та лише в ситуаціях, які цього вимагають для забезпечення громадського порядку, безпеки або захисту прав людини. При цьому поліцир несе особисту відповідальність за свої дії, зокрема за будь-які порушення законодавства або зловживання службовими повноваженнями. Закон чітко забороняє працівникам поліції використовувати надані їм матеріальні ресурси (транспортні засоби, обладнання, програмне забезпечення) для особистих потреб [179].

Поліцир зобов'язаний дотримуватись принципів непідкупності та поваги до людської гідності, зокрема уникати будь-яких форм дискримінації чи несправедливості під час виконання своїх службових обов'язків. Він також не має права приймати будь-які подарунки чи вигоди у зв'язку зі своєю службовою діяльністю, за винятком символічних дарів, які не впливають на його професійні обов'язки. Працівники поліції мають право та обов'язок постійно вдосконалювати свої професійні знання та навички. Закон передбачає проведення регулярних курсів підвищення кваліфікації, а також навчання щодо змін у законодавстві, етичних норм і практичних аспектів роботи. Крім базового навчання, яке поліцири проходять під час вступу на службу, особлива увага приділяється безперервній освіті та спеціалізованим курсам, що допомагають виконувати професійні обов'язки ефективніше. Поліцири зобов'язані підтримувати належну фізичну форму, оскільки це є потрібною складовою для виконання службових обов'язків. Вони мають постійно розвивати свої компетенції та сприяти підвищенню рівня професіоналізму своїх колег, що підвищує загальну ефективність поліційної служби [169].

Одним із центральних документів, який регулює загальні аспекти службової та іншої поведінки поліцирів, є Кодекс етики поліцейських служб,

затверджений 10 травня 2006 року, що встановлює основні етичні та професійні принципи роботи поліції. Згідно з ним працівники поліції Бельгії зобов'язані дотримуватися прав людини та основних свобод, а також забезпечувати безпеку та захист громадян. Закон вимагає, щоб їхні дії були законними, справедливими та пропорційними обставинам. Кожна операція або втручання мають ґрунтуватися на повазі до прав людини та демократичних цінностей. Поліцири мають діяти під керівництвом та відповідальністю визначених владою осіб. Вони мають забезпечувати правопорядок, захищати людей та їхнє майно, а також сприяти розвитку демократичного суспільства. Особлива увага приділяється захисту вразливих категорій громадян. Професійне навчання працівників поліції в Бельгії займає важливе місце в забезпеченні належної якості їхньої роботи. Закон визначає, що всі працівники поліції мають право на регулярне навчання, підвищення кваліфікації та безперервну освіту. Це стосується як нових працівників, так і тих, хто вже перебуває на службі. Навчання поліцирів включає кілька основних компонентів: усі нові працівники поліції проходять обов'язкове базове навчання (первинне навчання:), яке забезпечує їм потрібні знання та навички для виконання службових обов'язків. Поліцири мають постійно вдосконалювати свої професійні навички (підвищення кваліфікації:). Закон зобов'язує їх стежити за змінами в законодавстві та нововведеннями у сфері їхньої професійної діяльності. Поліцири зобов'язані підтримувати належну фізичну форму, необхідну для виконання службових завдань. Це є обов'язковим елементом їхньої професійної підготовки. Поліцири не тільки відповідають за свій власний розвиток, але й сприяють підвищенню кваліфікації своїх колег. Це сприяє підвищенню загальної ефективності поліційної служби. Також навчання включає аспекти етичної поведінки, поваги до прав і свобод громадян, принципів використання сили, а також норм співпраці з іншими службами та органами влади. Особлива увага приділяється розвитку управлінських навичок для керівного складу поліції. Працівники поліції мають демонструвати високу професійну культуру, виявляти

лояльність до інституцій і діяти відповідально щодо громадськості та своїх колег [170].

До кандидата на посаду поліцера в Бельгії є кілька важливих вимог: він мусить мати бельгійське громадянство і користуватися всіма своїми громадянськими та політичними правами. Обов'язковою умовою є бездоганна поведінка, що підтверджується документом про відсутність судимості, виданим не більше ніж за три місяці до подачі заявки. Також кандидат має подати повну реєстраційну справу до відділу набору та відбору персоналу. Рівень освіти залежить від конкретної посади: для поліцера або агента безпеки диплом не вимагається, для інспектора поліції потрібен атестат про повну середню освіту, для старшого інспектора спеціалізації необхідний ступінь бакалавра, а для комісара поліції – університетський диплом або неуніверситетська довготривала освіта. Кандидат має бути не молодшим за 18 років. Йому потрібно пройти фізичний тест, який включає перевірку загальної фізичної підготовки та спортивної спроможності. Також кандидат мусить мати водійські права категорії В. У процесі відбору кандидати проходять когнітивні тести, спортивні змагання, особистісний тест та медичне обстеження [173].

Академія національної поліції Бельгії (ANPA) є ключовою освітньою установою для підготовки поліцейських кадрів на різних рівнях. Вона займається розробленням та організацією навчальних програм, пов'язаних з усіма аспектами поліцейської діяльності. Основними завданнями ANPA є підготовка кадрів для поліції, розвиток професійної компетенції та забезпечення підвищення кваліфікації офіцерів. Академія функціонує на кількох навчальних майданчиках по всій країні та надає освітні послуги трьома офіційними мовами Бельгії – французькою, нідерландською та, за потреби, німецькою. ANPA тісно співпрацює з іншими акредитованими поліцейськими школами, міжнародними навчальними партнерами та зовнішніми навчальними інститутами для підвищення якості навчання. Кількість студентів, які навчаються в академії, змінюється залежно від набору на конкретні програми, однак до навчальних курсів залучені сотні працівників

поліції різних рангів і спеціалізацій. Академія пропонує кілька основних навчальних програм: Базова підготовка комісарів, Базова підготовка інспекторів з особливою спеціалізацією, Базова підготовка агентів та асистентів із забезпечення безпеки, Судова підготовка для слідчих, Програми академії охоплюють як практичні навички, так і теоретичні знання, потрібні для виконання поліцейських функцій. За результатами успішного проходження навчальних програм випускникам видаються відповідні сертифікати та дипломи, що підтверджують їхню кваліфікацію та компетенції, потрібні для подальшої служби в поліції Бельгії. Ці документи мають офіційне значення і є обов'язковими для просування по службі або виконання спеціалізованих завдань у поліції [164].

Отже, досвід Бельгії щодо публічного адміністрування професійного навчання поліцейських доводить, що:

- основним завданням поліції Бельгії є забезпечення правопорядку, захист прав і свобод громадян, а також забезпечення безпеки суспільства. Поліція відповідає за запобігання злочинності, підтримання громадського порядку та розслідування правопорушень. Поліцири також надають допомогу в надзвичайних ситуаціях, забезпечують безпеку під час масових заходів та співпрацюють із судовими органами для проведення розслідувань;

- поліція Бельгії поділяється на два рівні: федеральну поліцію та місцеву поліцію. Федеральна поліція відповідає за виконання загальнонаціональних завдань, зокрема боротьбу з організованою злочинністю, тероризмом і захист стратегічних об'єктів. Місцева поліція функціонує на рівні муніципалітетів і забезпечує громадський порядок на місцевому рівні. Обидва рівні поліції взаємодіють і координують свою діяльність;

- працівник поліції в Бельгії є державним службовцем, який виконує обов'язки як в адміністративній, так і судовій поліції. Поліцир має право застосовувати примус лише відповідно до закону. Вони несуть відповідальність за свої дії та мають діяти згідно із законодавством,

дотримуючись принципів етики, непідкупності та поваги до людської гідності. Використання службових ресурсів для особистих потреб заборонено;

– для кандидатів на посаду поліцера існують кілька вимог. Він мусить мати бельгійське громадянство, користуватися всіма громадянськими та політичними правами, мати бездоганну поведінку (підтверджену довідкою про відсутність судимості), подати повну реєстраційну справу. Освіта залежить від посади: для інспектора потрібен атестат про повну середню освіту, для старшого інспектора – ступінь бакалавра, а для комісара поліції – університетський диплом;

– Академія національної поліції Бельгії (ANPA) є державною установою, що відповідає за підготовку та навчання працівників поліції. Вона функціонує на підставі законодавчих актів і надає навчальні послуги трьома офіційними мовами країни. Академія тісно співпрацює з іншими поліцейськими школами, міжнародними партнерами та навчальними інститутами;

– Академія надає кілька навчальних програм, зокрема базову підготовку комісарів, інспекторів з особливою спеціалізацією, агентів безпеки та судову підготовку для слідчих. Програми охоплюють як практичні навички, так і теоретичні знання, потрібні для ефективного виконання поліцейських функцій. Вона проводить як базове, так і безперервне навчання. Нові працівники проходять первинну підготовку, яка надає основні знання та навички. Також існують спеціалізовані курси підвищення кваліфікації, що дозволяють працівникам поліції вдосконалювати свої професійні вміння та слідкувати за змінами в законодавстві;

– після успішного закінчення програм навчання працівники поліції отримують сертифікати або дипломи, які підтверджують їхню кваліфікацію та компетенції. Ці документи мають офіційне значення і є необхідними для просування по службі. У цивільному житті вони можуть бути використані як підтвердження професійної освіти та кваліфікації, але їх використання може бути обмежене залежно від вимог цивільних професій.

### **3.2. Удосконалення публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України**

Професійна освіта Національної поліції України не є ізольована від загальних тенденцій розвитку вітчизняної освіти загалом. Хоча, без усякого сумніву, вона має свої особливості, пов'язані із забезпеченням прищеплення здобувачам такої освіти специфічних знань і навичок. В Україні удосконаленню освіти приділяється належна увага. Тим самим при виробленні напрямків (концепцій) та конкретних пропозицій щодо вдосконалення публічного адміністрування професійного навчання в національній поліції України потрібно розкрити як загальні тенденції в цій сфері, так і специфічні – притаманні виключно поліцейській освіті.

Загальні засади розвитку громадянської освіти в Україні визначено в Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року № 710-р (редакція від 08.10.2022). Цей документ є основоположним для формування активного і відповідального громадянина, який розуміє свої права та обов'язки, підтримує демократичні цінності та прагне брати участь у суспільно-політичних процесах країни. Громадянська освіта є ключовою складовою національної системи освіти, що спрямована на утвердження принципів демократії, прав людини, верховенства права та правового порядку. Освіта в Україні базується на національних та загальнолюдських цінностях, що сприяють розвитку громадянських компетентностей, які дозволяють громадянам реалізовувати свої права, відповідально ставитися до обов'язків та брати активну участь у громадському житті. Ключовими аспектами громадянської освіти є формування почуття громадянської відповідальності, національної ідентичності та патріотизму.

Основними правовими засадами цієї концепції є Конституція України, Закон України «Про освіту», Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства та інші нормативні акти. Ці документи регулюють



освітню та громадську діяльність, визначають освіту як інструмент забезпечення демократичних цінностей та активної участі громадян в ухваленні рішень на місцевому та державному рівнях. Основними принципами реалізації Концепції є правова освіта, участь громадян у демократичних процесах, національно-патріотичне виховання, розвиток критичного мислення та медіаграмотності. Громадянська освіта охоплює всі рівні та форми навчання – від дошкільної до вищої освіти, включаючи неформальне та інформаційне навчання для дорослих [80].

На наш погляд, не виникає сумніву, що в певному обсязі зазначені концептуальні положення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні є такими, що мають упроваджуватись у системі поліційної освіти в Україні. Адже працівник поліції – це передусім добродішній громадянин України, який має належний рівень правової культури і правосвідомості, поважає демократичні цінності європейської спільноти, є національно-патріотично налаштованим, має критичне мислення та є медіаграмотним.

У свою чергу основні положення Концепції включають модернізацію педагогічної освіти, передбачаючи перехід до компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів у навчанні з акцентом на набуття не лише професійних, але й загальних компетентностей, як-от критичне мислення, здатність до навчання упродовж життя та використання інформаційних технологій. Практична складова стає ключовим елементом, і практична підготовка студентів-педагогів має займати значну частку освітнього процесу, що включає безперервне стажування у школах та освітніх установах під час навчання, щоб ефективно адаптуватися до реальної освітньої практики. Важливим аспектом є безперервний професійний розвиток, що включає формальні та неформальні методи навчання, включно з інформальною освітою та електронними ресурсами. Упроваджується система педагогічної інternатури, яка передбачає підтримку молодих педагогів наставниками упродовж першого року роботи для ефективного входження в професію. Концепція також сприяє впровадженню сучасних стандартів і кваліфікацій,

зокрема національної системи кваліфікацій для педагогів, включаючи цифрову компетентність та етику, які регулюватимуть професійну діяльність. Особлива увага приділяється інноваційності мислення вчителів та здатності до впровадження нових педагогічних технологій, що сприятиме розвитку критичного мислення серед учнів та підвищенню якості освіти. Модернізація вищої та фахової передвищої педагогічної освіти на бакалаврському, магістерському та докторському рівнях включає створення сучасних освітніх програм, що формуватимуть професійні компетенції для реалізації освітніх реформ [82].

Отже, загальні засади вдосконалення педагогічної освіти, закладені в Концепції розвитку педагогічної освіти, яка затверджена Міністерством освіти і науки України, мають певний вплив і на викладачів академій (національний) поліції України та науково-педагогічних працівників поліцейських закладів освіти зі специфічними умовами навчання. Основні положення, як-от компетентнісний та особистісно орієнтований підходи, безперервний професійний розвиток та акцент на практичну підготовку, можуть бути застосовані для поліпшення підготовки викладацького складу, що поєднує статус педагога зі статусом поліцейського. Ураховуючи специфічні умови навчання та вимоги до працівників поліції, важливо підкреслити, що науково-педагогічні працівники поліцейських академій мають одночасно бути готовими виконувати як навчальні, так і правоохоронні та оборони функції, що підвищує вимоги до їх професійних компетенцій.

В Україні, як правовій державі, існують громадські пропозиції щодо вдосконалення освіти. Так, Стратегічна дорадча група «Освіта» пропонує громадську концепцію розвитку освіти в Україні, яка передбачає системні реформи, спрямовані на трансформацію освітнього сектору, у відповідь на проблеми сучасного суспільства та економіки. Одним з основних завдань реформи є зміна ставлення до освіти як до стратегічної сфери, що впливає на економічний розвиток, забезпечення інноваційної економіки та підготовку конкурентоспроможних фахівців. Ключовими напрямками розвитку є

модернізація освітньої структури, удосконалення управління та фінансування, а також запровадження сучасних методів навчання. Серед проблем, що накопичились за роки незалежності, виокремлюються занепад матеріально-технічної бази, недостатня ефективність управління та зниження якості освіти. Реформа освіти має сприяти підвищенню якості навчання, запровадженню нових стандартів, розвитку інноваційних освітніх технологій та створенню умов для безперервного навчання [81].

Ми загалом погоджуємося з ключовими засадами вдосконалення освіти, передбаченими у громадській концепції розвитку освіти України. Зокрема щодо покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, запровадження нових стандартів навчання та створення безпечних і сучасних умов для здійснення навчальної діяльності. Це, безумовно, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності освітніх послуг, зокрема й у сфері професійної освіти, що особливо актуально для навчальних закладів Національної поліції України в умовах воєнного стану. Реалізація цих принципів дозволить вдосконалити систему підготовки кадрів, забезпечити її адаптивність до сучасних викликів та підвищити якість надання освітніх послуг в умовах безперервних реформ у правоохоронній та обороні сферах.

Крім того в Україні є хоча й застаріла, однак чинна Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), яка була схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 та передбачає засади реформування професійної освіти з метою забезпечення професійної самореалізації особистості, формування її кваліфікаційного рівня, а також створення морально і фізично здорового національного виробничого потенціалу. Основними стратегійними завданнями є створення умов для здобуття громадянами робітничих професій відповідно до їх покликання, здібностей та інтересів, підвищення виробничої кваліфікації та перепідготовки працівників на рівні сучасних науково-технічних досягнень. Програма також орієнтована на оптимізацію мережі навчально-виховних закладів, забезпечення державних і регіональних потреб у кваліфікованих кадрах та

інтеграцію української професійної освіти в міжнародну систему підготовки кадрів. Запропоновані шляхи реформування включають вдосконалення навчально-виховного процесу, запровадження нових педагогічних технологій та інтеграцію навчання з практичною підготовкою на виробництві, що спрямовано на відповідність світовим стандартам якості професійної освіти [52].

Отже, основою підготовки будь-якого працівника поліції є професійна освіта (за Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття») від 3 листопада 1993 року № 896), що має забезпечувати належний рівень теоретичних знань і конкретних практичних навичок, необхідних для виконання майбутніми працівниками поліції своїх адміністративних та правоохоронних обов'язків перед народом України через надання поліцейських послуг.

Світовий банк запропонував такі основні напрямки реформування освіти в Україні для підвищення її ефективності та справедливості. По-перше, потрібно поширити концепцію «Нової української школи» на всю систему освіти, зосередивши ресурси на більш вузькій спеціалізованій мережі, що дозволить підвищити якість навчання, ефективність бюджетних витрат і кількість факультативних предметів. Варто також прискорити впровадження 12-річної шкільної системи до 2027 року. По-друге, потрібно навчити місцеву владу та школи ефективно управляти наданою їм самостійністю, а університети – зміцнити авторитет наглядових рад із залученням представників науки, бізнесу та громадянського суспільства для стратегічного управління. По-третє, варто звернути увагу на підвищення якості освіти, оскільки існує суттєвий розрив між рівнем освіченості населення й реальними навичками випускників. Четвертим пунктом є зменшення нерівності доступу до освіти, особливо на ранніх стадіях у сільських районах і серед малозабезпечених сімей. Нарешті, Світовий банк пропонує раціоналізувати мережу закладів вищої освіти, оскільки в Україні спостерігається надмірна

кількість університетів, що може бути неефективним з огляду на ресурсну базу країни [163].

Спеціальна щодо нашого аналізу Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України, яка затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 року № 1252, визначає такі ключові напрямки:

1. Оптимізація системи навчальних закладів МВС. Концепція передбачає створення нової моделі відомчої системи освіти, що спрямована на вдосконалення професійної підготовки працівників правоохоронних органів та центральних органів виконавчої влади зокрема, зменшення некомплекту працівників поліції.

2. Підвищення якості підготовки фахівців. Концепція акцентує на потребі підвищення рівня професійної підготовки працівників для ефективного виконання завдань у таких сферах, як забезпечення правопорядку, протидія злочинності, захист кордонів, реагування на надзвичайні ситуації.

3. Модернізація освітнього процесу. Передбачається модернізація освітніх програм, оптимізація підготовки кадрів, використання сучасних наукових досліджень та міжнародного досвіду в правоохоронній діяльності.

4. Підготовка та підвищення кваліфікації. Важливим елементом є організація первинної професійної підготовки, підвищення кваліфікації працівників поліції та інших підрозділів МВС, що включає постійне вдосконалення навчально-методичних матеріалів.

5. Ефективне використання державних ресурсів. Реформа також спрямована на оптимізацію витрат державного бюджету, підвищення ефективності навчальних центрів підготовки та використання науково-педагогічних кадрів [79].

В. Сокурєнко вважає, що вдосконалення професійної освіти в Національній поліції України стосуються активної участі в міжнародному співробітництві, що є важливим елементом розвитку системи підготовки

поліцейських кадрів. Одним із ключових аспектів цього процесу є вдосконалення діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що готують фахівців для поліцейської служби. Міжнародне співробітництво у сфері підготовки кадрів є ознакою розвиненої системи міжнародних відносин і спрямованого розвитку міжнародної взаємодії у боротьбі зі злочинністю. Це властиве політично й економічно стабільним державам із сформованою та ефективною системою підготовки поліцейських кадрів. Удосконалення системи освіти включає модернізацію навчальних програм, впровадження міжнародних стандартів і підходів у навчанні, що підвищує якість підготовки поліцейських та їхню готовність ефективно виконувати завдання щодо забезпечення правопорядку в умовах сучасних викликів [143].

На думку В. Цебиноги, основне наукове положення щодо вдосконалення освіти в Національній поліції України базується на потребі інтеграції зарубіжного досвіду, модернізації освітнього процесу та впровадження нових педагогічних практик. Реформування освіти в МВС України спрямоване на створення трирівневої системи підготовки кадрів, що включає навчально-тренувальні центри, академії поліції та Національну академію внутрішніх справ. Така система підготовки має забезпечити якісний добір кадрів для правоохоронних органів, оптимізувати систему навчальних закладів та підвищити рівень фахової компетенції правоохоронців. Залучення до освітнього процесу професіоналів, практиків та експертів сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх працівників поліції і розвитку їхньої особистісної компетенції, моральних якостей та психологічної готовності до виконання службових обов'язків. Важливою складовою є використання новітніх інформаційних технологій у навчанні, що дозволить підвищити ефективність навчального процесу та відповідність підготовки кадрів сучасним вимогам. Основними прогнозованими результатами реалізації концепції є підвищення ефективності управління кадрами, оптимізація

навчальних закладів, розвиток компетенцій кандидатів та підвищення іміджу поліційної освіти [155].

Основні пропозиції щодо вдосконалення поліційної освіти в Україні, які викладено в дослідженні В. Чернея, ґрунтуються на трирівневій системі підготовки кадрів. Упровадження такої системи дозволить забезпечити послідовне навчання – від первинної професійної підготовки до отримання ступеня магістра. Перший рівень включає початкову підготовку працівників поліції, які щойно прийняті на службу, а також перепідготовку молодшого складу. Другий рівень передбачає вищу професійну освіту для середнього складу поліції, причому навчання здійснюватиметься як для працівників поліції, так і для цивільних осіб, які пройшли певні відбори. Третій рівень – це підготовка керівного складу, що організовується у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання та базується на моделі багатoproфільної академії. Також, на думку вченого, важливою частиною реформування є дотримання принципу регіонального розміщення навчальних закладів, що сприятиме їхній наближеності до місця служби майбутніх поліцейських. Відповідно система освіти має включати спеціалізовані тренінгові центри, що надають можливість працівникам поліції постійно вдосконалювати свої навички. Водночас реалізація концепції освіти передбачає впровадження нових методики навчання, зокрема використання інтерактивних підходів, скорочення загальноосвітніх дисциплін та збільшення уваги до практичної підготовки і правових аспектів поліційної діяльності. Важливим є також підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу навчальних закладів. Відбір викладачів має враховувати їхній практичний досвід, участь у міжнародних програмах і постійне вдосконалення знань. Також передбачається впровадження контрактної системи, що включає регулярну атестацію педагогічного персоналу [158].

С. Божок і В. Медведєва вважають, що основні напрямки вдосконалення професійної освіти працівників поліції зосереджуються на кількох важливих аспектах. По-перше, професійна освіта працівника поліції має базуватися на

впровадженні нових стандартів підготовки, орієнтованих на європейські вимоги. По-друге, підкреслюється потреба реформування системи відомчих навчальних закладів МВС, включаючи покращення матеріально-технічної бази, фінансування та залучення кваліфікованих науково-педагогічних кадрів. Також важливим напрямом є розроблення та впровадження психологічної підготовки працівників поліції, що має на меті розвиток їх професійної та психологічної готовності до службової діяльності [26].

Х. Солнцева та К. Путєвська називають ключові моменти вдосконалення професійної освіти Національній поліції України: Передусім дослідниці зазначають потребу посилення вимог до кандидатів на поліційну службу, зокрема через підвищення кваліфікаційних критеріїв, як це передбачено в європейських країнах і США. По-друге, акцентується увага на важливості реформування навчальних закладів, що здійснюють підготовку поліційних кадрів, особливо в контексті вдосконалення їхньої матеріально-технічної бази, а також поліпшення якості навчального процесу [144].

Д. Швець підкреслює, що основними положеннями вдосконалення професійної освіти Національної поліції України є потреба створення відповідних організаційно-правових, соціальних, психологічних та матеріально-технічних умов для якісної підготовки працівників поліції. Відзначається важливість юридичної складової в підготовці, яка є основою для успішної професійної діяльності. Запропоновано впровадження сучасних тренінгових технологій, що сприяє формуванню практичних навичок. Використання зарубіжного досвіду провідних країн також визнається корисним для розвитку української правоохоронної системи [133].

З. Кесіль акцентує увагу на важливості підвищення рівня підготовки кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Проблема професіоналізації кадрів у МВС України полягає в неясності стандартів підготовки, що призводить до труднощів у підвищенні якості підготовки нової генерації правоохоронців. Підкреслюється потреба систематизації підходів до професійної підготовки працівників поліції,



зокрема з огляду на міжнародний досвід, а також потреба реструктуризації та модернізації професійної підготовки з урахуванням сучасних проблем і умов правоохоронної діяльності [72].

О. Авраменко і В. Кучер підкреслюють важливість упровадження нових стандартів підготовки, орієнтованих на європейські моделі, та забезпечення більшої практичної спрямованості освітнього процесу, зокрема через упровадження тренінгових методик і поліцейських квестів. Також ученими зазначається потреба збереження відомчої освіти, яка відповідає специфічним вимогам поліції та забезпечує підготовку фахівців для різних рівнів поліційної служби [1].

Отже, розкриття вищенаведеного доктринального матеріалу про вдосконалення професійного навчання працівників поліції в Україні дозволяє узагальнити слушні напрямки й конкретні пропозиції щодо реформування професійної підготовки Національної поліції України, орієнтовані на сучасні вимоги суспільства та міжнародний досвід.

1. Утвердження трирівневої системи підготовки кадрів для національної поліції України, що включає початкову підготовку працівників поліції, що тільки починають службу, середній рівень освіти для сержантів та старшого складу, а також вищу освіту для керівників. Така система дозволить забезпечити безперервну освіту – від початкової підготовки до магістерських програм, що сприятиме поступовому підвищенню кваліфікації кадрів на всіх рівнях.

2. Європейська та північноамериканська співпраця та використання зарубіжного досвіду є невід'ємним елементом вдосконалення умов євроатлантичної інтеграції України. Через упровадження міжнародних стандартів і обмін досвідом з іншими країнами, зокрема з Європейським Союзом та США. Застосування кращих міжнародних практик дозволить підвищити рівень професіоналізму українських правоохоронців.

3. Розроблення та впровадження нових стандартів підготовки. Учені наголошують на потребі розроблення нових стандартів навчання, які

базуватимуться на сучасних європейських моделях поліцейської освіти. Важливо, щоб ці стандарти враховували як теоретичні знання, так і практичні навички, потрібні для ефективного виконання службових обов'язків. Так, на наш погляд, має бути розроблена концепція та затверджений стандарт бакалаврів за спеціальністю поліцейська діяльність у межах галузі «Право».

4. Особлива увага має бути приділена практичній підготовці поліцейських, зокрема через упровадження тренінгів, симуляційних вправ, поліцейських квестів та інтерактивних форм навчання. Це дозволить не лише перевіряти знання, але й формувати вміння діяти в реальних умовах; удосконалити навчальні програми через використання новітніх наукових досліджень та міжнародного досвіду у сфері правоохоронної діяльності. Особливо це стосується впровадження інформаційних технологій та інтеграції навчання з практикою на робочому місці.

5. Нагальним є підвищення ефективності психологічної підготовки працівників поліції, адже потреба розвитку їх психологічної стійкості через спеціальні програми психологічної підготовки є важливою складовою їхньої професійної підготовки, враховуючи специфіку роботи в екстремальних умовах.

6. Оптимізація навчальних закладів та матеріально-технічної бази. Важливим аспектом є оптимізація мережі навчальних закладів національної поліції та МВС України та покращення їхньої матеріально-технічної бази. Це включає забезпечення сучасними засобами навчання, належною інфраструктурою для тренінгів та лабораторій, що відповідають сучасним вимогам.

7. Більш широке залучення до навчального процесу практиків та експертів. Для підвищення якості освіти потрібно залучати до викладання фахівців із великим практичним досвідом. Це забезпечить поєднання теоретичних знань із реальними практичними навичками, необхідними для служби в поліції.

8. Важливим аспектом є впровадження нових підходів до відбору кадрів, які мають відповідати міжнародним стандартам і враховувати стан доброчесності, моральні, психологічні та професійні якості кандидатів на службу в поліції. Викладачі поліцейських академій повинні мати практичний досвід у сфері поліцейської діяльності. А наукові педагогічні працівники поліцейських закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання мають брати участь у міжнародних програмах, а також постійно вдосконалювати свої знання.

Також, виходячи з критеріїв розкритого вище європейського досвіду, нагальних проблем, як стоять перед нашим суспільством, зокрема в умовах воєнного стану, а також доктринальних обґрунтувань, пропонуємо гіпотезу про об'єктивну потребу утвердження в українській освіті спеціальності «Поліцейське право» в межах галузі «Право».

Утім треба зазначити, що в юридичній літературі існують певні тенденції щодо цієї категорії. Так, А. Берендєєва в історичному аспекті розкриває, що поліцейське право виникло наприкінці XVII століття, зосереджуючи увагу на забезпеченні внутрішньої безпеки та добробуту громадян, що пов'язано з його роллю в системі управління державою. Спочатку воно було тісно пов'язане з німецькою наукою поліцейстики, яка трактувала поліцію як інструмент забезпечення суспільного порядку та контролю за діяльністю громадян і соціальних груп. У класичній поліцейській державі поліцейське право мало на меті жорстко контролювати поведінку громадян і забезпечувати підкорення державній владі. У такій системі поліція виконувала репресивні функції, підтримуючи інтереси правлячої еліти. Термін «поліцейська держава» набув негативної конотації як система, що обмежує права та свободи громадян під виглядом турботи про загальне благо. З часом, особливо у XVIII столітті, поліцейське право стало юридичною наукою, завданням якої було не лише охорона порядку, але й гармонізація приватних інтересів із загальним благом. Це право регулювало всі аспекти державного управління, включаючи безпеку, добробут та порядок у державі. У XIX

столітті поліцейське право починає формуватися в українських землях, які входили до складу іноземних імперій, де воно спочатку використовувалося для контролю за діяльністю поліції та забезпеченням громадського порядку. З часом його роль розширюється, і поліцейське право стає важливою частиною системи управління. Учена підкреслює, що наприкінці XX – на початку XXI століть зростає інтерес до дослідження поліцейського права як окремої підгалузі адміністративного права. У європейських країнах поліцейське право вважається важливою складовою правової системи, що забезпечує правовий порядок і безпеку громадян [21].

Т. Карабін у вузькому розумінні доводить, що поліцейське право може розглядатися як підгалузь особливого адміністративного права, що регулює діяльність органів поліції, пов'язану із забезпеченням публічної безпеки та правопорядку. В українській правовій науці досі відсутнє однозначне розуміння та визначення поліцейського права, що ускладнює його виокремлення та дослідження. Проблема полягає в недостатній чіткості меж між адміністративним і поліцейським правом, що перешкоджає його систематизації та розвитку як окремої підгалузі права. На думку вченого, важливим аспектом поліцейського права є вирішення питання співвідношення понять «поліція» і «право», оскільки поєднання цих понять викликає суперечки. Поліція асоціюється з примусом, а право – зі свободою, що створює негативні конотації, особливо в контексті пострадянського досвіду. Однак у демократичних державах поліція має бути захисником прав і свобод громадян, що дає підстави для розвитку поліцейського права як позитивного інструменту правового регулювання [69].

Традиційні радянські підходи до поліцейської діяльності продовжують впливати на правове регулювання поліцейського права в Україні, що стримує його реформування відповідно до сучасних вимог демократичного суспільства. Тому важливо здійснити систематизацію законодавства, яке регулює діяльність поліції. Важливу роль у формуванні поліцейського права має відігравати систематизація нормативно-правових актів, як-от Закон

України «Про Національну поліцію» та інші закони, що регулюють діяльність правоохоронних органів. Співвідношення поліцейського права з адміністративно-деліктним правом також є важливим аспектом. Поліцейське право не має охоплювати всі адміністративні правопорушення, а має зосередитися на регулюванні відносин, що стосуються публічної безпеки та правопорядку. Інтеграція міжнародного досвіду, зокрема принципів, закріплених у Європейському кодексі поліцейської етики, є важливою складовою реформування українського поліцейського права. Це сприятиме адаптації до сучасних міжнародних стандартів і підвищенню ефективності поліцейської діяльності в умовах правової держави [69].

А. Комзюк, В. Степаненко також доводять, що поліцейське право є підгалуззю особливого адміністративного права, яка регулює діяльність поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та правопорядку. Воно включає правовідносини, що виникають під час здійснення поліцейської діяльності, яка є частиною публічного управління. Поліцейська діяльність спрямована на забезпечення права та порядку в громадянському суспільстві, застосування сили або спеціальних повноважень для досягнення цих цілей. Ці властивості визначені в міжнародних документах, як-от Європейський кодекс поліцейської етики. В Україні поліцейське право базується на нормах Закону «Про Національну поліцію», який визначає правовий статус поліції, її повноваження та порядок застосування поліцейських заходів. Сучасна європейська поліцейстика відіграє важливу роль у формуванні поліцейського права в Україні, зокрема через упровадження міжнародних стандартів і практик, як-от положення Європейського кодексу поліцейської етики. Ці стандарти дозволяють адаптувати українське поліцейське право до сучасних вимог правової держави. Поліцейські функції виконують не лише Національна поліція, але й інші суб'єкти, як-от Державна прикордонна служба, Національна гвардія та Служба безпеки України. Це свідчить про ширший підхід до поліцейської діяльності, що охоплює забезпечення порядку і безпеки на різних рівнях [77].

Отже, перший науковий підхід до доктринального розуміння поліцейського права відображає його історичний розвиток як інструменту контролю та репресій у поліцейській державі. У такій системі поліцейське право забезпечувало жорстке підкорення громадян державній владі, використовуючи примусові заходи для підтримки суспільного порядку, що служило інтересам правлячої еліти. Поліція виконувала функції контролю та примусу, а права і свободи громадян обмежувалися в ім'я загального блага. У цьому контексті поліцейське право розглядається як репресивний механізм, характерний для поліцейських держав минулого. Другий підхід, який не слід плутати з першим, полягає в тому, що поліцейське право сучасної правової науки розглядається як підгалузь особливого адміністративного права. Цей підхід підкреслює роль поліції у забезпеченні публічної безпеки та правопорядку, враховуючи міжнародні стандарти, принципи та європейські цінності. Поліцейське право регулює діяльність органів поліції, зосереджується на забезпеченні прав і свобод громадян, включає використання примусових заходів, але в межах правової держави.

Однак пропонуємо більш широкий підхід до наукового розуміння меж «Поліцейського права» виходячи з таких аргументів:

1) це велика кількість поліцейських порівняно з іншими юридичними та наближеним до них спеціальностями. Чисельність поліцейських відповідно до даних на 1 січня 2022 року становила 119 тисяч осіб, що значно перевищує кількість інших професій у сфері права. Для порівняння, чисельність суддів на той самий період становила близько 7 тисяч осіб, що вказує на те, що поліцейських майже в 17 разів більше. Кількість прокурорів, за даними Офісу Генерального прокурора на 2021 рік, складала близько 11 тисяч, що також демонструє в 10 разів меншу чисельність порівняно з поліцейськими. Чисельність слідчих, яка коливається в межах 20-25 тисяч осіб, також значно поступається кількості поліцейських, а саме приблизно у 5-6 разів. Адвокатів в Україні станом на 2021 рік було зареєстровано близько 60 тисяч осіб, що майже вдвічі менше, ніж поліцейських. Кількість нотаріусів, яка становила

приблизно 7 тисяч осіб, є в 17 разів меншою від кількості поліцейських. Загальна чисельність працівників митниці та податкової служби становить близько 45 тисяч осіб, але не всі з них задіяні в правовій сфері. Такі відмінності в чисельності пояснюються різними функціями та завданнями цих професій, де поліцейська служба потребує широкого кадрового забезпечення для підтримки правопорядку на території всієї країни, тоді як інші професії мають більш вузьку спеціалізацію [162];

2) непрофесійна діяльність працівників територіальних центрів комплектування (ТЦК) відзначається низкою резонансних інцидентів, які викликали суспільне обурення. Основними причинами таких випадків є перевищення прав і недотримання законодавчих норм під час вручення повісток. Причинами таких дій є насамперед відсутність у працівників ТЦК належних юридичних знань і поліцейських навичок, оскільки більшість із них – це колишні військові, часто герої, які отримали поранення і були направлені до ТЦК для продовження служби як непридатні до участі у бойових діях. Хоча вони добре виконують свої обов'язки на фронті, їхній досвід взаємодії з цивільним населенням не відповідає стандартам правової держави, що призводить до серйозних помилок у роботі з громадянами. Їм бракує навичок ефективної комунікації, що стає причиною конфліктів та порушень прав людини [38].

Тим самим, головною проблемою є відсутність у них поліцейських компетенцій, що вимагає перегляду кадрової політики і підготовки персоналу ТЦК для взаємодії з цивільними особами на основі правових і демократичних стандартів. На наш погляд, зовнішні функції взаємодії Міністерства оборони з цивільними особами, зокрема військовозобов'язаними, мають виконуватися цивільними особами, а в разі ігнорування їх вимог – працівниками майбутньої військової поліції, які будуть мати спеціальну юридичну освіту у галузі «Поліцейське право»;

3) в умовах сьогодення працівники поліції навчаються на освітній спеціальності «Правоохоронна діяльність», яка є галуззю знань «Цивільна

безпека» [128]. Це притаманно для працівників цивільного захисту, працівників митниці податкової служби, приватної детективної діяльності. Однак не для працівників поліції, які в умовах сьогодення разом зі Збройними силами й іншими силами оборони України здійснюють безпосередню оборону держави, також виконуючи складні правоохоронні функції в умовах жорсткої ієрархії підпорядкування та дотримання статутних вимог. Тим самим, у тому розумінні, в якому сьогодні є спеціальність «Правоохоронна діяльність», вона не відображає потреби надання знань і навичок, які потрібні поліцейським.

Отже, узагальнюючи увесь вищенаведений матеріал, а також виходячи з великої кількості поліцейських у юридичній системі України, з потреби забезпечення виваженої правової взаємодії між Міністерством оборони та цивільними особами, а також виходячи з критерію заповнення освітнього вакууму, який безпосередньо негативно впливає на дотримання прав і свобод громадян України, вважаємо, що наші аргументи про доцільність утвердження в юридичній системі освіти України спеціальності «Поліцейська діяльність» є переконливими.

Це потрібно здійснити через внесення доповнення до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266, у формі Проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». У цьому Переліку викласти позицію 08 Право в такій редакції:

| Шифр і<br>найменування<br>галузі знань* | Код і<br>найменування<br>спеціальності | Код і найменування відповідної<br>деталізованої галузі за Міжнародною<br>стандартною класифікацією освіти |
|-----------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                        |                                                                                                           |
| 08 Право                                | 081 Право                              | 0421                                                                                                      |



|  |                          |  |
|--|--------------------------|--|
|  | 082 Поліцейське<br>право |  |
|  |                          |  |

### Висновки до розділу 3

1. Міжнародні та європейські джерела м'якого права підкреслюють, що під час професійного навчання працівникам поліції слід надавати широкий спектр знань, навичок і цінностей. Насамперед вони мусять досконало володіти національним і міжнародним законодавством, зокрема нормами Європейської конвенції з прав людини та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність поліції. Поліцейські мають уміти виважено застосовувати силу виключно в межах потреби та виключно відповідно до закону. Також важливо, щоб вони були належним чином підготовлені до виконання службових обов'язків в умовах надзвичайних ситуацій, як-от війни, збройних конфліктів, надзвичайних станів або окупації.

2. До обов'язків працівників поліції входить підтримання громадського порядку, захист прав і свобод громадян, забезпечення їхньої безпеки, а також розслідування злочинів і запобігання правопорушенням. Вони мають володіти знаннями про процедуру затримання, надання правової та медичної допомоги, а також забезпечувати гідне поводження із затриманими. Їхня діяльність має бути спрямована на захист життя і здоров'я громадян, дотримання прав на свободу і недоторканність особи.

3. З етичного погляду, працівники поліції зобов'язані дотримуватися високих моральних стандартів, діяти чесно й неупереджено, поважаючи людську гідність і права кожної людини незалежно від її раси, релігійних чи політичних переконань. Вони не мають права брати участь у катуваннях, дискримінації чи інших формах нелюдського або принизливого поводження.

Працівники поліції мають виконувати лише законні накази, а в разі отримання незаконних – відмовлятися виконувати їх і повідомляти відповідні органи. Поліцейський має бути готовий нести особисту відповідальність за свої дії та дії своїх підлеглих. У разі порушення закону він підлягає відповідальності перед правосуддям, але має право на захист від необґрунтованих звинувачень і юридичну підтримку.

4. З'ясовано, що цінності, які мають бути прищеплені працівникам поліції у процесі професійного навчання, включають повагу до прав людини, верховенство права, справедливість, чесність, етичність і соціальну відповідальність. Поліцейські мають сприяти встановленню позитивних стосунків із громадськістю, активно боротися з корупцією та працювати на забезпечення безпеки і справедливості в суспільстві.

5. Виявлено й узагальнено, що правовий статус полісменів в Естонії визначається національними законами, що регулюють діяльність поліції та прикордонної служби. Поліційна служба є видом державної служби, а виконання своїх обов'язків полісмен здійснює в межах структур поліції та прикордонної охорони, дотримуючись вимог національного і міжнародного законодавства. Його обов'язки включають підтримання громадського порядку, забезпечення безпеки та захист прав громадян. Полісмен має право носити службову форму і посвідчення, що підтверджують його офіційний статус.

6. Естонські полісмени мусять мати відповідні професійні знання, включаючи розуміння національних і міжнародних правових норм. Їхня етична поведінка регламентується стандартами, що вимагають чесності, неупередженості, дотримання прав людини та заборони корупційних дій або катувань. Полісмени мають дотримуватися етичних норм, що визначають їхні службові обов'язки. Особливе значення надається підготовці працівників поліції, зокрема в умовах зростання терористичних загроз і міжнародних проблем. Навчання працівників поліції охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти, потрібні для виконання службових завдань. Програми підготовки

адаптуються до міжнародних стандартів, а особлива увага приділяється навчанню застосування сили в екстремальних умовах і знанню правових норм, що регулюють такі дії. Полісмени проходять навчання у вищих навчальних закладах, що спеціалізуються на питаннях безпеки, і підвищення кваліфікації є обов'язковим для всіх працівників поліції.

7. З'ясовано, що професійна підготовка полісменів у Швеції має такі особливості: основні функції поліції спрямовані на підтримання громадського порядку, забезпечення безпеки та надання допомоги суспільству; поліція Швеції відповідає за запобігання злочинам, їх виявлення та розслідування, а також за захист населення і громадського порядку; поліційні операції здійснюються через поліцію та Службу безпеки, які також виконують особливі завдання, як-от захист свідків і людей, які перебувають під загрозою. Полісмени є посадовими особами державних органів і діють відповідно до закону, урядових розпоряджень і нормативних актів, забезпечуючи правопорядок і безпеку в суспільстві.

8. Кандидати на навчання мають бути громадянами Швеції, мати щонайменше 18 років (верхньої вікової межі немає) та мати шведське водійське посвідчення категорії В. Вони мають пройти фізичну підготовку, медичні та психологічні тести, а також перевірку на безпеку. Навчальна програма для працівників поліції у Швеції триває чотири семестри і включає як теоретичні, так і практичні заняття з акцентом на тактичні навички, самозахист, роботу зі зброєю та практичні вправи. Завершується навчання шестимісячним оплачуваним стажуванням під керівництвом досвідчених офіцерів.

9. Поліційні програми пропонуються в п'яти навчальних закладах Швеції – Умео, Седертерні (Стокгольмі), Боросі, Векше та Мальме. Студенти можуть навчатися як на денній формі, так і дистанційно з періодичними відвідуваннями для практичних занять. Навчальний план включає такі предмети, як право, кримінологія, соціальні науки, політологія, методика розслідувань, криміналістика, управління конфліктами, безпека дорожнього

руху, а також фізична підготовка і самозахист. Особлива увага приділяється етиці, правам людини та цінностям, що сприяє ухваленню відповідальних рішень у складних ситуаціях.

10. Досвід професійної підготовки в Нідерландах демонструє те, що поліція Нідерландів складається з 25 регіональних підрозділів та одного національного органу, відповідального за виконання спеціалізованих поліцейських завдань. Основні обов'язки поліції включають забезпечення громадського порядку, підтримання правопорядку, розслідування кримінальних злочинів та надання допомоги населенню. Поліція функціонує на різних управлінських рівнях і тісно співпрацює з місцевими органами влади та прокуратурою.

11. Поліцейські працівники є державними службовцями, які виконують свої завдання згідно із Законом про поліцію. Їм дозволено застосовувати силу в рамках, визначених законодавством, і вони мають спеціальні повноваження, включаючи перевірку документів, що посвідчують особу, та розслідування злочинів. Полісмени мають дотримуватися етичних стандартів і діяти без упередженості. Кандидати на посаду полісмена мусять мати відповідну освіту, бути громадянами Нідерландів та володіти нідерландською мовою на рівні B1. Процес відбору передбачає медичні огляди, когнітивні тести, перевірку фізичної та психологічної підготовки. Весь процес відбору займає близько шести місяців і включає кілька етапів оцінювання.

12. Професійне навчання працівників поліції відбувається в Поліцейській академії Нідерландів, яка пропонує курси для різних рівнів підготовки. Студенти поєднують теоретичне навчання з практичними стажуваннями в поліцейських відділеннях. Навчання в Поліцейській академії проводиться на денній формі, займає близько 38 годин на тиждень і включає як базові програми для поліцейських агентів, так і спеціалізовані курси для детективів і керівників. Після завершення бакалаврату можлива скорочена програма навчання. Навчальні плани охоплюють фізичну, правову та психологічну підготовку. Поліцейська академія Нідерландів постійно

оновлює свої програми з метою підвищення якості професійної підготовки. Розглядаються питання реорганізації академії, покращення взаємодії між нею та національною поліцією, а також вдосконалення навчальних систем і процедур набору персоналу.

13. Досвід Норвегії у професійній підготовці полісменів демонструє таке: поліція Норвегії є національною структурою, підзвітною Міністерству юстиції та громадської безпеки. До її завдань входять охорона громадського порядку, забезпечення безпеки, боротьба зі злочинністю, розслідування кримінальних правопорушень та надання допомоги громадянам. Поліція також виконує судові рішення та співпрацює з іншими державними органами. Основною метою є гарантування правової безпеки та захист громадського порядку згідно з національним і міжнародним законодавством.

14. Працівники поліції Норвегії володіють спеціальними повноваженнями, закріпленими в національному законодавстві, зокрема правом застосовувати силу, здійснювати арешти та проводити розслідування. Їхня діяльність регулюється суворими етичними стандартами, і вони зобов'язані дотримуватися прав людини. Полісмени можуть працювати на всій території країни та отримувати тимчасові призначення в інші регіони або спеціалізовані підрозділи. Кандидати на посади в поліції мають бути громадянами Норвегії, відповідати фізичним і психологічним вимогам, не мати судимостей та володіти високими моральними якостями. Важливими є також аналітичні та комунікативні здібності, а також здатність ухвалювати швидкі рішення у стресових ситуаціях. Обов'язковою умовою є трирічне навчання в поліційному коледжі.

15. Поліційна академія Норвегії є центральним навчальним закладом, підзвітним Міністерству юстиції, і відповідає за професійну підготовку працівників поліції. Управління академією здійснюється радою та керівником, який відповідає за загальне управління. Вступні комісії оцінюють придатність кандидатів і контролюють їхній прогрес упродовж усього періоду навчання. Програми академії охоплюють бакалаврат, безперервну освіту, підвищення

кваліфікації та магістерські програми. Тривалість бакалаврату складає три роки, упродовж яких поєднуються теоретичні та практичні курси. Серед дисциплін викладаються право, криміналістика, профілактика злочинності, патрулювання та етика. Під час навчання студенти проходять стажування, спеціалізовані тренінги з водіння в екстрених ситуаціях і практику у використанні зброї.

16. Досвід Бельгії у сфері публічного адміністрування професійного навчання поліцейських показує таке: основне завдання поліції Бельгії полягає в забезпеченні правопорядку, захисті прав і свобод громадян, а також підтриманні громадської безпеки. Поліція несе відповідальність за запобігання злочинності, дотримання громадського порядку та проведення розслідувань правопорушень. Також поліцейські надають допомогу під час надзвичайних ситуацій, забезпечують безпеку під час масових заходів та співпрацюють із судовими органами в процесі розслідування.

17. Поліція Бельгії має дві структури: федеральну поліцію, яка виконує загальнонаціональні завдання, як-от боротьба з організованою злочинністю, тероризмом та захист стратегічних об'єктів, і місцеву поліцію, яка забезпечує правопорядок на рівні муніципалітетів. Ці два рівні поліції тісно співпрацюють між собою та координують свою діяльність. Працівники поліції в Бельгії є державними службовцями, які виконують адміністративні та судові функції й мають право застосовувати силу лише відповідно до закону. Вони несуть відповідальність за свої дії та мають дотримуватися законодавства, принципів етики, непідкупності та поваги до людської гідності. Використання службових повноважень для особистих цілей заборонено. Щоб стати полісменом у Бельгії, потрібно відповідати ряду вимог. Так, кандидат має бути громадянином Бельгії, мати бездоганну поведінку (довідку про відсутність судимостей), а також подати повну реєстраційну справу. Для інспектора вимагається атестат про повну середню освіту, для старшого інспектора – диплом бакалавра, а для комісара поліції – вища освіта.

18. Національна академія поліції Бельгії (ANPA) є державною установою, яка відповідає за підготовку та навчання поліцейських. Вона функціонує відповідно до законодавства країни та проводить навчання трьома офіційними мовами. Академія тісно співпрацює з іншими поліцейськими навчальними закладами, міжнародними партнерами та навчальними інститутами. Академія пропонує різноманітні програми навчання, які включають підготовку комісарів, інспекторів, агентів безпеки та слідчих. Програми охоплюють практичну підготовку і теоретичні знання, потрібні для ефективного виконання обов'язків полісменів. Поряд із базовим навчанням також проводяться курси підвищення кваліфікації для постійного професійного розвитку поліцейських, що допомагає їм адаптуватися до змін у законодавстві та нових викликів. Після завершення навчання працівники поліції отримують сертифікати або дипломи, які підтверджують їхню професійну компетенцію. Ці документи мають офіційний статус і є необхідними для кар'єрного зростання. Вони також можуть бути використані в цивільному житті як підтвердження професійної освіти і кваліфікації, хоча в деяких випадках їх використання може бути обмежене залежно від вимог цивільних професій.

19. Доведено, що реформування професійної підготовки Національної поліції України є одним із ключових завдань сучасного суспільства з урахуванням міжнародного досвіду та вимог. Актуалізовано трирівневу систему підготовки кадрів для поліції, яка включає початкову підготовку для нових працівників поліції, середній рівень для сержантів і старшого складу, а також вищу освіту для керівного складу. Це забезпечить безперервну освіту та поступове підвищення кваліфікації на різних рівнях служби. Європейська та північноамериканська співпраця, а також використання зарубіжного досвіду є важливим елементом удосконалення професійної підготовки в умовах євроатлантичної інтеграції України. Упровадження міжнародних стандартів та обмін досвідом з країнами Європейського Союзу та США сприятимуть підвищенню рівня професіоналізму українських правоохоронців.

20. Підкреслено важливість розроблення нових стандартів навчання, які базуються на сучасних європейських моделях поліцейської освіти. Такі стандарти мають урахувати як теоретичні знання, так і практичні навички для ефективного виконання службових обов'язків, щоб майбутні поліцейські проходили тренінги, симуляційні вправи та поліцейські квести, що дозволить формувати потрібні навички для роботи в реальних умовах. Наголошено на потребі вдосконалення навчальних програм через використання новітніх наукових досліджень та міжнародного досвіду, що є одним із пріоритетів для підвищення рівня підготовки працівників поліції. Особливо важливими є інформаційні технології та інтеграція навчання з практикою, а також підвищення ефективності психологічної підготовки працівників поліції для роботи в екстремальних умовах. Забезпечення належної інфраструктури для тренінгів, лабораторій, а також залучення фахівців з практичним досвідом до навчального процесу сприятиме підвищенню якості освіти. Викладачі мають мати не тільки наукові знання, але й практичний досвід у сфері поліційної діяльності, щоб краще підготувати майбутніх працівників поліції.

21. Авторизовано наукові підходи до розуміння поліцейського права, з чого можна виокремити два основні напрямки. Перший підхід, історичний, розглядає поліцейське право як інструмент репресій у поліцейських державах минулого, де головною метою було забезпечення контролю над громадянами. Поліція виконувала функції примусу, обмежуючи права та свободи людей на користь правлячої еліти. Другий підхід розглядає поліцейське право як частину адміністративного права, що забезпечує публічну безпеку і правопорядок, ураховуючи міжнародні стандарти та принципи правової держави.

22. Здійснено порівняльну характеристику чисельності поліцейських з іншими правовими професіями, що демонструє суттєві відмінності. Так, станом на 2022 рік в Україні було 119 тисяч поліцейських, що у 17 разів більше, ніж суддів (близько 7 тисяч). Кількість прокурорів становить близько 11 тисяч, слідчих – від 20 до 25 тисяч. Кількість адвокатів дорівнює приблизно



60 тисячам, що також суттєво менше порівняно з чисельністю поліцейських. Це об'єктивно вимагає зосередити спеціальні освітні зусилля на навчанні, вихованні та виробленні належних практичних навичок власне у працівників поліції.

23. Указано на непрофесійну діяльність працівників ТЦК, яка вказує на нагальні проблеми в цій сфері, а саме відсутність у них належних поліцейських навичок та юридичних знань. Більшість працівників ТЦК – це герої-військові, які через поранення були переведені на службу в ТЦК. Їхній досвід на фронті не відповідає потребам взаємодії з цивільними особами, що часто призводить до порушень прав громадян. Це свідчить про потребу перегляду кадрової політики та вдосконалення підготовки персоналу ТЦК для роботи з цивільним населенням на основі правових і демократичних стандартів. Доведено, що для забезпечення належної взаємодії між Міністерством оборони та цивільними особами потрібно здійснювати таку діяльність через цивільні органи або спеціально підготовлених працівників військові поліції, які мають юридичну освіту та відповідні компетенції для ефективної роботи із громадянами у правовій державі.

## ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм законодавства, поглиблених наукових позицій, адміністративної практики здійснено науковий аналіз проблеми публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України, сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки, узагальнення й рекомендації щодо їх удосконалення. Основними з них є такі:

1. Доведено, що публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є спеціальним зовнішнім виявом функцій виконавчої влади, спрямованих на забезпечення органів (підрозділів) поліції кваліфікованими та доброчесними працівниками, які мають бути здатні виконувати свої професійні обов'язки як у мирний час, так і в умовах воєнного стану. Зміст публічного адміністрування професійного навчання включає специфічну розпорядчу, виконавчу та службову діяльність Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, центрального апарату Національної поліції, підрозділів і самих працівників поліції.

Публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України під час воєнного стану визначається потребою адаптації навчальних процесів до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану». У таких умовах як внутрішньоорганізаційна, так і зовнішньоорганізаційна адміністративна діяльність навчальних закладів Національної поліції України підпорядковується загальним завданням оборони України, тенденціям функціонування правоохоронних органів, що спрямовані на протидію повномасштабній агресії з боку російської федерації. Основними особливостями цього процесу є спрощена система присвоєння звань, використання уніформи, а також інтенсифікація навчальних і службових етапів. Відбувається оптимізація професійного навчання та адаптація освітніх програм до умов воєнного часу.

2. Актуалізовано, що принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України – це основоположні засади загального та спеціального призначення, які в більшості випадків базуються на законодавчому закріпленні компетенцій владних структур щодо ухвалення рішень у межах компетенції та на підставі закону, забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини та реалізуються через спеціальні засади, які відповідають європейським цінностям, ураховують національні історичні, культурні та правові традиції Українського народу, які не суперечать європейським цінностям. Вони забезпечують якість і доступність поліцейської освіти, відповідальність і підзвітність освітніх закладів перед Міністерством внутрішніх справ України та суспільством, інтеграцію навчання з практичною діяльністю поліції, нетерпимість до корупції та дотримання верховенства права, сприяючи розвитку професійної компетентності працівників поліції та забезпеченню прав і свобод людини.

3. Узагальнено адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України, який полягає в тому, що ці заклади, будучи державними установами, підпорядковані Національній поліції або закладам вищої освіти зі специфічними умовами навчання Міністерства внутрішніх справ України та здійснюють освітню діяльність, спрямовану на підготовку працівників поліції різних кваліфікаційних рівнів. Вони забезпечують виконання державних завдань, пов'язаних із підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації працівників поліції, реалізують освітньо-професійні програми, що відповідають нормативним вимогам, і здійснюють наукову та науково-технічну діяльність. Їхні адміністративні права передбачають можливість залучення фахівців, співпрацю з іншими відомствами та міжнародними організаціями. Обов'язки цих закладів включають забезпечення високої якості освіти, дотримання законодавчих норм і підтримку безпеки освітнього процесу.

4. Доведено, що під інструментами публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України слід розуміти зовнішнє

вираження способів однорідних за своєю природою адміністративних дій, які реалізуються Національною поліцією України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством внутрішніх справ, а також керівництвом, науковими та педагогічними працівниками навчальних закладів, що займаються підготовкою працівників поліції. Ці дії здійснюються у межах, визначених законами України «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» та відповідними нормативно-правовими актами. Вони спрямовані на забезпечення процесів добору, навчання та атестації працівників поліції, які будуть здатні законно й ефективно виконувати свої адміністративні та правоохоронні функції.

Інструменти публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України поділяються на кілька категорій. Класичні інструменти включають видання нормативно-правових актів, як-от накази та розпорядження, а також здійснення організаційних дій для забезпечення освітнього процесу, контроль за його виконанням і використання адміністративно-правових механізмів електронного врядування. До особливих інструментів належать розроблення та впровадження освітніх стандартів, ліцензування, акредитація, оцінювання якості освіти, забезпечення академічної доброчесності, а також моніторинг та атестація викладацького складу. Спеціальні інструменти охоплюють виховну роботу через кураторів і курсових офіцерів, інтеграцію фахівців з інших сфер, як-от медики, психологи та судді, а також застосування активних та проблемно-орієнтованих методик навчання, використання сучасних технологій, включаючи віртуальні тренажери та комп'ютерні симулятори.

5. Розкрито юридичну природу видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування загальними і спеціальними адміністративними органами, які здійснюють публічне адміністрування у сфері професійного навчання в Національній поліції України. Доведено, що підзаконні нормативно-правові акти є провідним і єдиним правотворчим інструментом публічного адміністрування у сфері

професійного навчання в Національній поліції України. Такі акти роз'яснюють та конкретизують норми відповідних законів, забезпечуючи чіткість, якість та ефективність адміністративної діяльності у сфері професійного поліцейського навчання, утворюючи вторинні норми адміністративного права, необхідні для організації та функціонування системи професійної освіти Національної поліції України, закріплюючи (затверджуючи) порядки, положення та інші форми норм адміністративного права, необхідних для реалізації навчальних програм, якісної підготовки працівників поліції.

6. Доведено, що стандарти професійної освіти в Національній поліції України є ключовими інструментами публічного адміністрування освітнього процесу, що спрямовані на формування кваліфікованих кадрів, здатних виконувати завдання з охорони правопорядку, захисту прав і свобод громадян, а також боротьби зі злочинністю. Основна їх мета – це підготовка фахівців, здатних діяти як у мирний час, так і під час воєнного стану. Важливим їх аспектом є гнучкість освітніх програм, що дозволяє адаптувати їх до поточних змін у обороні держави, безпековій ситуації правопорядку та за специфіки регіонів. Така гнучкість сприяє актуальності підготовки кадрів і забезпечує можливість їхньої перепідготовки й підвищення кваліфікації упродовж професійної кар'єри, визначенню чітких правил навчання та оцінювання майбутніх працівників поліції, акцентуючи на важливості патріотизму, професіоналізму та доброчесності в їхній підготовці, що відповідає сучасним вимогам до правоохоронців в Україні.

7. Виявлено та узагальнено європейський досвід професійного навчання працівників поліції, який базується на високих стандартах підготовки, що охоплюють правові, етичні та практичні аспекти і є загальноприйнятими в країнах-учасниках ЄС (на прикладі Бельгії, Естонії, Нідерландів, Норвегії та Швеції), які спираються на європейське та національне законодавство, стандарти та цінності професійної підготовки працівників поліції. Етичні норми є ключовим аспектом цієї підготовки, поліцейські мають діяти чесно, неупереджено, дотримуючись прав людини, та уникати корупційних дій,

катувань чи дискримінації. Професійна підготовка полягає в потребі глибокого знання поліцейськими національних і міжнародних правових норм, що регулюють їхню діяльність, включаючи застосування поліцейського примусу лише в рамках закону і в ситуаціях крайньої необхідності. Працівники поліції повинні мати чітке розуміння етичних стандартів і постійно підвищувати свою правову обізнаність, оскільки вони безпосередньо взаємодіють із суспільством і відповідають за захист його прав і свобод. Особлива увага приділяється практичним аспектам підготовки, що включає навчання застосування поліцейського примусу в екстремальних умовах, особливо збройних конфліктів або надзвичайних ситуацій. Практичні навички включають проходження тренінгів щодо комунікації, управління стресом і реагування на терористичні загрози. Підготовка працівників поліції має на меті поєднання теоретичних знань із практичним застосуванням, значна увага приділяється етичним аспектам, правам людини та ухваленню відповідальних рішень у складних ситуаціях. Одним із важливих аспектів є регулярне підвищення кваліфікації, яке є обов'язковим для поліцейських у всіх аналізованих країнах Європи, оскільки це дозволяє їм адаптуватися до нових проблем, удосконалювати свої знання та навички відповідно до змін у законодавстві та нових соціальних загроз. Професійна підготовка працівників поліції спрямована на формування фахівців, здатних ефективно виконувати адміністративні та правоохоронні функції, що вимагає від них не лише знання законодавства, але й високого рівня етичної відповідальності та непідкупності. Загальним підходом у всіх країнах є те, що працівники поліції мають бути захисниками правопорядку, здатними швидко й адекватно реагувати на проблеми сучасного світу, дотримуючись при цьому високих етичних і правових норм.

8. Зроблено висновок, що реформування професійної підготовки Національної поліції України є важливим кроком, ураховуючи міжнародний досвід і потреби сучасного українського суспільства. Актуалізована трирівнева система підготовки передбачає початковий, середній і вищий рівні освіти для різних категорій працівників поліції, що дозволить забезпечити безперервний

процес навчання й підвищення кваліфікації. Запропоновано впроваджувати нові стандарти навчання, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками, зокрема через тренінги, симуляції та поліцейські квести; інтегрувати новітні інформаційні технології та психологічну підготовку для роботи в екстремальних умовах. Здійснений порівняльний аналіз показав значно більшу чисельність працівників поліції порівняно з іншими професіями у сфері права, що обґрунтовує потребу спеціалізованого освітнього підходу. Непрофесійна діяльність працівників ТЦК вказує на потребу вдосконалення їх підготовки для роботи з цивільними особами, що має здійснюватися через залучення спеціально підготовлених фахівців з юридичною освітою та поліцейським статусом і спеціальною поліцейською освітою як різновидом юридичної.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О.В., Кучер В.О. Вдосконалення підготовки поліцейських у закладах вищої освіти МВС України. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 1(7). С. 15-23. DOI: 10.32518/2617-4162-2020-1-15-23
2. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник: у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін.; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 622 с
3. Авер'янов В. Б. Виконавча влада і адміністративне право. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Видавничий Дім "Ін Юре", 2002. 668 с.
4. Авер'янов В. Б. Державне управління: теорія і практика. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Юрінком Інтер, 1998. 431 с.
5. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Ін Юре, 1997. 48 с.
6. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручник. Ю.І. Римаренко та ін. Київ: КНТ, 2008. 815 с.
7. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ України. Особлива частина: підручник / заг. ред. В.В. Коваленко та ін.. Тернопіль: Терно-граф, 2011. 672 с.
8. Адміністративна діяльність міліції. Підручник для вищих навчальних закладів МВС України / заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2004. 448 с.
9. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручник / ред. І. Голосніченко, Я. Кондратьєва. Київ: КМУЦА, 1999. 178 с.
10. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навчальний посібник / заг. ред. Є.М. Моїсєєв. Київ: КНТ, 2008. 263 с.



11. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навчальний посібник / заг. ред. проф. Моїсєєв Є.М. Київ: Інтерсервіс, 2010. 428 с.
12. Адміністративна діяльність: навчальний посібник / заг. ред. О.І. Остапенко. Львів: Афіша, 2002. 252 с.
13. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.
14. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття): монографія / за заг. ред. В. В. Галунька. Херсон: Херсонська міська друкарня, 2010. 378 с.
15. Адміністративне право України: підручник / за ред. Ю.П. Битяка. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2000. 520 с.
16. Алексєєв О.О. Оптимізація криміналістичної підготовки слідчих в системі МВС України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2004. 19 с.
17. Балюх Н. 17 правоохоронців Київщини пройшли курс навчання шкільних офіцерів поліції. *Суспільне Київ*. 19 березня 2024 р. URL: <https://suspilne.media/>
18. Балюх Н. У закладах освіти столиці посилять заходи безпеки. УНІАН. 10 квітня 2023 року. URL: <https://www.unian.ua/society/u-zakladah-osviti-stolici-posilyat-zahodi-bezpeki-12297378.html>
19. Бараненко Д. Підзаконний нормативно-правовий акт як результат нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади. *Education, Law, Management*. № 4 (32), vol. 2. 2020. URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/1499>
20. Бевзенко В. М. та ін. Загальне адміністративне право: підручник / за заг. ред. Р. С. Мельника. Вид. 2-ге. Одеса: Гельветика, 2023. 687 с.
21. Берендєєва А.І. Історичні аспекти генези поліцейського права. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 4. С. 176-180.

22. Берназюк Я. Практика Європейського суду з прав людини в аспекті застосування принципу законності. *Принцип законності як один із елементів верховенства права: особливості застосування під час вирішення соціальних спорів*. 2023. URL:

[https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new\\_folder\\_for\\_uploads/supreme/2023\\_prezent/presentation\\_bernaziuk\\_effectivenii\\_zahist%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20(1).pdf)

23. Берназюк Я. Принцип законності як один із елементів верховенства права: особливості застосування під час вирішення соціальних спорів. Презентація Верховного Суду. 2023. URL: [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new\\_folder\\_for\\_uploads/supreme/2023\\_prezent/presentation\\_bernaziuk\\_effectivenii\\_zahist%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20(1).pdf)

23. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 419 арк.

25. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 40 с.

26. Божок С.Г., Медведєва В.С. Професійна освіта поліцейського: напрями реформування (вдосконалення). *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 3(28). Том 2, 2019. С. 25-28. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3\(28\).351](https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3(28).351)

27. Боярчук Т. У Нацполіції формуються нові бригади, які найближчим часом підсилять Сили оборони. *Урядовий портал*. 22 червня 2024. URL: <https://examplelink.com>

28. Братель С. Г. та ін. Організація діяльності міліції громадської безпеки: навч. посіб. / за заг. ред. проф. Олефіра В. І. Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ: КНТ, 2010. 264 с.

29. Будзинський М.П. Принципи адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України.

*Науковий вісник публічного та приватного права*. Вип. 3. Том 1. 2019. URL: [http://nvppp.in.ua/vip/2019/3/tom\\_1/16.pdf](http://nvppp.in.ua/vip/2019/3/tom_1/16.pdf)

30. Бузунов Р.А. Адміністративно-правове регулювання кредитно-модульної системи організації навчального процесу (в ВНЗ системи МВС): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 17 с.

31. Валеев Р. Вища освіта для поліцейських: ключові тенденції. *Дніпропетровський університет внутрішніх справ*. 2020. URL: <https://dduvs.edu.ua/2020/09/30/vyshha-osvita-dlya-politsejskyh-klyuchovi-tendentsiyi/>

32. Ваніна Н. Методика розроблення стандартів фахової передвищої освіти на основі компетентнісного підходу. 2024. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722244/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%.pdf>

33. Вас вітає Академія патрульної поліції. *Академія патрульної поліції*. 2023. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/highlight/vas-vitaye-akademiya-patruлноyi-politsiyi/>

34. Верховенство права. Конституційний суд України. 2023. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/34-verhovenstvo-prava>

35. Вимоги до кандидатів на службу в поліції. *Національна академія внутрішніх справ*. 2024. URL: <https://arm.naiau.kiev.ua/books/SPOU/files/4-18.pdf>

36. Випуск в Житомирській академії поліції: майже 60 правоохоронців поповнять лави патрульних та конвойної служби. *Житомир.info*. 4 серпня 2023 р. URL: [https://www.zhitomir.info/news\\_210777.html](https://www.zhitomir.info/news_210777.html)

37. Випуск офіцерів 2024: 315 випускників ДонДУВС поповнили ряди підрозділів Національної поліції 20 областей України. *Донецький державний університет внутрішніх справ*. 2024. URL: <https://dnuvs.ukr.education>

38. Високолян О. Порухення при врученні повісток: резонансні інциденти та реакція влади. *Радіо Свобода*. 11 квітня 2024. 2024. URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/intsydenty-viyskomat-povistka-mobilizatsiya/32899108.html>

39. Відділ організації освітнього процесу Харківського національного університету внутрішніх справ. *Харківський національний університет внутрішніх справ*. 2024. URL: [https://univd.edu.ua/uk/dir/1638/viddil\\_organizatsii\\_osvitnogo\\_protseu](https://univd.edu.ua/uk/dir/1638/viddil_organizatsii_osvitnogo_protseu)

40. Відомості про авторський колектив розробників. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 березня 2024 року № 299 «Про затвердження стандарту вищої освіти для спеціальності «Поліцейський» за спеціалізаціями». Міністерство освіти і науки України. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/standarty/2024/03/08/Nakaz.MON-299.vid.08.03.2024-Politseyskyu-za.spetsializatsiyamy.pdf>

41. Гаруст Ю.В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав громадян у податковій сфері: монографія. Харків: Золота миля, 2014. 471 с.

42. Гаруст Ю.В. Правове забезпечення контрольної діяльності податкових органів України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України, 2008. 20 с.

43. Гаруст Ю.В., Мельник В.І. Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект: монографія. Суми: Мрія, 2019. 351 с.

44. Гаруст Ю.В., Рєзнік О.М. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів фінансової системи України при здійсненні податкового контролю: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2016. 134 с.

45. Гетьман Є. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, функції, види. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2014. № 2 (77). URL: [http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf\\_com-92-100.pdf](http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-92-100.pdf)

46. Голинська Л.О. Окремі питання службової підготовки в Національній поліції України. *Забезпечення стійкості у складних умовах: збірник матеріалів доповідей учасників міжнародної міждисциплінарної*

науково-практичної конференції (Харків – Брістоль, 8 червня 2023 р.). Харків, 2023. С. 202-203. URL:

<https://khai.edu/assets/documents/6684/Conference%20%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%E2%80%93%D0%91%202>

47. Голобородько Д.В. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ щодо протидії нелегальній міграції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2009. 20 с.

48. Голубов А.Є. Визнання людини, її прав та свобод найвищими соціальними цінностями як самостійна засада кримінального провадження України. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності*. Харків, 2020. С. 18-20.

49. Горелов М.О. Організаційно-правові основи діяльності слідчих підрозділів ОВС України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. 19 с.

50. Гриценко І. С. та ін. Загальне адміністративне право: підручник. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 565 с.

51. Декларація про поліцію. Прийнята Парламентською Асамблеєю Ради Європи 8 травня 1979 року Резолюція 690. 2024. URL: [https://constituanta.blogspot.com/2011/12/1979\\_24.html](https://constituanta.blogspot.com/2011/12/1979_24.html)

52. Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття"). Схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 (редакція від 08.10.2022). 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>

53. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування / Битяк Ю. П. Харків., 2006.

54. Державний заклад професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання «Криворізька академія патрульної поліції».

Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. 2024. URL:  
<https://registry.edbo.gov.ua/university/5703/>

55. Додіна Є. Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеська національна юридична академія. Одеса, 2001. 175 арк.

56. Європейський кодекс поліцейської етики. Рекомендація (2001) 10, ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 р. 2024. URL:  
[https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110\\_European-Code-of-Police-Ethics\\_Ukrainian.pdf](https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf)

57. Єфіменко Н.В. Нормативно-правовий акт у законодавстві та практиці адміністративного судочинства: визначення та відмежування від суміжних категорій. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №1. С. 391-396. DOI:  
<https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.69>

58. Житомирська академія поліції. *Офіційний вебпортал*. 2024. URL:  
<https://police.gov.ua>

59. Забезпечення якості освітньої діяльності. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2020. URL: <https://dduvs.edu.ua/zyod/>

60. Зайцев О.Л. Роль дисципліни «Право інтелектуальної власності» в системі підготовки кадрів для Національної поліції України. Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.). Харків, 2017. С. 124-126.

61. Заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання: правовий статус та особливості функціонування: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 1 травня – 11 червня 2023 року. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. 108 с.

62. Заклади Вищої Освіти. МВС України. 2023. URL:  
<https://mvs.gov.ua/ministry/universities>

63. Законність і дисципліна: загальна характеристика та класифікація способів їх забезпечення. Національна академія внутрішніх справ. 2023. URL:  
[https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm\\_pravo\\_zch/nm/lec10.html](https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec10.html)

64. Запорізький центр первинної професійної підготовки «Академія поліції» Дніпровського державного університету внутрішніх справ. *Офіційний сайт*. 2024. URL: <https://dduvs.edu.ua/struktura/universitet/zaporizhzhia-police-academy/>

65. Західноукраїнський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції». *Офіційний сайт Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2023. URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/document-i4.html>

66. Ісламова О. Загальні принципи професійної підготовки кадрів для органів поліції у Сполучених Штатах Америки. *Збірник наукових праць Академії Державної прикордонної служби України*. 2019. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/74>

67. Історія. Київський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції». 2023. URL: <https://kcppp.naiau.kiev.ua/istoriya.html>

68. Калянов Д. П., Олефір В. І., Константинов С. Ф. Адміністративні проступки, підвідомчі міліції: кваліфікація, доказування, особливості провадження: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: [ІНТЕРСЕРВІС], 2011. 230 с.

69. Карабін Т.О. Проблеми формування поліцейського права у системі особливого адміністративного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. № 68. С. 162-167. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.68.27>

70. Київський міжнародний інститут соціології. Ставлення українців до створення Уряду національної єдності. 2024. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1460&t=13&page=1>

71. Кіріллова Ю., Знов'яз В., Казанська А. Потреби та перешкоди ветеранів при працевлаштуванні. *Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України*. 2023. URL: [https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/Zvit\\_pereshkodi\\_precevashtuvanii.pdf](https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/Zvit_pereshkodi_precevashtuvanii.pdf)

72. Кісіль З.Р. До питання вдосконалення професіоналізації кадрів Національної поліції України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. № 2, 2017. С. 25-26

73. Клименко І. Про створення зведених загонів Національної поліції, ДСНС та Нацгвардії для оборони України. *Пресслужба МВС України*. 22 квітня 2024. URL: <https://examplelink.com>

74. Клименко І.В. Освіта і освіченість поліцейських: європейський дискурс. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*. Харків, 2019. С. 19-21. URL: <https://orcid.org/0000-0002-3552-2277>

75. Клочко А. Щодо первинної професійної підготовки поліцейських в Україні. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми*. Харків. 2017. URL: [https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/27\\_10\\_2017/pdf/4.pdf](https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/27_10_2017/pdf/4.pdf)

76. Коліушко І. Б. та ін. Адміністративна реформа для людини: науково-практичний нарис / заг. ред. І. Б. Коліушко. Центр політико-правових реформ. Київ: Факт, 2001. 72 с.

77. Комзюк А.Т., Степаненко В.В. Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України. Харків, 2019. 2024. URL: [https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11\\_04\\_2019/pdf/65.pdf](https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11_04_2019/pdf/65.pdf)

78. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки: Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1619-р. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text>

79. Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 року № 1252 (із змінами, внесеними наказом МВС України від



28 лютого 2017 року № 165). *Законодавство України*. 2016. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS675>

80. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. Схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року № 710-р (редакція від 08.10.2022). *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>

81. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років. Стратегічна дорадча група "Освіта". 2024. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1078>

82. Концепція розвитку педагогічної освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. Міністерство освіти і науки України. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

83. Криворізька академія патрульної поліції. *Відгуки*. 2024. URL: <https://www.facebook.com/KrRigAcademyPatrolPolice/reviews>

84. Крупицький О. Адміністративно-правові відносини у сфері охорони економіки в правовій демократичній державі з ринкової економікою. *Advanced Space Law*. 2021. Volume 7-2. С. 63-67.

85. Крупицький О. Інструменти публічного адміністрування охорони економіки в правовій демократичній державі з ринкової економікою. *Юридичний Бюлетень*. 2022. Випуск 27. С. 104-111.

86. Крупицький О. Особливості адміністративної відповідальності в сфері інтелектуальної власності. «Правові парадигми ХХІ століття: людина, держава, гуманізм, безпека» (Київ, 15 листопада 2022 р.). Київ: КУІВП, 2022. С. 114-116.

87. Крупнова Л.В. Адміністративно-правовий статус працівника державної виконавчої служби України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Ірпінь, 2008. 18 с.

88. Курсантів ДДУВС відзначено грамотами за вагомий внесок в охорону державного кордону. *Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*. 20 лютого 2024 р. URL: <https://dduvs.edu.ua/2024/02/20/kursantiv-dduvs-vidznacheno-gramotamy-za-vagomyj-vnesok-v-ohoronu-derzhavnogo-kordonu/>

89. Легуша С.М. Сутність, функції і механізм правового виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.

90. Лимар М. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2024. № 69. С. 48–52.

91. Лимар М. В. Поняття та зміст публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. № 1. Т. 35(74). С. 83–88.

92. Лимар М. В. Поняття та класифікація інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Ампаро*. 2024. № 2. С. 44–48.

93. Лимар М. В. Принцип законності в публічному адмініструванні професійного навчання в Національній поліції України. *Актуальні питання адміністративного, морського і космічного права в умовах протидії коронавірусу COVID19: Міжнародна науково-практична онлайн-конференція (Київ, 24 квіт. 2020 р.)*. Київ: ААПН, 2020. С. 31–35.

94. Лимар М. В. Принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 53–56.

95. Лимар М. В. Щодо врегулювання організаційних питань у сфері професійного навчання, спрямованих на підвищення рівня якісної складової професійної підготовки поліцейських. *Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських: матеріали міжнародного науково-*

практичного круглого столу (Одеса, 30 листоп. 2022 року). Одеса: ОДУВС, 2022. С. 106–108.

96. Літвин І. У МВС назвали кількість поліцейських, які перебувають на фронті. *Корреспондент.net*. 2024. URL: <https://korrespondent.net/>

97. Ліцензії на провадження освітньої діяльності. Офіційний веб-сайт Київської обласної військової адміністрації. 2024. URL: <https://koda.gov.ua/gromadskosti/gumanitarna-polityka/osvita/licenziyi-na-provazhennya-osvitnoyi-diyalnosti/>

98. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. Урядовий кур'єр від 10 лютого 2016 р. № 26.

99. Мандрик С. І. Адміністративно-правовий статус вищих навчальних закладів МВС України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2010. 18 с.

100. Мандюк О. О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування. Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2017. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1727/dysertaciyanazdobuttyana ukovogostupenyakandydtayurydychnyh nauk.pdf>

101. Матюха Д. Повітряна медицина: чим прославився гелікоптер МВС за перші місяці своєї роботи. *Novyny.LIVE*. 14 січня 2022 року. URL: <https://novyny.live/society/vozdushnaia-meditina-chem-proslavilsia-vertolet-mvd-za-pervye-mesiatsy-svoei-raboty-3456>

102. Махмурова-Дишлюк О.П. Адміністративно-правовий режим воєнного стану, як комплексний інструмент публічного адміністрування забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян та прав і законних інтересів фізичних осіб в умовах російсько-української війни. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 185-190.

103. Махмурова-Дишлюк О.П. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України в аспекті забезпечення прав свободи людини і

громадянина в умовах збройних конфліктів в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2024. № 67. С. 16-20.

104. Махмурова-Дишлюк О.П. Адміністративно-правовий статус Міністерства внутрішніх справ в аспекті забезпечення прав свободи людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. № 1. Т. 35(74). С. 89-94.

105. Махмурова-Дишлюк О.П. Видання адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах російсько-української війни. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 113-118.

106. Махмурова-Дишлюк О.П. Видання нормативно-правових актів як інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного конфлікту в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2024. Вип. 101. С. 103-109.

107. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 307 с.

108. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2017 р. № 1648). Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол № 19 від 23.11.2017. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

109. Наказ про створення Поліцейської академії Національної поліції України від 6 липня 2017 року. *Національна поліція України. Офіційний сайт*. 2017. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/novyny/knjazyev-pidpysav-nakaz-pro-stvorennja-policejs-koyi-akademiyi/>

110. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року. Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 року № 527-р. Законодавство України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

111. Національно-патріотичне виховання. *Управління освіти, культури, молоді і спорту Чопської міської ради*. 2023. URL: <https://prozorro.gov.ua/search/tender?text=26463884>

112. Освіта та наука МВС України: шлях у 10 років. Міністерство внутрішніх справ України. Упоряд. О.В. Негодченко [та ін.]. Дніпро: [б.в.], 2001. 273 с.

113. Основи теорії ухвалення рішень в системах обслуговування повітряного руху: метод. рек. до викон. домаш. завдання для студ. спец. 6.100100 "Обслуговування повітряного руху" / Національний авіаційний ун-т; уклад. Ю. В. Чинченко, Ю. А. Авер'янова. Київ: НАУ, 2007. 32 с

114. Поливанюк В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. URL: [http://www.lsej.org.ua/6\\_2022/99.pdf](http://www.lsej.org.ua/6_2022/99.pdf)

115. Положення з організації стажування керівного і педагогічного складу училищ професійної підготовки працівників міліції та навчальних центрів підготовки працівників органів внутрішніх справ у вищих навчальних закладах МВС України. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 773 від 12 серпня 2013 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 серпня 2013 року за № 1476/24008. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1476-13#Text>

116. Положення про вищі навчальні заклади МВС. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 14 лютого 2008 р. № 62. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 березня 2008 р. за №193/14884. *Офіційний вісник України*. 2008. № 21, стор. 112, стаття 615, код акта 42506/2008.

117. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 617 від 29 вересня 2022 року. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1230-22#Text>

118. Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 1625 від 24 грудня 2015 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. *Законодавство України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

119. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2016 року за № 260/28390. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>

120. Положення про підрозділи поліції особливого призначення. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 4 грудня 2017 року № 987. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2017 року за № 1565/31433. *Законодавство України*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17>

121. Положення про порядок розроблення, оформлення та затвердження навчально-методичного забезпечення освітнього процесу за освітньою програмою у Львівському державному університеті внутрішніх справ (зі змінами та доповненнями, затвердженими ухвалою Вченої ради ЛьвДУВС від 30 серпня 2023 р., протокол № 2, введеними в дію наказом ректора ЛьвДУВС від 31 серпня 2023 р. № 298). Львів, 2023.

122. Положення про табірний збір у Національній академії внутрішніх справ. Рішення Вченої ради від 01 серпня 2023 р., протокол № 16/6. *Національна академія внутрішніх справ*. 2023. URL: [https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/tab\\_zbir2023.pdf](https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/tab_zbir2023.pdf)

123. Поняття державного службовця. Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. С. 426.

124. Порядок відбору кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Портал для кандидатів на навчання. *Національна поліція України*, ХНУВС. 2024. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/>

125. Порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України, який затверджений Наказом МВС України від 15 квітня 2016 року № 315. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-16#Text>

126. Порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України № 412 від 26 травня 2020 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 червня 2020 року за № 496/34779. *Законодавство України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-20#Text>

127. Постанова Верховного Суду у справі № 160/3728/20 від 28 листопада 2022 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS19046020>

128. Правоохоронна діяльність. Міжрегіональна академія управління персоналом. 2024. URL: <https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/napryami-navchannya1/262-pravoohoronna-diyalnist.html>

129. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави. Дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Дніпро: Академія митної служби України, 2007. 477 арк.

130. Про затвердження державного освітнього стандарту з професії Поліцейський (за спеціальностями) та визнання такими, що втратили чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 21.06.2018 № 699. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 8 лютого 2024 року № 299. *Міністерство освіти і науки України*. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/standarty/2024/03/08/Nakaz.MON-299.vid.08.03.2024-Politseyskyu-za.spetsializatsiyamy.pdf>

131. Про національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

132. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39. Ст. 380.

133. Швець Д. В. Проблеми вдосконалення теоретико-правових засад і практики організації професійної підготовки поліцейського. *Jurnalul Juridic Național: Teorie și Practică*. № 2, 2018. С. 78-82.

134. Про основні компетенції для навчання упродовж усього життя. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 18 грудня 2006 року. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2006. L394, стор. 10.

135. Про Правила дорожнього руху. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306. *Офіційний вісник України*. 2001. № 41, стор. 35, стаття 1852, код акта 20133/2001.

136. Про правотворчу діяльність. Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2023. № 93. Ст. 364.

137. Про стандартизацію. Закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 31, ст. 1058.

138. Про утворення постійно діючої робочої групи з координації розроблення предметів (комплектів) однострою поліцейських та затвердження її персонального складу. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 січня 2016 року № 60. *Міністерство внутрішніх справ України*. 2016. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS703>



139. Про училище. Вінницьке вище професійне училище Департаменту поліції охорони. 2023. URL: <https://vvpu.com.ua/>

140. Пряхіна Н.О., Когут Я.М., Жидецький Ю.Ц. Професійно важливі якості сучасного поліцейського. *Габітус*. 2022. Вип. 39. С. 239–243. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.39.43>.

141. Рівненська академія патрульної поліції. *Офіційний вебсайт*. 2024. URL: <https://policeacademy.rv.ua/about>

142. Руденко М.М. Адміністративний акт як інструмент адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності МВС України. *Право та державне управління*. 2023. № 3. С. 43-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.6>

143. Сокурєнко В.В. Удосконалення поліцейської освіти: міжнародний напрям. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 21-22 трав. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. Суми: Видав. дім «Ельдорадо», 2021. С. 64-66

144. Солнцева Х.В., Путєвська К.Ю. Щодо удосконалення адміністративно-правового забезпечення поліцейської діяльності в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2(13). С. 95-96. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2019-2\(13\)-14](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2019-2(13)-14)

145. Спрядько В.П., Куц П.В. Методичні основи стандартизації підготовки молодших спеціалістів у коледжах і технікумах: методичний посібник / А.А. Каленський, П.Г. Лузан, Т.М. Пащенко, Н.М. Ваніна, Н.С. Колісник, І.А. Мося, С.Г. Кравець, Т.В. Пятничук, П.С. Прохорчук. Житомир: Полісся, 2020. 192 с.

146. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень, ступінь бакалавр, галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність». Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 р. № 578 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28 травня 2024 року № 769). Київ: Міністерство

освіти і науки України, 2024. *Видання офіційне*. 2024. URL: [https://osvita.ua/doc/files/news/923/92304/66619045ac773489950165\\_\\_1\\_.pdf](https://osvita.ua/doc/files/news/923/92304/66619045ac773489950165__1_.pdf)

147. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти. СП(ПТ)О 5162.0.84.24–2018. Професія: Поліцейський (за спеціалізаціями). Код: 5162. Кваліфікації: поліцейський (за спеціалізаціями). Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 р. № 669. Київ, Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, 22 с.

148. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 року № 286-р. Законодавство України. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

149. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року. Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1351-р. Законодавство України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text>

150. Сумський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції». Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/university/5703/>

151. Тимощук В.П. Адміністративні акти: процедура ухвалення та припинення дії: монографія. Київ: «Конус-Ю», 2010. 296 с.

152. У Національній академії внутрішніх справ розпочато щорічний табірний збір для курсантів-першокурсників. Національна академія внутрішніх справ. 2021. URL: <https://www.naiau.kiev.ua/news/u-nacionalnij-akademiyi-vnutrishnih-sprav-rozpochato-shhorichnij-tabirnij-zbir-dlya-kursantiv-pershokursnikiv.html>

153. У Херсоні патрульні надавали допомогу постраждалим внаслідок обстрілу. *Офіційний вебсайт Патрульної поліції України*. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/2023/05/03/u-hersoni-patrulni-nadavaly-dopomogu-postrazhdalym-vnaslidok-obstrilu/>

154. Україна наблизилася до створення військової поліції: чим вона займатиметься. *Верховна Рада України*. 19 червня 2024. URL: <https://examplelink.com>

155. Цебинога В.Ю. Реформування освіти в МВС України. *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції*. Харків: ХНУВС, 2017. С. 157-159. 2024. URL: [https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/12\\_12\\_2017/pdf/46.pdf](https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/12_12_2017/pdf/46.pdf)

156. Цуркан О. Адміністративно-правові засади професійного навчання поліцейських: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Кривий Ріг, 2019. 20 с.

157. Час повертати своє. *Гвардія наступу*. 2024. URL: <https://storm.mvs.gov.ua/>

158. Чернєй В.В. Концептуальні засади удосконалення системи професійного навчання поліцейських: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2016. №1 (56). С. 163–166

159. Члени підкомісії зі спеціальності 262 "Правоохоронна діяльність" Науково-методичної комісії № 12 з воєнних наук, національної та цивільної безпеки сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. 2024. URL: [https://osvita.ua/doc/files/news/923/92304/66619045ac773489950165\\_\\_1\\_.pdf](https://osvita.ua/doc/files/news/923/92304/66619045ac773489950165__1_.pdf)

160. Швець Д.В. Особливості професійної підготовки поліцейських: порівняльний аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Сер.: Право*. 2018. Вип. 25. С. 14-17.

161. Швець Д.В. Первинна професійна підготовка як потрібна правова вимога до підготовки поліцейських. *Право і безпека*. 2017. № 3 (66). С. 103-112. DOI: <https://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

162. Штатна чисельність поліції. *Національна поліція України*. 2024. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/shtatna-chiselnist>

163. Як реформувати українську освіту – рекомендації Світового банку. *Освіторія*. 2024. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-reformuvaty-ukrayinsku-osvitu-rekomendatsiyi-svitovogo-banku/>

164. Académie nationale de police. *Police intégrée*. 2024. URL: <https://www.police.be/5998/fr/a-propos/gestion-des-ressources-et-information/academie-nationale-de-police>

165. Auglend, R.L. Politiloven § 16 første ledd – en rettslig skranke for valg av organisatoriske løsninger på driftsnivå i politidistriktene? PHS Forskning 2012: 3. Politihøgskolen, Oslo 2012. ISBN 978-82-7808-089-4 (trykt utgave), ISBN 978-82-7808-090-0 (elektronisk utgave). 2024. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/30911961.pdf>

166. Bachelor – politiutdanning. *Politihøgskolen*. 2024. URL: <https://www.politihogskolen.no/bachelor-politiutdanning/>

167. Basham, R. E. Police Training Programs: A Comparative Analysis. *International Journal of Police Science & Management*, 16(2). 2014. P. 123-135.

168. Bielova M., Byelov D. The Influence of Roman Law on the Modern Change of the Legal Paradigm. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. No. 4. pp. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2023.4.2>

169. Code de déontologie des services de police, 10 mai 2006. 2024. URL: [https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi\\_loi/change\\_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2006051033&table\\_name=loi](https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2006051033&table_name=loi)

170. Code de déontologie des services de police, 10 mai 2006. Source: Justice, Intérieur. Publication: Moniteur belge du 30 mai 2006. Page: 27086. Dossier numéro: 2006-05-10/33. 2024. URL: [http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi\\_loi/change\\_lg\\_2.pl?language=fr&la=F&nm=2006A00301](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=fr&la=F&nm=2006A00301)

171. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. Adopted by General Assembly resolution 34/169 on 17 December 1979. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. 2024. URL:

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>

172. Det här gäller för att komma in på polisutbildningen. Polisen. 2024. URL: <https://polisen.se/jobb-och-utbildning/bli-polis/antagningskrav/>

173. Entrer dans la police. Bruxelles-J. 2024. URL: <https://www.bruxelles-j.be/etudier-se-former/se-former/entrer-dans-la-police/>

174. Finn ditt stadium. Politihøgskolen. 2024. URL: <https://www.politihogskolen.no/>

175. Framtidens polis. Delbetänkande av Utredningen om den framtida polisutbildningen. SOU 2007:39. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer, 2007. 2024. URL: <https://www.regeringen.se/remiss/>

176. Furuhaugen, B. Politiet som kommunal eller statlig institusjon: En sammenligning av politireformer i Danmark, Norge og Sverige i første halvdel av det tjuende århundre. 1. november 2017. S. 121-137. 2024. URL: <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2017-02-02>

177. Generalistkommunesystemet: Likt ansvar – ulike forutsetninger. Norges offentlige utredninger 2023: 9. Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 20. november 2020. Avgitt til Kommunal- og distriktsdepartementet 29. mars 2023. Oslo: Aksell AS, 2023. ISSN 0333-2306, ISBN 978-82-583-1549-7. 2024. URL: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-9/id2972193/>

178. Kimmel, R. Posibilidades para mejorar la formación especializada en la Policía de Estonia [Trabajo de grado, Academia de Seguridad Interna, Colegio de Policía y Guardia Borderiza]. Kasvataja: A. Kalev, kaaskasvataja: R. Murumaa. Muraste, 2013. 2024. URL: [https://digiriiul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/716/2013\\_Kimmel%2CRaimo.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://digiriiul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/716/2013_Kimmel%2CRaimo.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

179. Loi sur la fonction de police, 5 août 1992. Intérieur, Fonction Publique, Justice. Publication: 22 décembre 1992. Numéro: 1992000606. Page: 27124. Numéro de dossier: 1992-08-05/52. 2024. URL: [https://www.rightofassembly.info/assets/downloadsBelgium\\_Loi\\_de\\_1992\\_sur\\_la\\_fonction\\_de\\_la\\_police.pdf](https://www.rightofassembly.info/assets/downloadsBelgium_Loi_de_1992_sur_la_fonction_de_la_police.pdf)

180. Lov om politiet (politiloven). LOV-1995-08-04-53. Justis- og beredskapsdepartementet. Ikraftttredelse: 01.10.1995. Endret: LOV-2023-12-20-110 (fra 1. september 2024), LOV-2024-06-07-28. Rettet: 01.07.2021 (faglige fotnoter ermøstt, UU-tilpasset). 2024. URL: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53>

181. Lymar, M. Issuance of bylaws as a tool of public administration of professional training in the National Police of Ukraine. Knowledge, Education, Law, Management. 2024. No. 3 (63). P. 80-83. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.3.13>

182. Polislag (1984:387). Svensk författningssamling. Justitiedepartementet L4. Utfärdad: 1984-06-07. Ändrad: t.o.m. SFS 2024:224. 2024. URL: [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/polislag-1984387\\_sfs-1984-387/](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/polislag-1984387_sfs-1984-387/)

183. Polisutbildningen. Polisen. 2024. URL: <https://polisen.se/jobb-och-utbildning/bli-polis/polisutbildningen/>

184. Politiewet 1993. Nederlandse wet van 9 december 1993. Staatsblad 1993, nr. 724. Gepubliceerd op 13 januari 1994. Parlementaire Monitor. 2024. URL: <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vkazpe9bepyk>

185. Politsei ja piirivalve seadus. Vastu võetud 6. mai 2009. Avaldamismärge: RT I, 27.05.2022, 28. Jõustumine 01.01.2010, osaliselt 01.01.2012. Redaktsioon kehtiv alates 01.07.2022 kuni 31.12.2022. Riigi Teataja. 2024. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/127052022028>

186. Reference: Potokin, Y.N. The Influence of Roman Law on the Formation and Development of the Romano-Germanic Legal Family. Laplage em Revista (International), vol. 7, n. 3B, Sept. - Dec. 2021, pp. 669-676. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173B1611p.669-676>

187. Ridamäe, A. Isikukaitset teostavate politseiametnike professionaalsuse kasvu võimalused [Magistritöö, Sisekaitseakadeemia, Sisejulgeoleku instituut]. Juhendaja: M. Martsik. Tallinn, 2011. 2024. URL: <https://digiriiul.sisekaitse.ee>

188. Teremetskyi, V., Novichenko, A., Bodnar-Petrovska, O., Makhmurova-Dyshliuk, O., Hrihorova, H. Police and civil society partnership: peculiarities of

implementation in modern conditions. Edelweiss Applied Science and Technology. 2024. Vol. 8. No. 4. P. 1379-1386. DOI: <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i4.1512>

189. Toelating en vrijstelling. Politieacademie. 2024. URL: <https://www.politieacademie.nl/studeren/toelating-en-vrijstelling>

190. Toelatingseisen om agent te worden. Politie. 2024. URL: <https://kombijde.politie.nl/agent-worden/toelatingseisen/toelatingseisen>

191. Tweede Kamer der Staten-Generaal. Politie. Verslag van een Algemeen Overleg, 31 липня 2013. kamerstuk 29 628 nr. 409. 2024. URL: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29628-409.html>

## ДОДАТКИ

## Додаток А

## СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

*в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:*

1. Лимар М. В. Поняття та зміст публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. № 1. Т. 35(74). С. 83–88.

2. Лимар М. В. Поняття та класифікація інструментів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Ампаро*. 2024. № 2. С. 44–48.

3. Lymar M. Issuance of bylaws as a tool of public administration of professional training in the National Police of Ukraine. *KELM*. 2024. №. 3 (63). P. 80–83 (Республіка Польща).

4. Лимар М. В. Принципи публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 53–56.

5. Лимар М. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2024. № 69. С. 48–52.

*які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:*

6. Лимар М. В. Принцип законності в публічному адмініструванні професійного навчання в Національній поліції України. *Актуальні питання адміністративного, морського і космічного права в умовах протидії коронавірусу COVID19: Міжнародна науково-практична онлайн-конференція (Київ, 24 квіт. 2020 р.)*. Київ: ААПН, 2020. С. 31–35.

7. Лимар М. В. Щодо врегулювання організаційних питань у сфері професійного навчання, спрямованих на підвищення рівня якісної складової професійної підготовки поліцейських. *Службова-бойова підготовка як основа*



*професійної діяльності поліцейських*: матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу (Одеса, 30 листоп. 2022 року). Одеса: ОДУВС, 2022. С. 106–108.

## СОЦІОЛОГІЧНЕ ОПИТУВАННЯ

### БЛАНК

#### *соціологічного опитування щодо публічного адміністрування забезпечення прав та законних інтересів в Україні*

Шановний респонденте! Вашій увазі надається бланк соціологічного дослідження. Опитування є анонімним, відповідно просимо Вас надати правдиві відповіді стосовно соціальної зумовленості публічного адміністрування забезпечення прав та законних інтересів в Україні. На кожне питання просимо дати відповідь «Так» або «Ні» через виставлення відповідної позначки (наприклад, «+» або «V»). Якщо Вам важко надати однозначну відповідь, то пропускайте її. Результати вашої активної громадянської позиції будуть використані для удосконалення ефективності публічного адміністрування забезпечення прав та законних інтересів в Україні.

|                                                                                                                          |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>Визначте професійний рівень працівників поліції, з якими Ви особисто спілкувалися</b>                                 |               |
| задовільний                                                                                                              | незадовільний |
|                                                                                                                          |               |
| <b>Чи мають працівники поліції, які вперше прийняті на службу, обов'язково проходити первинну професійну підготовку?</b> |               |
| так                                                                                                                      | ні            |
|                                                                                                                          |               |
| <b>Оцініть етичний та моральний рівень працівників поліції, з якими Ви особисто спілкувалися</b>                         |               |
| задовільний                                                                                                              | незадовільний |
|                                                                                                                          |               |
| <b>Чи мають поліцейські проходити професійну підготовку впродовж усього періоду служби?</b>                              |               |
| так                                                                                                                      | ні            |
|                                                                                                                          |               |

## РЕЗУЛЬТАТИ

**соціологічного опитування щодо публічного адміністрування  
забезпечення прав і законних інтересів в Україні**

Було опитано 967 громадян, які мають право голосу з більшості регіонів України (крім тимчасово окупованих території АРК та окремих районів Донецької, Запорізької, Херсонської, Луганської обл.). Пропорційно усіх основних вікових та соціальних груп. Період опитування – перше півріччя 2023 р. і перше півріччя 2024р. Результати дослідження викладено в таблиці

Таблиця 1

| <b>Визначте професійний рівень працівників поліції, з якими Ви особисто спілкувалися</b>                                 |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| задовільний                                                                                                              | незадовільний |
| 62 %                                                                                                                     | 38 %          |
| <b>Чи мають працівники поліції, які вперше прийняті на службу, обов’язково проходити первинну професійну підготовку?</b> |               |
| так                                                                                                                      | ні            |
| 96%                                                                                                                      | 4%            |
| <b>Оцініть етичний та моральний рівень працівників поліції, з якими Ви особисто спілкувалися</b>                         |               |
| задовільний                                                                                                              | незадовільний |
| 35 %                                                                                                                     | 65 %          |
| <b>Чи мають поліцейські проходити професійну підготовку впродовж усього періоду служби?</b>                              |               |
| так                                                                                                                      | ні            |
| 83%                                                                                                                      | 17%           |

**Проект постанови Кабінету Міністрів України**  
**«Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей,**  
**за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»**

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Внести до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 38, ст. 1147; 2021 р., № 60, ст. 3764), зміни, що додаються.

2. Установити, що здобувачі вищої та фахової передвищої освіти, які вступили до закладів освіти для здобуття вищої та фахової передвищої освіти до набрання чинності цією постановою (крім тих, що поновлюються), продовжують навчання відповідно до обраних галузей знань і спеціальностей. Поновлення здобувачів вищої та фахової передвищої освіти здійснюється на освітню програму за спеціальністю, за якою здійснюється підготовка здобувачів відповідного року набору.

**Прем'єр-міністр**  
**України**

**Д. ШМИГАЛЬ**

---

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

**постановою Кабінету Міністрів України**

**ЗМІНИ,**  
**що вносяться до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими**  
**здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти**

1. Позицію «08 Право» викласти в такій редакції:

| Шифр<br>і найменування<br>галузі знань* | Код і найменування<br>спеціальності | Код і найменування<br>відповідної деталізованої<br>галузі за Міжнародною<br>стандартною<br>класифікацією освіти |
|-----------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                     |                                                                                                                 |
| 08 Право                                | 081 Право                           | 0421                                                                                                            |
|                                         | 082 Поліцейське право               |                                                                                                                 |
|                                         |                                     |                                                                                                                 |